

การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

นางสาวเกสณี ชิวปรีชา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)

are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

DEVELOPMENT OF A PARTICIPATIVE MANAGEMENT MODEL
FOR OUTSTANDING SUBDISTRICT SCHOOLS

Miss.KESINEE CHIWPREECHA

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Doctor of Philosophy Program in Educational Administration
Department of Educational Policy, Management, and Leadership
Faculty of Education Chulalongkorn University
Academic Year 2011
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับ
	โรงเรียนดีประจำตำบล
โดย	นางสาวเกสสิณี ชิวปรีชา
สาขาวิชา	บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อูสาโห
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์

คณะกรรมการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณะบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อูสาโห)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ปิยพงษ์ สุขเมตติกุล)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

เกลินี ชิวปรีชา : การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำ

ตำบล.(DEVELOPMENT OF A PARTICIPATIVE MANAGEMENT MODEL FOR

OUTSTANDING SUBDISTRICT SCHOOLS) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:

ผศ.ดร.ชญาพิมพ์ อุสาโห ,อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: ศ. ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์240 หน้า..

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล 2)เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล โดยมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนดีประจำตำบล ใช้กลุ่มตัวอย่าง 123 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ หาค่าเฉลี่ย หาคำความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม (2)ร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล (3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคล 30 คน และประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน และ(4)ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับ โรงเรียนดีประจำตำบล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยมีดังนี้

(1) สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ในภาพรวม ใช้รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก อยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X} = 2.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การวางแผน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) ส่วนการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ในภาพรวม ใช้รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก อยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X} = 4.51$) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) ส่วนการประเมินผลโดยครูเป็นหลักอยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 4.45$)ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยครูและชุมชนเป็นหลักเรียงลำดับ ดังนี้ การประเมินผล(PNI = .80) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (PNI = .53) และการวางแผน (PNI = .49) (2)รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล ควรใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำโดยครูและชุมชนเป็นหลัก โดยมีหลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และองค์ประกอบของการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

ภาควิชา...นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา...ลายมือชื่อ.....

สาขาวิชา...บริหารการศึกษา..... ลายมือชื่อ...ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา 2554..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

5084452227 : MAJOREDUCATION ANDMINISTRATION

KEYWORDS: DEVELOPMENT/PARTICIPATIVEMANAGEMENT MODEL/

OUTSTANDING SUBDISTRICT SCHOOLS

KESINEE CHIWPREECHA : DEVELOPMENT OF A PARTICIPATIVE MANAGEMENT MODEL FOR OUTSTANDING SUBDISTRICT SCHOOLS. :

ASSIST.PROF.CHAYAPIM USAHO,Ph.D.[ADVISOR], PROF.PRUET SIRIBANPITAK ,Ph.D CO-ADVISOR : 240 pp.

The purpose of this research were to 1) study degree of success and importance for a participative management of outstanding subdistrict school 2) develop a participative management model for outstanding subdistrict school.It was processed by a research and development approach. Which consisted of 4 steps as follows: (1) study of 123 schools (2) a construction of the model (3)a verification of the model by 30 expert and an evaluation of the model by focus group 15 expert and the final improvement of the model. The research instruments were a questionnaire and an evaluation from. Data were analyzed by content analysis and descriptive statistics.

The research results were as follow:

1) The model composed of 4 partsThe 1st part was a participative management model for outstanding subdistrict school is professional and community control. The 2nd part wasthe principle and objective of a participative management model The 3rd part was an Implementation process which consisted of 4 factors. They were preparation, implementation process, evaluation and report.

And. The 4th part was conditions of a the participative management model which composed of successful and obstacle factors and there sources of factors (superordinate, subordinate and participants)

2) The developed model was evaluated at a high level by experts and school administrators to be suitable and possible for implementation.

Department:..... Student’s Signature

Field of Study : Advisor’s Signature

Academic Year : Co-Advisor’s Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับโรงเรียนดี ประจำตำบล ฉบับนี้ ได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชญาพิมพ์ อูสาโท อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ศักดิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ในการให้คำปรึกษา แนะนำ การดำเนินการวิจัยมาโดยตลอดทุกขั้นตอน รวมทั้งคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ทำให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์อันมีคุณค่ายิ่ง รวมทั้งให้กำลังใจกับผู้วิจัยด้วยดีทำให้ผู้วิจัยสามารถนำ ความรู้และประสบการณ์นี้ไปใช้ในการทำงาน และการดำเนินชีวิตต่อไป

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์พิเศษทอง จันทรางศุดร. รังสรรค์ มณีเล็ก ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อคิดเห็น และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย

ขอขอบคุณ เพื่อน นิสิตสาขา วิชาบริหารการศึกษา เพื่อนร่วมงาน ตลอดจนครอบครัว และญาติพี่น้องที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจอย่างดียิ่ง จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	6
ขอบเขตในการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	11
การนำเสนอรายงานวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับโรงเรียนดีประจำตำบล.....	13
การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน.....	21
การบริหารแบบมีส่วนร่วม.....	28
รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียน.....	42
การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม.....	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	75
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	79
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	79

ขั้นตอนที่ 1	ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหาร แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล	83
ขั้นตอนที่ 2	ร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล	85
ขั้นตอนที่ 3	ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหาร แบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนโรงเรียนดีประจำตำบล.....	85
ขั้นตอนที่ 4	ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล.....	87
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
ตอนที่ 1	ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม.....	90
ตอนที่ 2	สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมใน โรงเรียนดีประจำตำบล	92
ตอนที่ 3	(ร่าง) รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล	115
ตอนที่ 4	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	139
ตอนที่ 5	รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล	155
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	163
สรุปผลการวิจัย.....		165
อภิปรายผล.....		180
ข้อเสนอแนะ.....		187

บทที่	หน้า
รายการอ้างอิง.....	189
ภาคผนวก.....	193
ภาคผนวก ก เครื่องมือวิจัย.....	194
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	215
ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	219
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	221

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 1 ข้อมูลการจัดสรรงบประมาณสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล.....	19
2.2 การสังเคราะห์ห้องศึ่ประกอบของ ชั้นตอนการ มีส่วนร่วม ตามความคิดเห็นของ นักวิชาการ.....	41
2.3 ตัวอย่างแสดงคะแนนเฉลี่ยและผลต่างของค่าเฉลี่ยของนักเรียนในวิชาต่าง ๆ.....	69
2.4 ตัวอย่างแสดงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น.....	69
2.5 ตัวอย่างความต้องการจำเป็นกำหนดโดยวิธี MDF.....	71
2.6 ตัวอย่างความต้องการจำเป็นกำหนดโดยวิธี PNI.....	72
2.7 ตัวอย่างความต้องการจำเป็นกำหนดโดยวิธี PNI <small>modified</small>	72
4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม.....	90
4.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการวางแผน ในภาพรวม.....	93
4.3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการวางแผน รายชื่อ.....	96
4.4 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ รายชื่อ.....	100
4.5 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ รายชื่อ.....	103
4.6 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบลด้านการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล ภาพรวม.....	116
4.7 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบลด้านการวางแผน เป็นรายชื่อ.....	119
4.8 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการนำแผนไปสู่ การปฏิบัติ รายชื่อ.....	122

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.9 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการประเมินผล รายชื่อ.....	125
4.10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจาย ในการประเมินความ เหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	141
4.11 สรุปผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	145
4.12 สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับ โรงเรียนดีประจำตำบลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	148

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล.....	8
2.1	แสดงระดับการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Arnstien,1969	36
2.3	แสดงการสังเคราะห์ลักษณะสำคัญของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ.....	59
2.4	แสดงกราฟวิเคราะห์แบบเมทริกซ์.....	74

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2545 มาตรา 8 ได้กำหนดว่า การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 39 กำหนดว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรง หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สาระสำคัญในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวข้างต้น ทั้ง 2 มาตรา มีหลักการสำคัญในการบริหารและการจัดการศึกษา คือ หลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ซึ่งกฎหมายยังได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยคณะกรรมการ มีสาระสำคัญว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มาจากการเลือกตั้งตัวแทนของบุคคลทุกภาคส่วนในชุมชน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น เข้ามาเป็นองค์คณะบุคคล ที่มีอำนาจหน้าที่ในฐานะเป็นผู้บริหารหลักในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการ (ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ประกอบกับกฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546)

สำหรับหลักการในการบริหาร และการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ที่ผ่านมาหรือที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เป็นการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มาใช้ แต่ก็ยังไม่สามารถ

ทำให้ชุมชนหรือผู้มีส่วนได้เสีย เข้าใจถึงหลักการและโอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้ การมีส่วนร่วมของชุมชนยังคงเป็นเพียงการได้รับความร่วมมือจากชุมชน ผู้ปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนตามที่โรงเรียนร้องขอ เช่น สละเวลามาร่วมประชุมกรรมการสถานศึกษา ช่วยสอนวิชาที่พวกรู้ให้นักเรียน ช่วยสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ร่วมบริจาคสิ่งของ ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์การศึกษา เป็นต้น ความเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดมักพบในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชุมชน เมื่อผู้บริหารประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนได้ในระดับหนึ่ง จะรายงานว่าผู้ปกครองให้ความสนใจนักเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนเพิ่มขึ้น มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกับคณะครู จึงให้การสนับสนุนทั้งร่างกายและเงินเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่ากรรมการสถานศึกษาหลายแห่งเริ่มมีบทบาทในการวางแผนเพื่อพัฒนาโรงเรียนในภาพรวมมากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ ทั้งนี้มีผลมาจากการรายงานของธนาคารโลก ที่พบว่า ผลการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จอย่างยิ่งในการขยายโอกาสทางการศึกษา ขณะที่คุณภาพของการจัดการศึกษามีแนวโน้มลดลง โดยมีโรงเรียนเฉพาะที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน เทียบเคียงได้กับค่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศสหรัฐอเมริกา แต่โรงเรียนส่วนใหญ่ที่อยู่ในเขตชนบทยังด้อยคุณภาพ นอกจากนี้ ผลการวิจัย ยังพบว่า การทุ่มเททำงานจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาเด็กด้อยโอกาสในท้องถิ่นชนบทจะส่งผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (economic returns) ของประเทศอย่างยิ่ง รวมทั้งยังลดปัญหาสังคม และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรโดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารโครงการตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 พ.ศ. 2552 หมวด 3 ข้อ 14 (5) การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งระบบให้ทันสมัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะเป็นหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการที่รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาของประเทศ ได้ดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนในสังกัดโดยยึดหลักการพัฒนาคุณภาพโดยกำหนดพื้นที่เป็นฐาน (Area – based development) โดยเฉพาะการพัฒนาโรงเรียนระดับตำบลในท้องถิ่นชนบท และพิจารณาการดำเนินโครงการต่าง ๆ ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง

ในความรับผิดชอบให้เชื่อมโยงและรองรับกับแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล 7,000 โรงเรียน เพื่อให้ทุกตำบลมีโรงเรียนดีอย่างน้อยตำบล ละ 1-2 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมประจำตำบล โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนต้นแบบ / ศูนย์การเรียนรู้ เช่น โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โรงเรียนต้นแบบประชาธิปไตย โรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ โรงเรียนศูนย์ ICT ฯลฯ โรงเรียนขนาดเล็กศูนย์การเรียนรู้คุณภาพ โดยได้ปรับกิจกรรมดำเนินโครงการต่าง ๆ มุ่งตรงไปสู่การพัฒนาโรงเรียนเป้าหมายที่กำหนดให้เป็นโรงเรียนดีระดับตำบล เพื่อพัฒนาให้เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ รวมทั้งสามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้แก่ักเรียนจากโรงเรียนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงในตำบลได้มาเรียน นำไปสู่การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งนับเป็นการเพิ่มโอกาสให้นักเรียนในท้องถิ่นชนบทได้เข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพกระจายในทุกพื้นที่ของประเทศ โดยจะเน้นความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และเครือข่ายผู้ปกครอง ซึ่งในระยะแรกให้มีการคัดเลือกโรงเรียนดีประจำตำบล เป็นชุดแรก จำนวน 182 โรงเรียน เพื่อนำร่องการพัฒนาสู่มาตรฐานของโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้งบประมาณในปีงบประมาณ 2553 แล้วจึงพัฒนาเพิ่มเติมต่อไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีก 7,000 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

ในการดำเนินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือหรือบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีสาระสำคัญ ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย ตระหนักในภารกิจและความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาสังคม การส่งเสริมการศึกษา การดูแลเด็กและเยาวชน จึงร่วมมือกันในการจัดการศึกษาโดยพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีเด่นประจำตำบลให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ ที่มีความพร้อมและความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สุขภาพพลานามัย และพื้นฐานอาชีพ สามารถให้บริการการศึกษาแก่นักเรียนอย่างมีคุณภาพ เป็นแหล่งการเรียนรู้และบริการชุมชน ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษา เริ่มเปิดโอกาสให้หน่วยงานอื่นในระดับกระทรวงเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพ ตลอดจนความพร้อมในด้านแหล่งเรียนรู้สำหรับชุมชนขณะเดียวกัน การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นการบริหารตามหลักการ

กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งหลักการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการศึกษาวิจัยและนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ (อุทัย บุญประเสริฐ , 2546) ซึ่ง หมายถึง การบริหาร และการจัดการศึกษาที่หน่วยปฏิบัติ โดยมีโรงเรียนเป็นฐาน หรือ เป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องมี การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังโรงเรียน ให้โรงเรียนมีอำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบ มีความอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการ ทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป ภายใต้คณะกรรมการโรงเรียน (School Board) หรือ School Committee ศิษย์เก่า ผู้แทนนักเรียน และผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปโดยมีส่วนร่วม และตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา(2550) จากแนวคิดของนักการศึกษาต่างประเทศ Cheng (1996) กล่าวถึง แนวคิดสำคัญในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2 ประการคือ 1. โรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญสำหรับการตัดสินใจ การตัดสินใจสั่งการที่ดีควรอยู่ที่หน่วยปฏิบัติ ดังนั้นจึงควรเพิ่มอำนาจในการบริหารและจัดการงบประมาณให้กับโรงเรียนมากขึ้น และลด การควบคุมจากส่วนกลางลง 2. การมีส่วนร่วมและการมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นปัจจัย สำคัญสำหรับการปฏิรูปการบริหารและจัดการศึกษา ความสำเร็จของการปฏิรูปไม่ใช่เกิดจากการ ควบคุมจากภายนอก หากแต่เกิดจากการที่สมาชิกในโรงเรียนและชุมชนให้ความร่วมมือกันในการ ตัดสินใจ เกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ผลการวิจัย ศึกษา รูปแบบของ คณะกรรมการโรงเรียนในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในบริบทของต่างประเทศ ที่พบว่า มีรูปแบบที่สำคัญอย่างน้อย 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่มีผู้บริหารของโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control) รูปแบบที่ครูเป็นหลัก (Professional Control) รูปแบบที่ชุมชนเป็นหลัก (Community Control) และรูปแบบที่ครูและชุมชนเป็นหลัก (Professional / Community) (Leithwood and Menzies , 1998 :1-21 ;Carr, 1998 : 1-8) สำหรับประเทศไทยได้มีการ กำหนดสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มาจากการ เลือกตั้งตัวแทนบุคคล และองค์กร ในชุมชนเข้ามาทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหาร

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนจึง เป็นแนวคิด และนโยบายการบริหาร และจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นโดยผลของกฎหมาย โดยในระยะเริ่มต้น กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ .ศ.2543 และให้มีการการบริหารจัดการศึกษาโดยองค์คณะบุคคล ที่เรียกว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ มาจากการสรรหาบุคคลในแต่ละภาคส่วนของ ชุมชน ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง 2 คน ผู้แทนองค์กรชุมชน 2 คน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน ผู้แทนศิษย์เก่า 2 คน และ ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน และสรรหาบุคคลจากในโรงเรียน 2 คน คือ ผู้แทนครู 1 คน และผู้บริหารโรงเรียน 1 คน และต่อมาได้กำหนดไว้ในบทบาทหน้าที่ และวิธีการสรรหาไว้ในกฎหมายทั้งใน พระราชบัญญัติ และกฎกระทรวงศึกษาธิการ ดังกล่าวไว้ข้างต้น

ดังนั้น การบริหารและการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล จำเป็นต้องมี รูปแบบการบริหาร แบบมีส่วนร่วมที่ เหมาะสม เพื่อให้ สามารถปฏิบัติภารกิจตามบทบาทที่ กฎหมายกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านคุณภาพการศึกษา ที่เป็นผลผลิตทางสังคมและ คุณภาพของความร่วมมือของคนในชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในฐานะ ความเป็นเจ้าของโรงเรียนระดับตำบลในชุมชน/ ท้องถิ่น โดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ คำนึงถึงความสำคัญของการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สู่ สังคม และประเทศ

ด้วยเหตุผลทางวิชาการดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะนิสิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา จึงได้ ทำการวิจัยเรื่องพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล เพื่อนำ ผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ทางการบริหารการศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดี ประจำตำบล เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล ควรจะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัย คือ โรงเรียนของรัฐในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นโรงเรียนดีประจำตำบลในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ พ.ศ.2553 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 182 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 123 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มจากประชากร โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970)
3. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่
 - 3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 123 คน
 - 3.2 ครูในโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 123 คน
 - 3.3 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบลจำนวน 123 คน
 - 3.4 ผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสัมมนากลุ่ม (Focus Group) สำหรับการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 15 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

1. การบริหาร (PIE Model : Newby, Stepich, Lehman & Russell : 2000) ประกอบด้วย การวางแผน (Planing) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation)
2. คุณลักษณะของโรงเรียนดีประจำตำบล (สพฐ. , 2553) ประกอบด้วย คุณลักษณะ 4 ประการ คือ (1) มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับสูง ทั้งด้านวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี (2) มีความพร้อมด้านกายภาพ มี

ความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย (3) มีการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน (4) มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน

3. ภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบล (สพฐ., 2553) ประกอบด้วย ภาพความสำเร็จ 3 ระดับ คือ (1) ระดับโรงเรียน (2) ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา และ (3) ระดับนักเรียน

3.1 ระดับโรงเรียน ประกอบด้วย (1) มี วัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง (2)ปลอดภัยสะอาด (3) มีความร่วมมือกับชุมชน / ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชี้แจงพื้นฐานโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย (1) ครูมีคุณภาพและจำนวนเพียงพอ (2) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

3.3 ระดับนักเรียน ประกอบด้วย (1) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (2) มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร (3) มีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย (4) มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ (5) มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง (6) มีสุขภาพพลานามัยดี (7) มีความรู้ และทักษะภาษาอังกฤษอย่างดี หรือภาษาที่สองอื่น ตามความสนใจหรือความถนัด

4. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในที่นี้ได้สังเคราะห์จากรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (Leithwood and Menzies, 1998; Carr, 1998) ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียน มี 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) รูปแบบการบริหารโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control) (2) รูปแบบการบริหารโดยครูเป็นหลัก (Professional Control) (3) รูปแบบการบริหารโดยชุมชนเป็นหลัก (Community Control) และ (4) รูปแบบการบริหารโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (Professional/ Community Control)

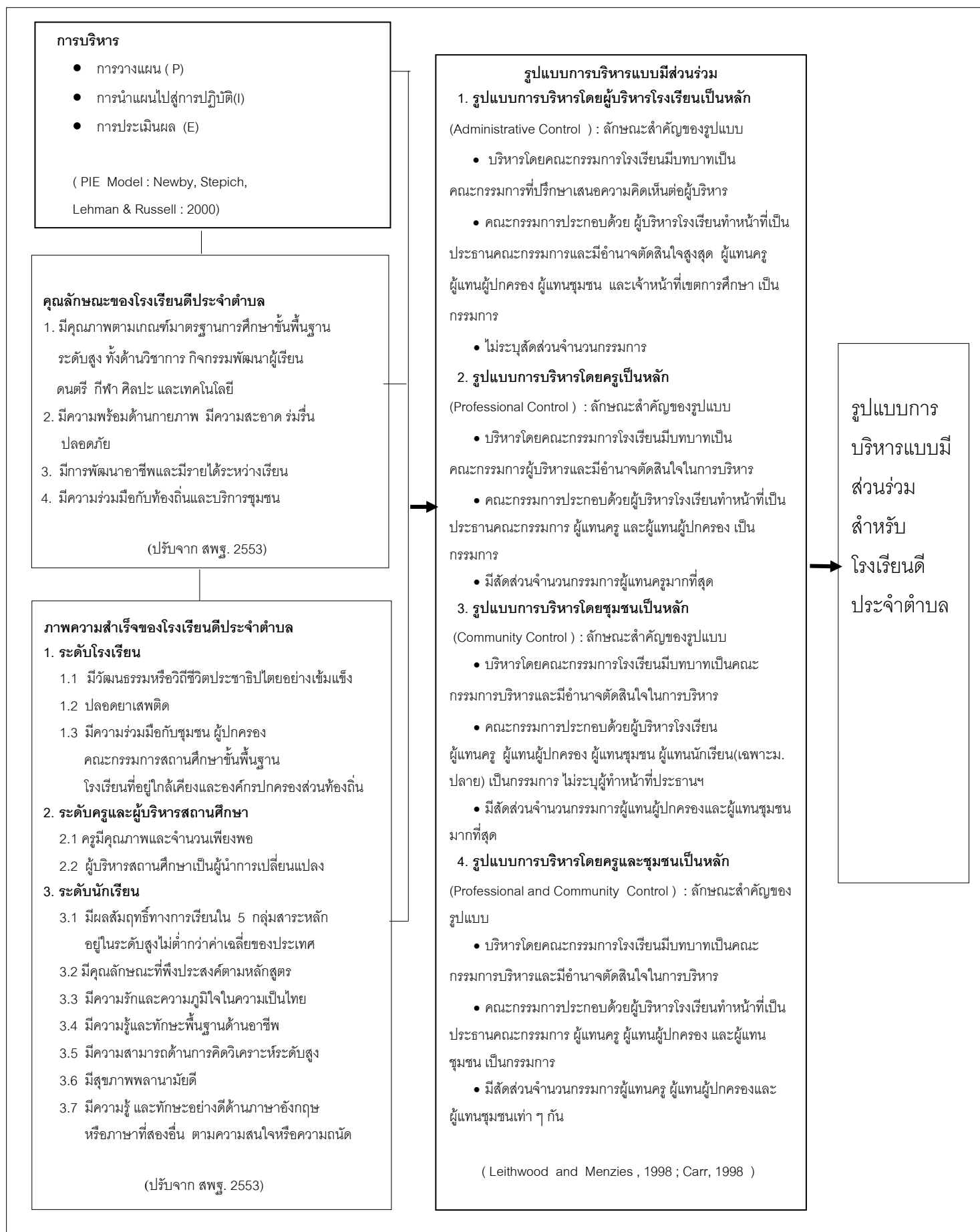
5. การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ให้แนวคิดความต้องการจำเป็น (priority needs index) ที่เป็นการแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้สูตร $PNI_{Modified} = I-D/D$

PNI แทน ค่าดัชนีการจัดเรียง ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I แทน ค่าเฉลี่ยตามสภาพที่พึงประสงค์ (Importance)

D แทน ค่าเฉลี่ยตามสภาพปัจจุบัน(Degree of Success)
แล้วจัดเรียงลำดับ ค่า PNI ตามรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ใช้ในการศึกษา 4 รูปแบบ
ตามความสัมพันธ์ของค่า PNI ที่ระบุจากมากไปหาน้อย 4 อันดับ ซึ่งจะระบุอันดับ 1-4 เพื่อนำไปสู่การกำหนดรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามความต้องการจำเป็น

(กรอบแนวคิดการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1.1)

แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. โรงเรียนดีประจำตำบล หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนาให้เป็นโรงเรียนดีต้นแบบ ระดับตำบลที่มีคุณลักษณะและภาพความสำเร็จตามที่โครงการกำหนด

2. คุณลักษณะของโรงเรียนดีประจำตำบล หมายถึง คุณลักษณะ 4 ประการ คือ (1) มีคุณภาพตาม เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับสูง ทั้งด้านวิชาการ กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี (2) มีความพร้อมด้านกายภาพ มีความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย (3) มีการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน (4) มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและ บริการชุมชน

3. ภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบล หมายถึง ภาพความสำเร็จ 3 ระดับ คือ (1) ระดับโรงเรียน (2) ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา และ (3) ระดับนักเรียน

3.1 ระดับโรงเรียน หมายถึง (1) มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่าง เข้มแข็ง (2)ปลอดภัยเสพติด (3) มีความร่วมมือกับชุมชน/ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง (1) ครูมีคุณภาพและจำนวน เพียงพอ (2) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

3.3 ระดับนักเรียน หมายถึง (1) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (2) มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร (3) มี ความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย (4) มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ (5) มี ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง (6) มีสุขภาพพลานามัยดี (7) มีความรู้ และทักษะ ภาษาอังกฤษอย่างดี หรือภาษาที่สองอื่น ตามความสนใจหรือความถนัด

4. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียน ตามแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของ Leithwood and Menzies (1998) และ Carr (1998) ซึ่งมี 4 รูปแบบ คือ (1) รูปแบบการบริหารโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control) (2) รูปแบบการบริหารโดยครูเป็นหลัก (Professional Control) (3)

รูปแบบการบริหารโดยชุมชนเป็นหลัก (Community Control) และ(4) รูปแบบการบริหารโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (Professional and Community)

5. รูปแบบการบริหารโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control) หมายถึง การบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาและเสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหารโรงเรียน โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการและมีอำนาจตัดสินใจสูงสุดในการบริหาร ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และเจ้าหน้าที่เขตการศึกษา เป็นกรรมการ โดยไม่ได้ระบุดังกล่าวจำนวนกรรมการ

6. รูปแบบการบริหารโดยครูเป็นหลัก (Professional Control) หมายถึง การบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการบริหารและมีอำนาจตัดสินใจในการบริหาร โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง เป็นกรรมการ มีสัดส่วนจำนวนกรรมการผู้แทนครูมากที่สุด

7. รูปแบบการบริหารโดยชุมชนเป็นหลัก (Community Control) หมายถึง การบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการบริหารและมีอำนาจตัดสินใจในการบริหาร โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และผู้แทนนักเรียน(เฉพาะชั้นมัธยมปลาย) โดยไม่ได้ระบุผู้ที่ทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ มีสัดส่วนจำนวนกรรมการผู้แทนผู้ปกครองและผู้แทนชุมชนมากที่สุด

8. รูปแบบการบริหารโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (Professional and Community Control) หมายถึง การบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการบริหารและมีอำนาจตัดสินใจในการบริหาร โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ และผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน เป็นกรรมการ มีสัดส่วนจำนวนกรรมการผู้แทนครูและผู้แทนผู้ปกครอง/ชุมชน เท่า ๆ กัน

9. การบริหาร หมายถึง การวางแผน (Planing) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation) ด้านคุณลักษณะและภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบล

10. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณลักษณะของโรงเรียนดีประจำตำบล ที่พร้อมนำไปปฏิบัติ

11. การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) หมายถึง การกำหนด ผู้รับผิดชอบการจัดสรรงบประมาณ การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

12. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานตามภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบล

13. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนดีประจำตำบล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการและเป็นสารสนเทศให้หน่วยงานระดับกระทรวงศึกษาธิการสามารถกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับหลักการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

2. ได้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบลตามโครงการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นแนวทาง การบริหารของโรงเรียนใกล้เคียง ให้มีคุณภาพเช่นเดียวกันกับโรงเรียนดีประจำตำบล

3. ได้พัฒนาองค์ความรู้ทางการบริหารการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล หาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายข้อ จัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (set priority) ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) (PNI : Priority Needs Index ; Witkin & Altschuld. 1995 ; สุวิมล ว่องวานิช. 2550) เพื่อยกร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล โดยผู้วิจัย ยกร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 และนำมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยการนำร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนโรงเรียนดีประจำตำบล เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคล จำนวน 30 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบฉบับยกร่างรอบที่ 1 และสรุปผลการประเมินนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จัดประชุม Focus group จากนั้นจึงนำไปสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนโรงเรียนดีประจำตำบล ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย เสนอผลการวิจัย 5 บท คือ

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา คำถามการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับโรงเรียนดีประจำตำบล การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน การบริหารแบบมีส่วนร่วม รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน การพัฒนารูปแบบการบริหาร แบบมีส่วนร่วม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และแบบแผนของการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล (ร่าง) รูปแบบ การบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับ โรงเรียนดีประจำตำบล ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล (ฉบับร่างที่ 1) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล(ฉบับสมบูรณ์)

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 2

ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียน ดีประจำตำบล ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบ แนวคิดในการวิจัย ในเรื่องต่อไปนี้เป็น 1.นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับ โรงเรียนดีประจำตำบล 2. การบริหาร และการจัดการศึกษาของโรงเรียน 3. การบริหารแบบมีส่วนร่วม 4. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน 5. การพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียด ดังนี้

1. นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับโรงเรียนดีประจำตำบล

โรงเรียนดีประจำตำบล เป็นแนวคิดและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในด้านการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนในท้องถิ่นระดับตำบล ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ มัก ด้อยโอกาสในการได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ มีผลมา จากการรายงานของธนาคารโลก ที่พบว่า ผลการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จอย่างยิ่งในการขยายโอกาสทางการศึกษา ขณะที่คุณภาพของการจัดการศึกษามีแนวโน้มลดลง โดยมีโรงเรียนเฉพาะที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน เทียบเคียงได้กับค่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศสหรัฐอเมริกา แต่โรงเรียนส่วนใหญ่ที่อยู่ในเขตชนบทยังด้อยคุณภาพ นอกจากนี้ ผลการวิจัย ยังพบว่า การทุ่มเททำงานจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาเด็กด้อยโอกาสในท้องถิ่นชนบทจะส่งผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (economic returns) ของประเทศอย่างยิ่ง รวมทั้งยังลดปัญหาสังคม และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรโดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,2553)

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ กำหนดนโยบายการพัฒนา “โรงเรียนคุณภาพ” ในท้องถิ่นชนบทเพื่อให้มีความเพียบพร้อมที่จะเป็นต้นแบบหรือศูนย์สาธิตการให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ตลอดจนเป็นศูนย์รวม หรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เชื่อมมันและศรัทธาในการปฏิบัติงานของโรงเรียนและไม่จำเป็นต้องส่งบุตรหลานไปเรียนในเมือง นำไปสู่การลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง โดยโรงเรียนและชุมชน สามารถจัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ บริการและเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชน ได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการในลักษณะที่เป็นการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับโครงการ เรียกว่า โครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน หรือ โครงการ

โรงเรียนดีประจำตำบล ในเบื้องต้นกระทรวงศึกษาธิการมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน 1 ตำบล 1 โรงเรียน โดยนำร่องพัฒนา ในปีงบประมาณ 2553 ก่อน จำนวน 182 โรงเรียน จากเป้าหมายทั้งหมด 7,000 โรงเรียน แล้วพัฒนา ให้เป็น “โรงเรียนดีประจำตำบล” โดยมีวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ความคาดหวังและแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ดังนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

- 1) เพื่อพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นชนบทให้เป็น “โรงเรียนคุณภาพ” มีความพร้อมและความเข้มแข็งทั้งทางด้านวิชาการ อาชีพ และการพัฒนาสุขภาพอนามัย สามารถให้บริการศึกษาแก่นักเรียนอย่างมีคุณภาพ เป็นศูนย์พัฒนาครูสำหรับโรงเรียนต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง และมีกิจกรรมบริการชุมชน
- 2) เพื่อเพิ่มโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับนักเรียนในท้องถิ่นชนบท
- 3) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมจากชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นำไปสู่ความเข้มแข็งของโรงเรียนและรองรับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายในการเข้ารับการพัฒนาตามโครงการนี้ ได้แก่ โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 182 โรงเรียน ที่ได้รับการคัดเลือกตามเกณฑ์และกระบวนการคัดเลือกที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ทำการคัดเลือก เขต ละ 1 โรงเรียน (ยกเว้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษกรุงเทพมหานคร) รวมทั้งสิ้น 182 โรงเรียน

ความคาดหวังในการพัฒนาโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย คือ การพัฒนาให้ เป็นโรงเรียนดีต้นแบบระดับตำบล (1ตำบล 1 โรงเรียน) หรือเป็นโรงเรียนคุณภาพของชุมชน และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม โดยกำหนดคุณลักษณะหรือภาพลักษณ์ของโรงเรียนที่ต้องการ คือ

- 1) เป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพระดับสูง มีความเข้มแข็งทั้งด้านวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี
- 2) เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านกายภาพที่มีความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย

3) เป็นโรงเรียน “ทำมาหากิน” ที่เน้นการพัฒนาพื้นฐานด้านอาชีพและการมีรายได้ระหว่างเรียน

4) เป็น “โรงเรียนของชุมชน” ที่มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชนอย่างเข้มแข็ง

แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ได้กำหนดภาพความสำเร็จและกำหนดกิจกรรมดำเนินการ

1. การกำหนดภาพความสำเร็จ ของโรงเรียนดีประจำตำบล แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ (1) ระดับโรงเรียน (2) ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา และ (3) ระดับนักเรียน

1.1 ระดับโรงเรียน ประกอบด้วย (1) มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง (2)ปลอดภัยสะอาด (3) มีความร่วมมือกับชุมชน / ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชันพื้นฐานโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย (1) ครูมีคุณภาพและจำนวนเพียงพอ (2) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

1.3 ระดับนักเรียน ประกอบด้วย (1) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (2) มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร (3) มีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย (4) มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ (5) มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง (6) มีสุขภาพพลานามัยดี (7) มีความรู้ และทักษะภาษาอังกฤษอย่างดี หรือภาษาที่สองอื่น ตามความสนใจหรือความถนัด

2. การกำหนดกิจกรรมดำเนินการ มีกิจกรรมดำเนินการ 6 กิจกรรมหลัก ดังนี้

2.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเข้มข้น โดยเน้น 4 เรื่อง คือ 1) เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น เป็นทักษะพื้นฐานของนักเรียนทุกคน 2) เน้นการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงและเน้นการคิดวิเคราะห์ด้วยการเรียนแบบโครงงาน (project-based learning) หรือ การเรียนโดยการแก้ปัญหา (problem-based learning) 3) เน้น การส่งเสริมให้นักเรียนมีการแสดงออกเชิงสร้างสรรค์โดยกระบวนการหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เชื่อมโยงกับการบริการหรือพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างจิตสาธารณะ เป็นสมาชิกของชุมชนที่มีคุณภาพ นำไปสู่การรักและพัฒนาถิ่นฐานของตน 4) เน้นการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนนักเรียน และบุคลากรทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ

2.2 พัฒนาปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ การพัฒนา จัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้ 1) พัฒนาอาคารสถานที่ให้สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย มีสีอันสวยงาม น่าอยู่ น่าเรียน 2) จัดให้มีคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง ต่อนักเรียน 10 คน 3) จัดให้มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง อย่างน้อย 2 Mb 4) พัฒนาห้องสมุด ให้เป็นห้องสมุด 3 ดี (หนังสือดี บรรยายกาศดี บรรณารักษ์ดี) 5) จัดให้มีสระว่ายน้ำ หรือ ศูนย์กีฬา (sport complex) 6) จัดให้มีอุปกรณ์ดนตรี กีฬา และศิลปะ 7) จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ด้านอาชีพ ซึ่งอาจประกอบด้วยพื้นที่เพื่อการเกษตร อาคาร/โรงฝึกงานเพื่อการฝึกอาชีพตามบริบทของท้องถิ่น เช่น การสร้างหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน งานด้านบริการ การสร้างผลผลิตทางการเกษตรและการแปรรูปอาหาร เป็นต้น

2.3 บริหารจัดการบุคลากรครู และผู้บริหารโรงเรียนดีต้นแบบระดับตำบล อย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ตามภาพความสำเร็จ ที่กำหนด โดยมีแนวทาง ดังนี้ 1) คัดเลือกหรือพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีความมุ่งมั่น และศักยภาพอย่างสูง 2) โรงเรียนดีประจำตำบลควรมีครูจบวิชาเอกภาษาไทย และคณิตศาสตร์ หรือได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ตรงกับวิชาที่สอนอย่างน้อย 5 กลุ่มสาระวิชาหลัก และมี ความสามารถในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการเรียนการสอน 3) พัฒนาครู และบรรจุ แต่งตั้งครูใหม่

2.4 จัดเครือข่ายกับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อความร่วมมือ และช่วยเหลือกันทางวิชาการ และทำให้เกิดระบบการใช้ทรัพยากรร่วมกันให้ได้มากที่สุด ดังนี้ 1) บริการวิชาการสำหรับนักเรียน และครูจากโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียน อื่น ๆ ที่ อยู่ใกล้เคียง เช่น การนำนักเรียนมาเรียนรวม การจัดครูเคลื่อนที่ ความร่วมมือกันในการพัฒนาครู และวางแผนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียน เป็นต้น 2) มีเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียนดีระดับอำเภอ โรงเรียนมาตรฐานสากล การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย หรือสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น

2.5 การทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนดูแลนักเรียนและการส่งเสริมความร่วมมือของเครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรภาครัฐ และเอกชน เช่น สสวท. สถานประกอบการ เป็นต้น เพื่อระดมสรรพกำลัง

2.6 ดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการพัฒนาสู่โรงเรียนคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดหน้าที่ของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1) โรงเรียนประเมินตนเอง กำหนดแผนปฏิบัติการรายปี และแผนพัฒนา ระยะ 4 ปี เพื่อพัฒนาตนเองให้บรรลุเป้าหมายภาพความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนคุณภาพ ตาม ข้อ 1 และทำความเข้าใจ (MOU) ในการปฏิบัติงานระหว่างโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และรายงานผลการ ปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นิเทศ ติดตามความก้าวหน้าการ ปฏิบัติงานของโรงเรียนเป็นรายโรงเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง และช่วยเหลือ แทรกแซง หรือ แก้ไขการปฏิบัติงานของโรงเรียนหากไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้

3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดกรอบแนวทางการ ดำเนินการ และมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน ช่วยเหลือทั้งด้านงบประมาณด้านวิชาการ และ เน้นการติดตามการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การจัดระบบการให้รางวัลเพื่อ ขวัญกำลังใจ การรายงานและประชาสัมพันธ์

เกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล

1. เป็นโรงเรียนที่สอนระดับประถมศึกษา หรือโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หรือ โรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับตำบล
2. โรงเรียนมีบริเวณพื้นที่กว้างขวาง เพียงพอต่อการจัดหรือพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ตาม โครงการ
3. ผู้บริหารโรงเรียนมีความมุ่งมั่น และมีศักยภาพอย่างสูงในการบริหารโรงเรียนแบบมี ส่วนร่วม
4. โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวก และเป็นศูนย์กลางระหว่างโรงเรียน ด้วยกัน และระหว่างชุมชน
5. โรงเรียนมีพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

กระบวนการคัดเลือกโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาคัดเลือกโรงเรียนดีประจำตำบล ตามเกณฑ์การคัดเลือก โรงเรียนดีประจำตำบล ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาเลือกโรงเรียนเป้าหมายจำนวน 1 โรงเรียน ซึ่งอาจเลือกจากโรงเรียนดีประจำตำบล (7,000 โรงเรียน) หรือไม่ได้ โดยมีการทำ “ประชาคม” หรือมีภาคี ระหว่างโรงเรียนใกล้เคียงและชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ในการกำหนดโรงเรียนเป้าหมายและร่วมพัฒนา โดยมีแนวทางเสนอแนะดังนี้

1) แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนเป้าหมายประกอบด้วยภาคี ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครอบครั้ว ชุมชน ฝ่ายปกครอง องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา องค์กรวิชาชีพ สถาบันสังคมอื่น ๆ เป็นต้น

2) ประชุมร่วมกับภาคีเกี่ยวกับแนวทางการแนวทางการคัดเลือกโรงเรียน เพื่อให้ ได้โรงเรียนเป้าหมายที่ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ทำชุมชนและฝ่ายปกครองเห็นพ้องที่จะ ดูแลช่วยเหลือโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ของ โครงการ

3) ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เสนอโรงเรียนที่เหมาะสม 1 โรงเรียน พร้อม ทิ้งบอกเหตุผลของการคัดเลือก

ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้คัดเลือกโรงเรียนในสังกัด เพื่อนำ ร่องการพัฒนาให้เป็นไปตามนโยบาย หลักเกณฑ์และเงื่อนไข จำนวน 182 โรงเรียน และได้ กำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติการของโรงเรียนดีประจำตำบล 3 ประการ คือ

1. เป็นโรงเรียนในชนบทที่พร้อมจะยกระดับคุณภาพและมาตรฐานให้สูงขึ้น
2. เป็นโรงเรียนที่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน มีประชาคม มีการทำบันทึกข้อตกลงใน การพัฒนาคุณภาพโรงเรียน(MOU) กับท้องถิ่นอย่างชัดเจน โดยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเป็นพี่เลี้ยงร่วมขับเคลื่อนให้เป็นไปตามบันทึกข้อตกลง(MOU)

3. สามารถดึงนักเรียนในเขตพื้นที่บริการและบริเวณตำบลใกล้เคียงมาเรียนใน โรงเรียนดีประจำตำบล รวมทั้งเชิญชวนโรงเรียนใกล้เคียงมาเรียนในโรงเรียนดีประจำตำบลเพิ่มขึ้น เมื่อโรงเรียนได้รับการคัดเลือกเพื่อยกระดับเป็นโรงเรียนดีประจำตำบล และได้รับการจัดสรร งบประมาณเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเพื่อให้เกิดความพร้อมทางด้านกายภาพ

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนใช้เงินงบประมาณต่างหาก จากงบประมาณจากการจัดสรรเงินรายหัว แต่เป็นการใช้งบประมาณตามนโยบายของรัฐ ตาม

แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง(SP2) ซึ่งมีการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 7,000 โรงเรียน บริหารด้วยเงินงบประมาณ ดังนี้

วงเงินของโครงการ (หน่วย : ล้านบาท)

งบประมาณ	2553 (SP2)	2554 (งบประมาณ)	2555	2556	2557
	1,717.36	1,274.00	1,401.40	1,541.54	1,541.54
- งบดำเนินการ	55.00	200.20	220.22	242.24	242.24
- งบลงทุน	1,662.36	1,073.80	1,181.18	1,299.30	1,299.30

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลการจัดสรรงบประมาณสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน , 2553

รายละเอียดงบประมาณ

แผนงานยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งระบบให้ทันสมัย สาขาการศึกษา
โครงการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐาน กิจกรรมพัฒนาโรงเรียนประจำตำบล

งบดำเนินงาน

1. ค่าวัสดุการศึกษา 55,000,000 บาท

- 1.1 ซื้อหนังสือห้องสมุด
- 1.2 วัสดุอาชีพ
- 1.3 สื่อสารนโยบาย ประชาสัมพันธ์โครงการ ติดตามประเมิน รายงานผล

งบลงทุน

2. ค่าครุภัณฑ์ประจำห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ 418,600,000 บาท

3. ค่าสิ่งก่อสร้าง รายการก่อสร้างปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียนอาคารประกอบ อาคาร
ศูนย์กีฬาและสิ่งก่อสร้างอื่น สำหรับโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนประจำตำบล 1,243,763,000
บาท

- 3.1 พัฒนาภูมิทัศน์
- 3.2 ปรับปรุงซ่อมแซมอาคาร
- 3.3 สร้างอาคาร
- 3.4 สร้างหรือซ่อมแซมศูนย์กีฬา/สระว่ายน้ำ
- 3.5 ซ่อมห้องสมุด
- 3.6 สร้างหรือซ่อมแซมศูนย์การเรียนรู้อาชีพ

**สาระสำคัญในการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือหรือบันทึกความเข้าใจ (MOU)
ว่าด้วยความร่วมมือการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ระหว่าง
กระทรวงมหาดไทย กับกระทรวงศึกษาธิการ**

ในการดำเนินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือหรือบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการ การ ศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และ กระทรวงมหาดไทย ตระหนักในภารกิจและความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาสังคม การ ส่งเสริมการศึกษา การดูแลเด็กและเยาวชน จึงร่วมมือกันในการจัดการศึกษาโดยพัฒนาคุณภาพ โรงเรียนดีเด่นประจำตำบลให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ ที่มีความพร้อมและความเข้มแข็ง ทั้งทางด้าน วิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สุขภาพพลานามัย และพื้นฐานอาชีพ สามารถให้บริการการศึกษา แก่นักเรียนอย่างมีคุณภาพ เป็นแหล่งการเรียนรู้และบริการชุมชน ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิด ความรู้สึกเป็นเจ้าของ โดยโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ให้บริการและเชื่อม ความสัมพันธ์กับชุมชนอย่าง ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของ นักเรียนในท้องถิ่นชนบท และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในท้องถิ่นโดยมีประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่นประจำตำบลให้มีความพร้อมทางด้าน กายภาพที่สะอาดร่มรื่น ปลอดภัย เชื่อมต่อการเรียนรู้ เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ

2. สนับสนุนให้นำนักเรียนที่อยู่โรงเรียนใกล้เคียงมาเรียนร่วมกับโรงเรียนประจำตำบล เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การสนับสนุนให้โรงเรียนดีเด่นประจำตำบลให้เป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพ ระดับสูง มีความเข้มแข็งทั้งด้านวิชาการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยเฉพาะ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีสำนึกความเป็นไทย มีวิ ถีชีวิตประชาธิปไตย มี สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดีมีพื้นฐานเพื่ออาชีพ และการมีรายได้ระหว่างเรียน

4. การสนับสนุนโรงเรียนดีเด่นประจำตำบลให้เป็นโรงเรียนของชุมชนที่มีความร่วมมือกับท้องถิ่นโดยโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ให้บริการและเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
5. การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายตามภารกิจของโรงเรียน
6. การสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการบริหารจัดการและการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
7. การมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน จัดระบบนิเทศ ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน การประเมินผลโครงการโรงเรียนดีเด่นประจำตำบล
8. การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสและเรื่องอื่นๆ ตามที่โรงเรียนและท้องถิ่นเห็นควร

จากการศึกษานโยบายและแนวทางการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนดีประจำตำบล พบว่า หลักการสำคัญทางการบริหาร คือการให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม โดยผ่านองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ส่วนหลักการสำคัญในการจัดการ คือ การจัดการด้านความพร้อมของอาคารสถานที่ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ใน 5 กลุ่มสาระหลัก การส่งเสริมปัจจัยนำเข้าด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสื่อเพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาก็คือคุณภาพของผู้เรียน นั่นเอง

2. การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นการบริหารตามหลักการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 ว่า ให้ กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้ เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งกฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่า ด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 ได้กำหนดขอบข่ายของงาน ในด้านการบริหารวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ,2550) ดังนี้

1. ด้านวิชาการ มีข้อบ่งชี้การดำเนินงานเกี่ยวกับ

(1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระ
หลักสูตรท้องถิ่น

(2) การวางแผนงานด้านวิชาการ

(3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

(4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

(5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

(6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

(7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

(8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

(9) การนิเทศการศึกษา

(10) การแนะแนว

(11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

(12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

(13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

(14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงาน

สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

(15) การจัดทำการระเบียนและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

(16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

(17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. ด้านงบประมาณ มีข้อบ่งชี้การดำเนินงานเกี่ยวกับ

(1) การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อ

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี

(2) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน ตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจาก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

(3) การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

(4) การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

- (5) การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
 - (6) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
 - (7) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ
 - (8) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - (9) การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
 - (10) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - (11) การวางแผนพัสดุ
 - (12) การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี
 - (13) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
 - (14) การจัดหาพัสดุ
 - (15) การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ
 - (16) การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
 - (17) การเบิกเงินจากคลัง
 - (18) การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน
 - (19) การนำเงินส่งคลัง
 - (20) การจัดทำบัญชีการเงิน
 - (21) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
 - (22) การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน
3. ด้านการบริหารงานบุคคล มีขอบข่ายการดำเนินงานเกี่ยวกับ
- (1) การวางแผนอัตรากำลัง
 - (2) การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - (3) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
 - (4) การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - (5) การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
 - (6) การลาทุกประเภท
 - (7) การประเมินผลการปฏิบัติงาน

- (8) การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- (9) การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- (10) การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- (11) การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
- (12) การออกจากราชการ
- (13) การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
- (14) การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทาน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- (15) การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (16) การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- (17) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- (18) การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากร

ทางการศึกษา

- (19) การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
- (20) การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

4. ด้านการบริหารทั่วไป มีขอบข่ายการดำเนินงานเกี่ยวกับ

- (1) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- (2) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- (3) การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
- (4) งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- (5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- (6) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- (7) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- (8) การดำเนินงานธุรการ
- (9) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- (10) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- (11) การรับนักเรียน

- (12) การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
- (13) การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
- (14) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษ
- (15) การทัศนศึกษา
- (16) งานกิจการนักเรียน
- (17) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- (18) การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชนองค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- (19) งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
- (20) การรายงานผลการปฏิบัติงาน
- (21) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- (22) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

กระบวนการบริหาร : การวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล

การวางแผน (Planning) มาจากคำในภาษาละตินว่า “แพลนัม” (Planum) หมายถึง พื้นที่ราบหรือพิมพ์เขียว คำภาษาอังกฤษใช้ “Planning” (สมบัติ อรรถธัญวงศ์. 2540 : 48) ซึ่งหมายถึง กระบวนการวิเคราะห์และการตัดสินใจ ของผู้บริหารที่จะกำหนดวิธีการไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำเอาข้อมูลข่าวสาร (Information) ในอดีตมากำหนดหรือพยากรณ์อนาคต ดังนั้นแนวคิดของการวางแผนจึงมีลักษณะเป็น “ศาสตร์” ที่ต้องใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Information) ที่มีความแม่นยำ และเชื่อถือได้ และจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่ชัดเจน และมีความต่อเนื่องกันตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ใช้แผน มีความรู้ และความเข้าใจที่จะสามารถนำแผนไปปฏิบัติ ให้บรรลุผลสำเร็จได้

ประโยชน์ของการวางแผน

การวางแผนทุกระดับจะมีประโยชน์ทั้งต่อผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติดังนี้

1. ป้องกันมิให้เกิดปัญหาและความผิดพลาด หรือลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานในอนาคต

2. ทำให้องค์การมีกรอบหรือทิศทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนว่าจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และใครทำ ทำให้นักบริหารมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ง่าย
3. ช่วยให้เกิดการประหยัดทรัพยากรทางการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ เวลา ฯลฯ
4. ช่วยให้การปฏิบัติงานรวดเร็ว มีประสิทธิภาพพรมามีแผนเป็นแนวทาง “เปรียบเสมือนเรือที่มีหางเสือ
5. ช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นระบบ นักบริหารสามารถควบคุม ติดตามการปฏิบัติงานได้ง่าย

องค์ประกอบของการวางแผน

องค์ประกอบของการวางแผนที่สำคัญ คือ

1. การกำหนดจุดหมายปลายทาง (Ends) ที่ต้องการบรรลุ ซึ่งมีหลายระดับ คือ
 - 1) จุดมุ่งหมายหรือเป้าประสงค์ (Goals) เป็นการแสดงถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาข้างหน้า ซึ่งมักจะมองในรูปของผลลัพธ์ (Outcomes) ในอนาคตกำหนดอย่างกว้างๆ
 - 2) วัตถุประสงค์ (Objective) เป็นองค์ประกอบที่เป็นผลมาจากการแปลงจุดมุ่งหมาย (Goal) ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นเพื่อใช้ในการนำไปปฏิบัติ วัตถุประสงค์จึงเป็นการกำหนดผลผลิต (Output) ที่คาดหวังให้เกิดขึ้นอย่างกว้าง ๆ แต่ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้
 - 3) เป้าหมาย (Targets) เป็นองค์ประกอบที่เป็นผลมาจากการแปลงวัตถุประสงค์ให้เป็นรูปธรรมในการปฏิบัติมากขึ้น เป้าหมายจึงเป็นการกำหนดผลลัพธ์สุดท้ายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผนโดยจะกำหนดเป็นหน่วยนับที่วัดผลได้เชิงปริมาณ และกำหนดระยะเวลาที่จะบรรลุผลสำเร็จนั้นด้วย
2. วิธีการและกระบวนการ (Means and Process) เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากการนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์และกำหนดเป็นทางเลือก (Alternative) สำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติ หรือกลวิธี (Strategy) ให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ จากนั้นจะถ่ายทอดออกมาเป็นแผนงาน (Programs) และโครงการ (Projects) ที่เชื่อมโยงกัน โดยทั่วไปจะประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก คือ
 - 1) กลวิธีการปฏิบัติ หรือมาตรการ (Strategy) เป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้บรรลุจุดหมาย (Ends) ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) แผนงาน (Programs) และโครงการ (Projects) เป็นการกำหนดแนวทางการกระทำที่เป็นรูปธรรมในการปฏิบัติมากขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปจะมีประเด็นในการเขียนที่ชัดเจน ครอบคลุม และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

3) ทรัพยากร (Resources) และค่าใช้จ่าย (Cost) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการวางแผนและการนำแผนไปปฏิบัติ ซึ่งได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งผู้วางแผนจะต้องระบุให้ชัดเจนและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ

การนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation) เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงกรรมวิธีในการตัดสินใจเลือกแผนงานและโครงการไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามจุดหมาย (Ends) ที่กำหนดไว้ ซึ่งขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยกลยุทธ์หลายอย่างทั้งกลยุทธ์ภายในองค์การและกลยุทธ์ภายนอกองค์การ

การประเมินผล (Evaluation) เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงการตรวจสอบการควบคุม และการวัดผลการปฏิบัติตามแผนเพื่อให้ทราบถึง ความก้าวหน้าหรือข้อบกพร่องหรือข้อจำกัดของแผนนั้น ๆ เพื่อจะได้ปรับปรุงแผนให้สามารถนำไปปฏิบัติได้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การบริหาร เป็น กระบวนการวิเคราะห์และการตัดสินใจ ของผู้บริหารที่จะกำหนดวิธีการไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมี การนำแผนที่กำหนดไว้ไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ และมีการประเมินผลแผนเพื่อตรวจสอบรายการที่ปฏิบัติ และวัดผลการปฏิบัติหรือความสำเร็จโดยวัดตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วม

หลักการ แนวคิดและความหมาย

ความหมายของ “การบริหารแบบมีส่วนร่วม” มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ ดังนี้ Anthony (1978) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) ว่า เป็นกระบวนการของการให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และใช้ความคิดอย่างสร้างสรรค์ เป็นความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีแนวคิดพื้นฐานในการแบ่งอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารให้
ผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยการบริหารแบบนี้ผู้บริหารยังคงตัดสินใจอยู่ แต่การตัดสินใจจะเกิดภายหลัง
จากที่มีความคล้อยคลึงในข้อตกลงของกลุ่ม ผู้บริหารแบบมีส่วนร่วมจะถูกมองว่าเป็นผู้นำทีมที่
รักษาผลประโยชน์อย่างดีที่สุดของกลุ่มและองค์การ มีความเข้าใจความต้องการของคน เป็นผู้มี
ทักษะในการสื่อสารและสามารถจัดข้อขัดแย้งและประนีประนอมในแง่ที่ตอบสนองความคาดหวัง
ของกลุ่มและองค์การได้ดี

Summer (1992) กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคล
หรือองค์การเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม พิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบใน
เรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตัวบุคคลหรือองค์การ

Patricial (1999) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การให้โอกาสบุคคลหรือ
องค์การเป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดความต้องการของตน เป็นการเสริมพลังอำนาจให้บุคคลหรือ
องค์การระดมความสามารถในการจัดทรัพยากร การตัดสินใจ และควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่า
ที่จะเป็นฝ่ายรับเพียงฝ่ายเดียว

United Nations (1981) ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะ
ที่เป็นกระบวนการในการพัฒนาว่าหมายถึงการเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชน
ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้
บรรลุเป้าหมาย การปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

อรรถ ใสตถิพันธุ์(2551) ได้อธิบายถึงการนำหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการ
บริหารราชการ ซึ่งได้ให้ความหมายของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ว่า หมายถึง การที่
ภาครัฐมีการบริหารราชการในรูปแบบใหม่ ที่มีการนำผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เข้ามาร่วมใน
กระบวนการตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผล โดยมีการจัดระบบบริหารในรูปแบบใหม่
เป็นนวัตกรรม ได้แก่ การปรับวิธีการทำงาน การสร้างวัฒนธรรมการทำงาน ปรับเปลี่ยนโครงสร้าง
องค์กร การออกกฎระเบียบ และนโยบายของหน่วยงาน ที่เอื้อต่อการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม
และการแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของหน่วยงานภาครัฐที่จะบริหารราชการที่ทำงานร่วมกับภาค

ประชาชน ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมรับผิดชอบในการออกกฎระเบียบการให้บริการสาธารณะต่างๆ

อรพินท์ สพอิชคชัย (2552) กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม ว่า เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือการออกกฎระเบียบของหน่วยงานราชการที่มีผลกระทบต่อประชาชน โดยการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วม 3 ขั้นตอน คือ 1.การเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการออกแบบหรือการตัดสินใจเกี่ยวกับบริการสาธารณะ 2. การเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะ 3.การเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดบริการสาธารณะ

วันชัย โกลละสุต (2550) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) หมายถึง การบริหารโดยให้บุคคลในองค์กรหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญ ในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการบริหารงาน

แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดทางยุทธศาสตร์ของหลักการพัฒนาชุมชนที่จะทำ ให้ประชาชนบังเกิดความศรัทธาในตัวเอง(Self-Reliance) ความเชื่อมั่นในตัวเอง (Self-confidence) ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) ในการดำเนินการตามโครงการพัฒนาต่างๆ ในชุมชนซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถและประสิทธิภาพในการปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ให้ผู้ร่วมงานทุกระดับทั่วทั้งองค์การและหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในภาระงานและหน้าที่ในการบริหาร บนพื้นฐานของของหลักการ ดังนี้

(1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานในบรรยากาศแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร

(2) โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์มีข้อจำกัดทางด้านร่างกาย สติปัญญา ความสามารถ เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ ทำให้ไม่สามารถกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จได้ด้วยคนเดียว จึงต้องมีการร่วมแรงร่วมใจกันแก้ปัญหาในข้อจำกัดดังกล่าว

(3) การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารและเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้การทำงานมีประสิทธิภาพสำเร็จตามเป้าหมาย เพราะเป็นบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความผูกพันทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคมที่มีต่อกิจกรรมนั้นๆ จึงทำให้การลงทุนมีความเสี่ยงน้อย

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือการบริหารที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม โดยการคิดอย่างสร้างสรรค์ ร่วมในการพิจารณาตัดสินใจ ร่วมในการปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง

ลักษณะของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

White (1982) กล่าวถึง ลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วม ว่ามีลักษณะ 3 มิติ คือ มิติที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะใครควรทำ และทำอย่างไร มิติที่สอง การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติที่สาม การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การดำเนินงานด้วย

Cohen และ Uphoff (1980) กล่าวถึง ลักษณะการบริหารการมีส่วนร่วม ดังนี้

(1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย การริเริ่มการตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ

(2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร และการประสานขอความช่วยเหลือ

(3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ด้านสังคม หรือ ด้านผลประโยชน์ส่วนบุคคล

(4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

Agbayani (1979) กล่าวว่า ลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีหลายวิธี เช่น การร่วมประชุม การออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การตีปัญหาให้กระจ่าง การออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา การออกเสียงเลือกตั้ง การบริจาคเงิน การบริจาควัตถุ การช่วยเหลือด้านแรงงาน การใช้โครงการที่เป็นประโยชน์ถูกต้อง การช่วยเหลือในการรักษาโครงการ และการทำงานกับผู้นำการเปลี่ยนแปลง

อคิน ทรัพย์พัฒน์ (2547) กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วม ดังนี้

(1) รูปแบบของการมีส่วนร่วม อาทิ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมเพราะเกรงใจใคร หรือ ถูกบังคับเข้ามาทำงานเพราะมีสิ่งจูงใจเฉพาะหน้า หรือเข้ามามีส่วนร่วมโดยเข้าใจถึง วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น และอยากเข้ามาร่วมทำเพราะเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่จะก่อ ประโยชน์ระยะยาวให้กับตนเอง

(2) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข การตัดสินใจเลือกแนวทาง การวางแผนพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน

ปารีชาติ วลัยเสถียร (2542) กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ

(1) การบริหารการมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา คือจะ มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด เช่น การร่วมกันค้นหาปัญหา การ วางแผนการตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยี การบริหารจัดการ การติดตาม ประเมินผล รวมถึงการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

(2) การบริหารการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็นสองประเภท คือ

(2.1) การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง โดยประชาชนหรือชุมชน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และ การกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนใน ชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

(2.2) การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ มาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมี บทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาสู่ส่วนภูมิภาค เพื่อให้ ภูมิภาคมีลักษณะเป็นเอกเทศให้มีอำนาจทางการเมือง การบริหาร มีอำนาจต่อรองในการ จัดการทรัพยากรโดยอยู่ในมาตรฐานเดียวกันและประชาชนสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งอาจกล่าว ได้ว่าเป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคต ของตน

จะเห็นได้ว่า ลักษณะของการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารโดยเปิดโอกาส ให้บุคคลหรือองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดค้นปัญหา การวางแผน การจัดการทรัพยากร การตัดสินใจ การดำเนินงาน และการติดตามและประเมินผล

ประเภทของการมีส่วนร่วม

เนื่องจากความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องสำคัญของการบริหารจัดการ การศึกษา และมีนักวิชาการต่าง ๆ กล่าวไว้ในหลายมิติ ทั้งที่กล่าวไว้ในเชิงอธิบายความหมาย อธิบายรูปแบบ อธิบายกิจกรรมการมีส่วนร่วม ดังนั้น เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำหลักการมีส่วนร่วมไปใช้ในการจัดการศึกษา มีความเข้าใจตรงกัน จึงอาจพิจารณาการจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมโดยยึดหลักการจำแนก ดังต่อไปนี้

1. จำแนกตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม

Shadid and other (1982) มีความเห็นว่า แนวคิดเรื่องขั้นตอนหรือประเภทการมีส่วนร่วมที่เป็นระบบมากที่สุด ตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประการแรกที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงาน โครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในการมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preference) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลและสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่ม ต่าง ๆ ได้

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

(1) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ เป็นขั้นตอนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและกำหนดความต้องการขององค์กร

- (2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน เป็นขั้นตอนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงานหรือโครงการที่องค์การจะต้องดำเนินการ โดยร่วมแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ ทางเลือกการดำเนินงาน
- (3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เป็นขั้นตอนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามทางเลือกที่องค์การได้กำหนดไว้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การ
- (4) การมีส่วนร่วมในการประเมิน เป็นขั้นตอนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินการว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การมากน้อยอย่างไรเพื่อนำผลที่ได้มาทำการปรับปรุงหรือพัฒนา
- (5) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และร่วมรับผิดชอบผลการดำเนินการ เป็นขั้นตอนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานที่องค์การได้ดำเนินการทั้งหมด

2. จำแนกตามบทบาทของผู้เข้ามามีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 10 บทบาท ดังนี้

- (1) บทบาทผู้เริ่มประกอบการหรือริเริ่มโครงการ
- (2) บทบาทผู้สนับสนุนทรัพยากร
- (3) บทบาทของผู้ตัดสินใจ
- (4) บทบาทผู้วางแผน
- (5) บทบาทกรรมการหรือสมาชิก
- (6) บทบาทของผู้ดำเนินการหรือผู้ปฏิบัติ
- (7) บทบาทของผู้ประชาสัมพันธ์
- (8) บทบาทผู้แก้ไขปัญหา
- (9) บทบาทผู้ติดตามและประเมินผล
- (10) บทบาทผู้ร่วมรับประโยชน์และร่วมรับผิดชอบ

3. จำแนกตามวิธีการของการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540) ดังนี้

- (1) การมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct participation) และการมีส่วนร่วมโดยอ้อมหรือผ่านตัวแทน (Indirect participation or representative participation)

(2) การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ (formal & Informal organization)

4. จำแนกตามระดับการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

(1) จำแนกการมีส่วนร่วมตามระดับขององค์การ

- การมีส่วนร่วมของบุคคลในระดับล่างขององค์การ (Task Related participation) เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมของบุคคลในระดับปฏิบัติงานขององค์การ

- การมีส่วนร่วมของบุคคลในระดับกลางขององค์การ (Medium or representative participation) เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมของบุคคลในฐานะที่เป็นตัวแทนระหว่างบุคคลระดับล่างและบุคคลในระดับบน เพื่อการติดต่อประสานงานภายในองค์การ เช่น หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้าฝ่ายหรือผู้บริหารระดับกลางขององค์การ

- การมีส่วนร่วมของบุคคลในระดับสูงขององค์การ (Superior participation) เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมของบุคคลในระดับหัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้าฝ่ายหรือผู้บริหารระดับกลางขององค์การ

(2) จำแนกการมีส่วนร่วมตามระดับบุคคลที่เข้าร่วม (Cohen & Uphoff, 1980 ; Owens, 2001) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- ผู้บังคับบัญชา หรือผู้บริหาร (Superior or Manager)

- ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงาน (Subordinate)

- ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกองค์การ (Participants or stakeholder) เช่น องค์การ ชุมชน สถาบันต่าง ๆ

(3) จำแนกการมีส่วนร่วมตามระดับความเข้มของการเข้ามามีส่วนร่วม (Arnstein, 1969 ; Newstrom and Davis, 1993 ; ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์, 2531) สรุปได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

(3.1) การมีส่วนร่วมเทียม (pseudo - participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ ผู้มีส่วนร่วมถูกจัดกระทำหรือถูกบังคับ (Manipulation) ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ (ขั้นถูกจัดกระทำหรือถูกบังคับ (Manipulation) ขั้นบำบัดรักษา (Therapy or educate) ขั้นรับฟังข่าวสาร (Informing)

(3.2) การมีส่วนร่วมบางส่วน (partial - participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ ผู้มีส่วนร่วมสามารถแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ ให้ข้อเสนอแนะ ให้คำแนะนำได้อย่างอิสระ แต่อำนาจในการตัดสินใจขึ้นอยู่กับผู้บริหารหรือบุคคลอื่น (ขั้นปรึกษาหารือ และ ขั้นสร้างฉันทามติ)

(3.3) การมีส่วนร่วมที่แท้จริง (genuine - participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ผู้มีส่วนร่วมมีอำนาจในการตัดสินใจร่วมกับผู้บริหาร ขั้นร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ (decision making) ขึ้นเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ขึ้นใช้อำนาจผ่านตัวแทนหรือมอบอำนาจ (delegation power) ขึ้นการบริหารจัดการด้วยตนเอง (self management)

Arnstien (1969) เห็นว่าการมีส่วนร่วมจะมีลักษณะมากน้อยเพียงใด ให้พิจารณาว่าผู้นำเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการใช้อำนาจและมีบทบาทในการควบคุมได้เท่าใด ซึ่งเป็นข้อบ่งบอกถึงภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ว่ามีสูงหรือต่ำ Arnstien ได้ใช้อำนาจการตัดสินใจเป็นเกณฑ์ในการบ่งบอกการมีส่วนร่วมโดยสรุปเป็นขั้นบันได (Participation Ladder) 8 ขั้น และใน 8 ขั้น จัดได้เป็น 3 กลุ่ม หรือ 3 ประเภท ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเทียม หรือไม่มีส่วนร่วม
2. การมีส่วนร่วมพอเป็นพิธี หรือร่วมเป็นบางส่วน
3. การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ มีอำนาจและบทบาทมาก

ผู้นำใช้อำนาจมาก (เผด็จการ)	การจัดฉาก (Manipulation)	มีส่วนร่วมน้อยหรือแทบ ไม่มีส่วนร่วม
	การบำบัดรักษา (Therapy)	
ผู้นำค่อนข้าง เป็นประชาธิปไตย	การแจ้งข่าวสาร (Informing)	มีส่วนร่วมเล็กน้อย
	การให้คำปรึกษา (Consultation)	
	การปลอบใจ (Placation)	
ผู้นำแบบ ประชาธิปไตย	การเป็นหุ้นส่วน (Partnership)	มีส่วนร่วมมาก
	การมอบอำนาจ (Delegated Power)	

ผู้นำแบบ ประชาธิปไตยในอุดมคติ	การควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control)	มีส่วนร่วมมากที่สุด
----------------------------------	--	---------------------

แผนภาพที่ 2.1 แสดงระดับการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Arnstien, 1969

5. การจำแนกการมีส่วนร่วมเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

(1) จำแนกการมีส่วนร่วมตามความถี่หรือมากน้อยของการเข้ามามี
ส่วนร่วม

(2) จำแนกการมีส่วนร่วมตามพิสัยของการเข้ามามีส่วนร่วม เช่นการเข้าร่วมเป็น
ช่วงหรือการเข้าร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดกิจกรรมหรือโครงการ Cohen & Uphoff (1980)

6. จำแนกการมีส่วนร่วมเชิงคุณภาพ (Douglah, 1970, Dusseldorf, 1981) เป็นการวัด
การมีส่วนร่วมที่ประสิทธิผลของการมีส่วนร่วมหรือการบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่องค์การได้
กำหนดไว้ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

(1) การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลหรือการมีส่วนร่วมที่ประสบผลสำเร็จ

(2) การมีส่วนร่วมที่ไม่มีประสิทธิผลหรือการมีส่วนร่วมที่ไม่ประสบผลสำเร็จ

การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลหรือการมีส่วนร่วมที่ประสบผลสำเร็จ มีผู้ให้ความเห็นว่า
ควรจะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกของชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจการใด ๆ
ช่วยเหลือและมีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อประชาชน (United Nation, 1981 ;
ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540) ธรรมรส โชติคุณุช (2540) กล่าวว่าในการบริหารแบบมีส่วนร่วม
เกิดขึ้นโดยที่ผู้บริหารให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในอำนาจหน้าที่ เนื่องจากอำนาจหน้าที่
และขอบเขตของอำนาจหน้าที่ไม่ได้มีขอบเขตจำกัด ยิ่งผู้บริหารสนับสนุนให้มีการร่วมมือกันมาก
เท่าใด ผู้บริหารยิ่งเพิ่มพูนอำนาจหน้าที่ และอิทธิพลต่อกลุ่มมากกว่าผู้บริหารใช้อำนาจหน้าที่ตาม
ลำพัง เพราะผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานกันเป็นทีม การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีลักษณะ
สำคัญที่เกี่ยวกับ 1) เป็นกระบวนการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วน
ร่วมอย่างแข็งขันของบุคคล 3) ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาของการ
บริหาร 4) การบริหารโดยการมีส่วนร่วมตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดที่ผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่
การบริหารให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา 5) ต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงใน
กระบวนการ การตัดสินใจที่สำคัญขององค์การ ใ้เพียงแต่ห่วงใย หรือสัมผัสปัญหา

บุญเชิด สุขอภิรมย์ (2541) การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคล เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ โดยการเข้ามามีส่วนร่วมนั้นต้องให้บุคคลเข้ามามีส่วนรับรู้ ขั้นตอน หรือเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งจะทำให้กิจกรรมหรืองานที่ปฏิบัติบังเกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพสูงสุด ผู้มีส่วนร่วมจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการ ปฏิบัติงาน ตั้งแต่การถกเถียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การค้นหาปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกัน การวางแผนร่วมกัน หรือร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข

แม้การศึกษาไทยจะถูกจัดโดยฝ่ายราชการเป็นส่วนใหญ่ แต่ฝ่ายราชการก็รู้ถึงคุณค่า และความจำเป็นที่ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย เนื่องจากชาวบ้านเป็นผู้ที่ รู้ดีว่าเขาและลูกหลานของเขาต้องการอะไรจากระบบการศึกษา และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม จัดการศึกษาย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกมีอำนาจและความรู้สึกรับผิดชอบต่อชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การดำเนินงานด้านการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้มีการใช้ ทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อการศึกษาได้มากขึ้น (ประกอบ บุรัตน์, 2528 อ้างถึงในอุทัย บุญประเสริฐ ,2546) สำหรับผู้บริหาร มีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานแตกต่างไป โดยมีลักษณะการ ปรับเปลี่ยน ที่ ยึดหลักกระจายอำนาจให้ทุกคนในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น และมีการบริหาร จัดการอย่างเป็นระบบมากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2547: 62-63)

ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการจัดระบบบริหารการศึกษาเป็นเขตพื้นที่การศึกษาที่มี รูปแบบเช่นนี้เพราะในโลกยุคปัจจุบัน การพัฒนาและการให้บริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม จำเป็นต้องเน้นการเพิ่มศักยภาพของการพัฒนาในมิติพื้นที่ (Area) ซึ่งจำเป็นที่ต้องจัด ระเบียบความสัมพันธ์ของการบริหารในพื้นที่ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม มีเอกภาพและสามารถ บูรณาการ เพื่อเชื่อมโยงการทำงานในระหว่างมิติและภาคส่วนต่างๆ เข้าด้วยกัน

เงื่อนไขสำคัญของความสำเร็จในการบริหารในระดับเขตพื้นที่การศึกษาในแต่ละพื้นที่ ขึ้นอยู่กับ คุณภาพและความสามารถของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ในการ จัดทำแผน ยุทธศาสตร์ของเขตพื้นที่การศึกษาที่สะท้อนความต้องการและนำไปสู่ประโยชน์สุขของผู้เกี่ยวข้อง และการดำเนินงานตามแผนยุทธ ศาสตร์ ตลอดจนการควบคุมให้มีการเปลี่ยนแปลงแผนงาน ต่างๆ ไปสู่การปฏิบัติงานอย่าง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล(Effective Strategic plan Executive and Control) เพื่อที่จะนำไปสู่ประโยชน์สุขของผู้เรียนอย่างแท้จริง และขึ้นอยู่กับ

กระบวนการนำภาคประชาชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมตลอดกระบวนการ มี 4
ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 มีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน ประกอบด้วย การรับรู้ เข้าถึงข้อมูล
เกี่ยวกับการวางแผนกิจกรรม

ขั้นที่ 2 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ ประกอบด้วย การเกี่ยวข้องกับการ
ดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ และการตัดสินใจ

ขั้นที่ 3 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงาน เป็นการตรวจติดตามถึงผลงานที่ได้
ทำ หรือปฏิบัติไปแล้วเพื่อหาข้อสรุป

ขั้นที่ 4 มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการ มีส่วนร่วมในการจัดสรร
ผลประโยชน์ ผลของกิจกรรม หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น

แม้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะเป็นที่ยอมรับและมีความสำคัญต่อการบริหารงาน
ตามวิถียุทธศาสตร์สมัยใหม่ และนักบริหารทุกองค์กรต่างต้องการให้เกิดบรรยากาศการทำงานเช่นนี้ก็
ตามแต่บรรยากาศเช่นนี้มิใช่จะเกิดขึ้นได้ง่ายๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญ
ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องมีความปรารถนาพร้อมกันที่จะให้เกิดการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมจึงจะเกิดขึ้น
ได้ ในขณะเดียวกัน ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายไม่พึงปรารถนาจะให้เกิดการมีส่วนร่วม การ
มีส่วนร่วมย่อมจะไม่มีทางเกิดขึ้นได้ จึงกล่าวได้ว่าปัจจัยทั้งสองดังกล่าวเป็นเงื่อนไขสำคัญของการ
มีส่วนร่วมในการบริหาร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้บริหารหรือผู้นำ นับว่าสำคัญที่สุดเป็นอันดับแรก ที่จะทำให้เกิดการบริหารแบบ
มีส่วนร่วมและเกิดบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตย แม้ว่าผู้ปฏิบัติงานหรือ
ผู้ใต้บังคับบัญชาจะเรียกร้อง แต่ถ้าผู้บริหารไม่ปรารถนาที่จะให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมแล้ว
การมีส่วนร่วมในการบริหารนั้นย่อมไม่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงาน เพราะ
การจะนำวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ นั้น มิใช่ว่าจะใช้ได้ทุกสถานการณ์ บางครั้งนำไปใช้กับ
องค์กรหนึ่งแล้วเกิดความสำเร็จ แต่เมื่อนำไปใช้กับอีกองค์กรหนึ่งอาจไม่ประสบผลสำเร็จก็ได้ ทั้งนี้
ปัจจัยแห่งความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขหลายประการ เช่น เวลา สถานที่ ภาวะผู้นำ สถานการณ์

วิถีชีวิตของคนแต่ละคนแต่ละสังคม เป็นต้น ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องตระหนักในเรื่องเหล่านี้ และพิจารณาว่าในสถานการณ์ใดควรจะใช้เทคนิคการบริหารแบบใด

2. ผู้ปฏิบัติหรือผู้ตาม แม้ว่าผู้บริหารปรารถนาจะให้เกิดการมีส่วนร่วมในการทำงานเพียงใด ไม่ว่าจะสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยหรือออกคำสั่งก็ตาม แต่หากผู้ปฏิบัติหรือผู้ตามไม่เต็มใจไม่สนใจหรือไม่เห็นความสำคัญ การมีส่วนร่วมในการบริหารก็จะไม่เกิด ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องชี้แจงทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานและวัตถุประสงค์ขององค์การ เช่น ทุกคนจะต้องร่วมมือร่วมใจกันเพื่อให้เกิดผลงาน องค์การจะอยู่ได้หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับพนักงานหรือผู้ตาม ถ้าหากไม่ร่วมมือไม่ทุ่มเทการทำงานให้แก่องค์กร องค์การก็ต้องสิ้นสลาย และเมื่อนั้นทุกคนในองค์กรก็จะหมดงานทำ เช่นนี้เป็นต้น ถ้าหากผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ตามเข้าใจในวัตถุประสงค์ก็จะให้ความร่วมมือและทุ่มเทกำลังสติปัญญา ความสามารถเพื่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กรเพราะโดยธรรมชาติของมนุษย์ต่างก็มีความรักและความผูกพันกับองค์กรเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

ผู้บริหารมีหน้าที่ใช้กลยุทธ์ในการสร้างบรรยากาศในองค์กรให้เกิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเป็นวัฒนธรรมในการทำงาน เมื่อบุคคลมีโอกาสแสดงความสามารถในศักยภาพของตน ร่วมกำหนดเป้าหมายหรือร่วมตัดสินใจในการทำงาน ย่อมจะทำให้เกิดการผูกมัดในเชิงจิตวิทยา (Psychological Commitment) และจะเป็นพลังใจให้เกิดความกระตือรือร้นให้ภารกิจบรรลุเป้าหมาย และจะเป็นผลให้องค์กรมีการพัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้าต่อไป

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารที่มีมิติของความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจการนั้น ๆ โดยมีกระบวนการทางการบริหารเป็นกลไกของการเชื่อมโยงบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารในการทำให้ผู้บริหารแสดงการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในองค์กร และให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกองค์กร เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารด้วย การที่จะให้โอกาสเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องมีงานหรือกิจกรรมที่ ต้องการจะทำ หรือเป็นงานที่ต้องการจะแก้ปัญหา กิจกรรมที่ต้องดำเนินการหรือการกำหนดรายละเอียดบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ จะอยู่ใน ขั้นตอนของการบริหาร การวางแผนงาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามแผนงานและการติดตามประเมินผลงาน รวมทั้งการรับผลประโยชน์จากงานที่ดำเนินการ นั้น

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วม กระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วม ทำให้เห็นว่าการที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารอย่างแท้จริง ควรจะให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารทุกขั้นตอน ซึ่งตามความคิดเห็น ของ Cohen & Uphoff (1980) จะมีกล่าวถึงการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4. การมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล จะครอบคลุมแนวคิดของนักวิชาการท่านอื่น ๆ รวมทั้งมีนักวิชาการหลายท่านมีความคิดเห็นที่อธิบายเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของ Cohen & Uphoff (1980) อยู่ด้วย ผู้วิจัยจึงได้สรุปตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980) ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมในการตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล

4. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในทศวรรษแรกของการปฏิรูปการศึกษา จะใช้รูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคล ที่เรียกว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมาจากการเลือกตัวแทนภาคส่วนต่าง ๆ ของชุมชน ตามที่กฎหมายกำหนด และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) ซึ่งเกิดจากแนวคิดของนักวิชาการและข้อเสนอทางนโยบายการศึกษา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนในประเทศไทย จึงมี 2 รูปแบบหลัก คือ รูปแบบการบริหารโดยคณะกรรมการสถานศึกษา และ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมแบบ SBM ดังนี้

4.1 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยคณะกรรมการสถานศึกษา

ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ

โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติสาระที่เป็นหลักสำคัญเพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังปรากฏในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (6) ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดหลักการสำคัญ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนให้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนยิ่งขึ้น สนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาท มีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยเป็นรูปธรรม มีการเน้นย้ำคุณค่า และความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลอันเป็นหลักจรรยาของชาติประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ได้กำหนดไว้ในส่วนที่ 3 ว่าด้วยแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ในมาตรา 78 ที่กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มีการระบุชัดเจนถึงการกำหนดให้มีการจัดระบบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้มีขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบชัดเจนเหมาะสมแก่การพัฒนาประเทศ และสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ ให้มีการพัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ นอกจากนี้ยังให้มีการจัดระบบราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน (อรพินท์ สฟโชคชัย, 2551)

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนจึง เป็นแนวคิดและนโยบายการบริหารและจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นโดยผลของกฎหมาย ซึ่งในระยะเริ่มต้น กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 และให้มีการบริหารจัดการศึกษาโดยองค์คณะบุคคล ที่เรียกว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ มาจากการสรรหาบุคคลในแต่ละภาคส่วนของ ชุมชน ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง 2 คน ผู้แทนองค์กรชุมชน 2 คน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน ผู้แทนศิษย์เก่า 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน และสรรหาบุคคลจากในโรงเรียน 2 คน คือ ผู้แทนครู 1 คน และผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ซึ่ง

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกโรงเรียน โดยให้มีจำนวนแตกต่างกันไปตามขนาดที่นับจากจำนวนนักเรียนในโรงเรียนนั้น และกำหนดให้มีการประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง เพื่อกำกับและส่งเสริมกิจกรรมของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของ
3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
4. กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน
6. พึงกษัตริย์เด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ
7. เสนอแนะและมีส่วนร่วมในการบริหารด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา
8. ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิชาวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสื่อสารจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน
11. แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็น การบริหารจัดการศึกษาโดยองค์คณะบุคคล ที่เรียกว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรูปแบบการบริหารจัดการศึกษา ที่มีเจตนารมณ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วม โดยผ่านตัวแทน รวมทั้งการกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ให้ในฐานะเป็น คณะกรรมการ บริหาร กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา รวมทั้ง การบริหารภารกิจ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ด้วย

4.2 รูปแบบ SBM : การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ

รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management หรือ Site Based Management :SBM) ซึ่งเป็นรูปแบบ การบริหารที่เกี่ยวข้องกับหลักการกระจาย อำนาจการบริหารจัดการศึกษา และหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังที่ นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ (ธีระ ฤกษ์เจริญ, 2550 สมศักดิ์ คงเที่ยง , 2544 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2544 อุทัย บุญประเสริฐ , 2546) สรุปความ เป็นมาและความสำคัญไว้ ดังนี้

เนื่องจาก ความเป็นมาของแนวคิดเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน นั้น ได้รับอิทธิพลมาจากวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมที่ประสบผลสำเร็จ โดยมีหลักการ วิธีการและกลยุทธ์ในการทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้ผลการปฏิบัติงานสูงขึ้น มีคุณภาพ สร้างกำไร และสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้องมากขึ้น โดยเน้นให้มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมและมอบอำนาจให้มีการตัดสินใจเบ็ดเสร็จที่สาขาหรือหน่วยงานย่อยในประเทศหรือเมืองต่างๆ ในระหว่างปี ค.ศ.1960 - 1979 ในวงการศึกษาระดับสหรัฐอเมริกาและประเทศต่าง ๆ ได้แสวงหาแนวคิดกรรมมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ แต่ผลที่ได้ยังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก จนกระทั่งปี ค .ศ.1980 เป็นต้นมา มีการศึกษาพบว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นนั้น ต้องปรับปรุงกระบวนการและวิธีการจัดการศึกษาที่เคยเน้นแต่เรื่องการจัดการเรียนการสอน ไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาระบบบริหาร

โรงเรียน โดยมุ่งปรับระบบโครงสร้างการบริหารโรงเรียนเสียใหม่ มีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนให้มากขึ้น และให้โรงเรียนบริหารแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น (Beck and Murphy, 1996)

นอกจากแนวคิดในเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาแล้ว ยังเกิดกระแสเรื่องการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม (Shared -Decision Making Movement) ขึ้น ในช่วงเวลาเดียวกัน และในช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 ได้มีการใช้วิธีการและกระบวนการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นแห่งแรก แล้วแพร่หลายไปยังประเทศอื่นๆ ทั่วทุกภูมิภาคของโลก (Caldwell ,1990:5; Mohrman and Wohlstetter, 1994:13-14) เฉพาะในสหรัฐอเมริกา มีการใช้รูปแบบการบริหารแบบ SBM ถึง 44 มลรัฐ ในปี ค.ศ.1993 (Herman and Herman, 1993:5 - 6) ในปัจจุบันมีการบริหารแบบ SBM เกือบครบทุกมลรัฐ สำหรับในประเทศไทย มีกัรนำแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ควบคู่กับการปฏิรูปการศึกษา จึงนับว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวคิดหรือกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนที่กำลังเป็นที่สนใจ และมีการนำไปใช้อย่างกว้างขวางทั่วโลก

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management : SBM) เป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับการกระจายอำนาจทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาก (ธีระ รุญเจริญ, 2550) ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียนและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการศึกษามากขึ้นด้วยการให้เขาเหล่านั้นมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการตัดสินใจในเรื่องงบประมาณ บุคลากร และหลักสูตร (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2544) โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนได้เข้ามามีบทบาทในการให้คำแนะนำ การช่วยเหลือการประเมิน และการอนุมัติ โดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารเป็นเพียงผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการนำมติในที่ประชุมไปใช้ในการจัดการศึกษา บางโรงเรียนอาจมีตัวแทนนักเรียนเป็นกรรมการด้วย (อุทัย บุญประเสริฐ, 2546)

ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

School - Based Management หรือ SBM นั้น เป็นแนวคิดในการบริหารและจัดการศึกษาแนวคิดหนึ่ง มีการเริ่มใช้คำนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นครั้งแรก ในช่วง

ทศวรรษที่ 1980 (Cheng,1996 ; Devos et al.,1998) ในภาษาไทยยังไม่มีการบัญญัติศัพท์เฉพาะที่แน่นอน ส่วนมากจะนิยมเรียกทับศัพท์ว่า School - Based Management หรือเรียกย่อ ๆ ว่า SBM เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์และคณะ ได้เริ่มใช้คำ “การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน” ในการวิจัยเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา เมื่อปี พ .ศ. 2541 (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์และคณะ, 2541) ต่อมา อุทัย บุญประเสริฐ ได้ใช้คำว่า “การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ” ในการวิจัยเรื่องการศึกษานโยบายการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ในปี พ.ศ.2543 (อุทัย บุญประเสริฐ ,2543) เนื่องจากมีความหมายตรงกับคำศัพท์เดิมในภาษาอังกฤษมากที่สุด

Myers and Stonehill (1993) ได้ให้ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่าเป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษา โดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากระดับรัฐหรือเขตการศึกษาไปยังแต่ละโรงเรียน โดยให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีอำนาจควบคุมกระบวนการจัดการศึกษามากขึ้น โดยให้มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณบุคลากร และหลักสูตร

David, J. L. (1996) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นแนวทางหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา โดยการกระจายอำนาจจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนให้มากขึ้น โดยมีความเชื่อว่าการให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่มากขึ้นจะทำให้ประสิทธิภาพของโรงเรียนสูงขึ้น มีความยืดหยุ่นมากขึ้นและมีผลผลิตดีขึ้น

Wohlstetter (1995) ระบุว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการกระจายอำนาจการควบคุมจากส่วนกลางไปยังชุมชนและโรงเรียนโดยให้คณะกรรมการโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน และในบางโรงเรียนมีตัวแทนนักเรียนร่วมเป็นกรรมการด้วย ได้มีอำนาจควบคุมสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในระดับโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการบริหาร จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนมากขึ้น และทำให้ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนนั้นเป็นที่ยอมรับได้มากขึ้น

Cheng ,Yin Cheong (1996) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทำให้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนคณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน ฯลฯ ซึ่งมาร่วมตัวเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ได้มีโอกาสจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของ นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิผลสูงขึ้นและได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

อุทัย บุญประเสริฐ (2546) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นรูปแบบและแนวคิดในการบริหาร ที่จะต้องมีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาจาก ส่วนกลางหรือจากเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษาโดยตรง ทำให้สถานศึกษามีอำนาจและ ความรับผิดชอบในการบริหารตนเองในลักษณะเชิงเบ็ดเสร็จ มีความคล่องตัวและมีอิสระ มากยิ่งขึ้นในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในทุกด้านที่เกี่ยวกับภารกิจ ทั้งในด้าน วิชาการและหลักสูตร การเงินและการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้อธิบาย ความหมายของ การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ว่า หมายถึง การบริหารและการจัดการศึกษาที่หน่วยปฏิบัติ โดยมี โรงเรียนเป็นฐาน หรือ เป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องมีการกระจายอำนาจการ บริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังโรงเรียน ให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ความ รับผิดชอบ มีความอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป ภายใต้คณะกรรมการโรงเรียน (School Board) หรือ School Committee ศิษย์เก่า ผู้แทนนักเรียน และผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปโดยมีส่วนร่วม และ ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กล่าวไว้เป็นแนวนโยบายว่า เป็นการให้สถานศึกษาเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ภายใต้กรอบของ กฎหมายที่กำหนด โดยมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจที่จะพัฒนา นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษา และร่วมมือดำเนินการทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริการทั่วไป โดยบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียมกัน โดยมุ่งเน้นผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ภายใต้การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบของผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย

จากความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่นักวิชาการและองค์กรต่างๆได้นิยามไว้ สรุปได้ ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) เป็นการบริหารสถานศึกษารูปแบบหนึ่งที่มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังโรงเรียนโดยตรง ให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจและบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง ทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยการบริหารในรูปแบบ ของคณะกรรมการที่ประกอบไปด้วยกลุ่มคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาเกิดความคล่องตัว มีอิสระ มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้อย่างแท้จริง

จากการสังเคราะห์ข้อบ่งชี้หรือภารกิจในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management Tasks) หมายถึง ภารกิจที่ส่วนกลางมอบให้โรงเรียนมีอำนาจในการบริหารจัดการ พบว่า ในทุกประเทศที่ปฏิรูปการศึกษาโดยนำแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปปฏิบัติ จะทำการกระจายอำนาจให้โรงเรียนได้มีอำนาจ ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจสั่งการเรื่องสำคัญของโรงเรียน 4 เรื่อง ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานการเงินและงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป (Beck and Murphy, 1996 :27-28 ;Carr ,1998 :3 ;Devos et al.,1998 :703 ; วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์, 2544 : 4)

หลักการพื้นฐานในการบริหารโรงเรียน

มีนักวิชาการหลายท่าน กล่าวถึง หลักการพื้นฐานในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไว้ ดังนี้

Cheng (1996) กล่าวถึง แนวคิดสำคัญในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2 ประการคือ

1. โรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญสำหรับการตัดสินใจ การตัดสินใจสั่งการที่ดีควรอยู่ที่หน่วยปฏิบัติ ดังนั้นจึงควรเพิ่มอำนาจในการบริหารและจัดการงบประมาณให้กับโรงเรียนมากขึ้น และลดการควบคุมจากส่วนกลางลง
2. การมีส่วนร่วมและการมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการปฏิรูปการบริหารและจัดการศึกษา ความสำเร็จของการปฏิรูปไม่ใช่เกิดจากการควบคุมจาก

ภายนอก หากแต่เกิดจากการที่สมาชิกในโรงเรียนและชุมชนให้ความร่วมมือกันในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้กำหนดแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยให้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยเห็นว่าหลักการบริหารของโรงเรียนแต่ละแห่งอาจไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของแต่ละโรงเรียน แต่อย่างไรก็ดีควรจะต้องอยู่บนหลักการเดียวกัน ซึ่งสรุปหลักการสำคัญในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยทั่วไป ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก
2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น
3. หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับ ประชาชน (Return Power to people) ในอดีตการจัดการศึกษาจะทำกันอย่างหลากหลาย บางแห่งมีวัดและองค์กรในท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินการต่อมา มีการรวมการจัดการศึกษาไปยังกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษาแต่เมื่อประชากร มีจำนวนมากขึ้น การจัดการศึกษาเริ่มมีข้อจำกัดในเรื่องความล่าช้าและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาอีกครั้ง
4. หลักการบริหารตนเอง (Self -managing) โดยมีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้น ทำได้หลายวิธีการที่ส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบายและเป้าหมายและปล่อยให้โรงเรียนมีระบบบริหารด้วยตนเอง โดยให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลาย ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันแล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของสถานศึกษาผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมที่ทุกอย่าง ถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน เมืองศรีนครินทร์ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามที่กำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์(2552) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ของหลักการในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับหลักธรรมาภิบาล ว่า เป็นปรัชญาเสรีนิยมที่เป็นแนวคิดไปสู่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นอาจมีข้อจำกัดอยู่ในส่วนที่ความมีอิสระมากเกินไปอาจไม่เอื้อต่อการบริหารโรงเรียน เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันที่สังคมตั้งขึ้นให้ทำงานตามที่สังคมมอบหมาย การที่โรงเรียนจะเปลี่ยนไปเป็นระบบค่านิยมของตนเองจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากมาก เว้นแต่สังคมนั้นจะมีเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงอยู่แล้ว บทบาทสำคัญจึงไปอยู่ที่ผู้นำทางสถาบันการศึกษาและครูในโรงเรียนเสียมาก แต่อย่างไรก็ดีลักษณะของสถาบันการศึกษามีลักษณะพิเศษ คือ เป็นสถาบันที่แนวคิดใหม่ได้รับการทำลายและความคิดเก่าได้รับการทบทวนการเปลี่ยนแปลงนั้นอาจเกิดขึ้นได้ถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นเหมาะสมกับสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

นอกจากนี้การบริหารตามแนวทางของเสรีนิยมนั้นอาจมีข้อจำกัดในเรื่องของอำนาจการบริหาร หากบริหารและบุคลากรในโรงเรียนขาดคุณธรรม ขาดแนวคิด ทฤษฎีและหลักการในการบริหารจัดการที่ถูกต้องอาจนำไปสู่ความล้มเหลวได้ เนื่องจากอำนาจตัดสินใจเด็ดขาดอยู่ที่โรงเรียนการขับเคลื่อนกลยุทธ์ในการพัฒนาการศึกษาจะเป็นไปในทิศทางใดขึ้นอยู่กับผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน ดังนั้น การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจึงต้องอาศัยหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการจึงจะนำไปสู่ความสำเร็จได้ ซึ่งหลักธรรมาภิบาลนั้นประกอบด้วยหลักการ 6 ประการที่สำคัญ (ธีระ รุญเจริญ, 2550)

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การนำกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่างๆมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้เกิดความสงบ เป็นระเบียบเรียบร้อย
2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การบริหารบนพื้นฐานของความถูกต้องตามครรลองคลองธรรม วัฒนธรรมประเพณีและใช้หลักธรรมทางศาสนาในการบริหารงาน มีความยุติธรรมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ ความจริงใจในการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) รับรู้ข้อมูลหรือกิจการภายในสถานศึกษาอย่างตรงไปตรงมาไม่ปกปิดหรือบิดเบือนความจริง สามารถตรวจสอบงบประมาณและการดำเนินกิจการต่างๆได้ตามความเหมาะสม
4. หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษา อาทิเช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน เข้าร่วมกิจกรรมหรือ ให้การสนับสนุน และประเมินผลการดำเนินงานต่างๆ ด้วยความเต็มใจ
5. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ ความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆของตนอย่างเต็มที่ มุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการอันได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนด้วยความเต็มใจ
6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ ความตระหนักในความสำคัญของทรัพยากรต่างๆว่ามีอยู่อย่างจำกัด รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (อ้างถึงใน ธีระ รุญเจริญ , 2550) ได้กล่าวถึงการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีหลักสำคัญ 3 ประการ คือ

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)
2. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation)
3. หลักการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance in Education)

อุทัย บุญประเสริฐ (2546) ได้เสนอหลักการสำคัญสำหรับการบริหารแบบ School-Based Management ของไทย ว่า หลักการสำคัญในการบริหารแบบ School-Based Management ประกอบด้วย หลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน และหลักการบริหารจัดการตนเอง โดยแต่ละหลักการจะมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- 1) **หลักการกระจายอำนาจ** เป็นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการจัดการศึกษา ในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก
- 2) **หลักการมีส่วนร่วม** เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ร่วมตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่สำคัญได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน ฯลฯ การที่บุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมใน

การจัดการศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และจะเต็มใจและยินดีร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3) **หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน** ในอดีตตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การจัดการศึกษาจะเป็นแบบมีการรวมการจัดการศึกษาไปไว้ที่ส่วนกลางเพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา แต่เมื่อความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว คนมีการศึกษามากขึ้น สังคมเปลี่ยนแปลงไปมากและค่อนข้างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองของความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องให้อำนาจคืนสู่ท้องถิ่น ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชน ให้ได้มีบทบาทจัดการศึกษามากขึ้น

4) **หลักการบริหารจัดการตนเอง** เนื่องจากในระบบการศึกษาโดยทั่วไปนั้น มักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติตามนโยบายของส่วนกลางเป็นหลักในแทบทุกเรื่อง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริงในการบริหารจัดการด้วยตนเองเลยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นมีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี และถ้าส่วนกลางทำหน้าที่เพียงแต่กำหนดนโยบายและเป้าหมาย แล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินงานได้ สามารถดำเนินการได้ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันได้ แล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม ที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม จะเห็นได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นหลักการที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ผู้บริหารและทุกฝ่ายต้องศึกษาเรียนรู้ มีการประยุกต์ใช้ทั้งหลักการ แนวคิด ทฤษฎี รวมไปถึงคุณธรรมในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่ายอย่างแท้จริง

จากความเห็นของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สรุปว่าหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ หลักการกระจายอำนาจการศึกษาและหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจากหลักการดังกล่าวทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะเป็นการบริหารงานที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่ารูปแบบการจัดการศึกษาอื่นที่ผ่านมา

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากการทำงานวิจัยต่างประเทศ

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่นำมาใช้ในโรงเรียน จากการศึกษาการทำงานวิจัยต่างประเทศ ใช้คำว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งมีลักษณะของรูปแบบการ

บริหารงานโดยคณะกรรมการโรงเรียน (School Board) หรือสภาโรงเรียน (School Council) โดยคณะกรรมการโรงเรียนจะมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การกำกับ สนับสนุน และส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ซึ่งคณะกรรมการโรงเรียนโดยทั่วไปจะประกอบด้วยตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนครู ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนองค์กรชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารโรงเรียน จากการศึกษารูปแบบของคณะกรรมการโรงเรียนในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า มีรูปแบบที่สำคัญอย่างน้อย 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่มีผู้บริหารของโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control) รูปแบบที่ครูเป็นหลัก (Professional Control) รูปแบบที่ชุมชนเป็นหลัก (Community Control) และ รูปแบบที่ครูและชุมชนเป็นหลัก (Professional / Community)(Leithwood and Menzies , 1998 :1-21 ;Carr, 1998 : 1-8) สาระสำคัญของแต่ละแบบ มีดังต่อไปนี้

1) รูปแบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control)

เกิดจากแนวคิดในการกระจายอำนาจหน้าที่ในการบริหารการเงิน บุคลากร และวิชาการ ให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนเพื่อให้การบริหารโรงเรียนนั้นมีประสิทธิภาพมากที่สุด ในระยะแรกๆ ผู้บริหารมักจะใช้วิธีขอคำปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการจากครู ผู้ปกครองนักเรียน หรือผู้แทนชุมชน ดังนั้นคณะกรรมการโรงเรียนที่ตั้งขึ้นมักจะมีบทบาทสำคัญอยู่ที่การเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของผู้บริหารโรงเรียนนั่นเอง ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นประธาน และเจ้าหน้าที่เขตการศึกษาเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ส่วนคณะกรรมการอื่น ๆ มาจากการเลือกตั้งของกลุ่มบุคคลแต่ละประเภท ในการกำหนดนโยบายการวางแผนการหาแนวทางแก้ปัญหาและการดำเนินงานของโรงเรียน คณะกรรมการจะมีบทบาทในการร่วมเสนอความคิดเห็น แต่อำนาจในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน

ตัวอย่างคณะกรรมการโรงเรียนที่ควบคุมโดยผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนในเขต Edmonton เมือง Alberta ประเทศ Canada ซึ่งประกาศใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นทางการทั่วทั้งเขตในปี ค .ศ.1980 มีการประกาศตั้งคณะกรรมการโรงเรียนในทุกโรงเรียนให้ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนให้มากขึ้น แต่อำนาจตัดสินใจยังอยู่ที่ตัวผู้บริหารโรงเรียน อีกตัวอย่างหนึ่งของคณะกรรมการโรงเรียนที่ผู้บริหารเป็นหลักในการควบคุมและตัดสินใจ คือการจัดการศึกษาในรัฐ Texas สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีกฎหมายประกาศใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในปี ค .ศ.1990 โดยในระยะแรกมีคณะกรรมการโรงเรียน

แบบควบคุมโดยผู้บริหาร แต่ต่อมาได้ค่อยๆ เปลี่ยนไปใช้แบบที่ควบคุมโดยครู (Professional Control) หรือมีครูเป็นหลัก

2) รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional Control) การจัดการคณะกรรมการตามแนวนั้น ตัวแทนคณะครูจะมีสัดส่วนมากที่สุดในการจัดการคณะกรรมการโรงเรียน การจัดการคณะกรรมการแบบนี้เกิดจากแนวคิดที่ว่า ครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ครูเป็นผู้ปฏิบัติจึงย่อมรับรู้ปัญหาทุกอย่างได้ดีกว่า และถ้ามีโอกาสตัดสินใจก็จะสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดมากที่สุด

ตัวอย่างแรกของคณะกรรมการแบบนี้มีในเขต Columbus รัฐ Ohio สหรัฐอเมริกา ซึ่งประกาศใช้แบบนี้เมื่อปี ค.ศ. 1989 โดยก่อนหน้านั้นได้มีโครงการนำร่อง มีการตั้งสภา ABC (Association Building Council) ขึ้น ในแต่ละเขตการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนสหภาพครู 1 คน ผู้แทนครู 2 คน เลือกโดยกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและผู้แทนครูอีก 2 คน ซึ่งเลือกโดยคณะครู รวมมีสมาชิกสภา ABC 5 คน ตัวอย่างของคณะกรรมการแบบที่ควบคุมโดยครู ที่เห็นชัดอีก 2 แห่ง คือ ใน Miami และ Los Angeles โดยในแต่ละโรงเรียนคณะกรรมการโรงเรียนจะประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง และสมาชิก 1 คน จากสภา ABC การตัดสินใจใช้เสียงข้างมาก คือ 2 ใน 3 ขึ้นไป ผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจคัดค้าน (Veto) ได้ บทบาทของคณะกรรมการเป็นกรรมการบริหาร

3) รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (Community Control) จุดประสงค์ของการเลือกแบบคณะกรรมการที่ควบคุมโดยชุมชน คือการเพิ่มความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนและผู้ปกครองมากขึ้น และเพื่อให้ผู้รับบริการการศึกษามีความพึงพอใจในการศึกษาที่จัดให้มากที่สุดแนวคิดสำคัญก็คือ หลักสูตรและการจัดการศึกษาของโรงเรียนควรตอบสนองความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด คณะกรรมการโรงเรียนจึงมีสัดส่วนจำนวนผู้แทนผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

ตัวอย่างของการจัดรูปแบบคณะกรรมการโรงเรียนลักษณะนี้ ได้แก่ ประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งได้มีกฎหมายปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1989 โดยการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไปสู่โรงเรียนและชุมชนมากที่สุด คณะกรรมการโรงเรียนเรียกว่า คณะกรรมการสภาบริหารโรงเรียน (Board of Trustees) ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง 5 คน (มาจากการเลือกตั้ง) ผู้แทนครู 1 คน (จากการเลือกตั้ง) ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียน 1 คน (เฉพาะนักเรียนระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลาย) คณะกรรมการมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารการเงิน การให้จ้างและเลิกจ้างผู้บริหารและครู และการบริหารทุกอย่างในโรงเรียน คณะกรรมการจะต้องมีนโยบายการบริหารที่ชัดเจน ระบุไว้ในธรรมนูญโรงเรียน (School Charter) เพื่อความชัดเจนในการบริหารจัดการ และสามารถตรวจสอบได้

ใน Chicago ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ออกกฎหมายปฏิรูปการศึกษา (Chicago Reform Act) ในปี ค.ศ.1988 ได้มอบอำนาจในการบริหารให้แก่คณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งมีอำนาจในการจ้าง การประเมินหรือเลิกจ้างผู้บริหารโรงเรียนได้ คณะกรรมการโรงเรียน ประกอบด้วยสมาชิก 11-12 คน เป็นผู้ปกครอง 6 คน ผู้แทนชุมชน 2 คน ผู้แทนครู 2 คน ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียน (เฉพาะระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย) ผู้แทนผู้ปกครองและชุมชน มาจากการเลือกตั้งทุก ๆ 2 ปี ผู้แทนครูได้รับการแต่งตั้งจากเขตการศึกษา โดยผ่านการลงมติจากคณะครู ผู้บริหารมีสิทธิในการออกเสียงในทุกเรื่องยกเว้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประเมินและสัญญาจ้างผู้บริหารเอง

4) **รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลัก** (Professional and Community Control) แนวคิดของคณะกรรมการโรงเรียนลักษณะนี้ มีความเชื่อว่าทั้งครูและผู้ปกครองต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ครูจะได้รับความรู้ค่านิยมและความต้องการของผู้ปกครอง ในขณะที่เดียวกันผู้ปกครองก็มีโอกาสช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย สัดส่วนของผู้แทนครูและผู้แทนจากผู้ปกครอง/ชุมชนจะมีเท่า ๆ กัน ในคณะกรรมการโรงเรียนทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหาร ในเมือง Salt Lake City รัฐ Utah สหรัฐอเมริกา คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครองและผู้แทนครู ผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจบริหารงบประมาณ ประเมินบุคลากร จัดหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ในประเทศ Spain ซึ่งประกาศการปฏิรูปการศึกษา ในปี ค.ศ.1985 ตามกฎหมายการศึกษา (Education Law of 1985) คณะกรรมการโรงเรียนประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน (เป็นประธาน) ผู้แทนของครูหรือหัวหน้าวิชาการ (มากกว่า 1 ใน 3) ผู้แทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน (มากกว่า 1 ใน 3) ผู้แทนจากเมือง 1 คน และเลขานุการ 1 คน (เลือกจากโรงเรียน ไม่มีสิทธิออกเสียง) คณะกรรมการจะเลือกผู้บริหารโรงเรียน จากคณะครูในโรงเรียน มีสัญญาการทำงานวาระละ 3 ปี เมื่อพ้น 3 ปีแล้ว หากไม่ได้รับเลือกอีก ผู้บริหารผู้นั้นต้องออกไปทำหน้าที่ครูตามปกติ คณะกรรมการโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่

ในการรับนักเรียน การจัดหลักสูตร การบริหารงบประมาณ การจัดกิจกรรมพิเศษ การจัดเครื่องอำนวยความสะดวก นิเทศการบริหารและการจัดการเรียนการสอน

สำหรับประเทศไทย คณะกรรมการโรงเรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “School Board” (Office of the National Education Commission, 1999; 17-18) เป็นคณะกรรมการโรงเรียนที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (Community Control School Board) โดยมีสัดส่วนคณะกรรมการที่มาจากชุมชน (ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ) มากที่สุด โดยมีคณะกรรมการจากในโรงเรียน คือ ผู้แทนครู และผู้บริหารโรงเรียน

อุทัย บุญประเสริฐ (2546) ได้เสนอรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการบริหารสถานศึกษา ซึ่งกล่าวว่า ในการประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารสถานศึกษาแบบที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น จากการศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินงานที่คาดว่าจะเป็นไปได้ และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนไทย และสังคมไทย ก็ได้พบว่าไม่มีรูปแบบใดที่เป็นแบบเดียวที่ตายตัว ไม่มีรูปแบบใดแบบเดียวที่สามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับสถานศึกษาไทยทุกแบบ ทุกระดับ ทุกประเภท และสถานศึกษาแบบ SBM แต่ละแห่งควรมีอิสระที่จะเลือกใช้รูปแบบหรือวิธีการดำเนินงานที่เห็นว่าเหมาะสมกับสภาพของตนเองมากที่สุดได้

รูปแบบการดำเนินงานที่สถานศึกษาอาจเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับความพร้อมของโรงเรียน ให้รับกับขั้นตอนและระดับการพัฒนาในการบริหารจัดการของแต่ละโรงเรียนหรือในแต่ละสถานศึกษา ที่เสนอไว้มีถึง 5 รูปแบบให้เลือกได้ดังนี้

1. รูปแบบที่มีการบริหารจัดการโดยมีชุมชนเป็นหลัก
2. รูปแบบที่มีการบริหารจัดการโดยมีผู้บริหารเป็นหลัก
3. รูปแบบที่เป็นโรงเรียนในกำกับของรัฐบาล
4. รูปแบบที่บริหารโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. รูปแบบที่ให้เอกชนดำเนินการหรือดำเนินการแบบเอกชน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับตรงเรียนดีประจำตำบล โดยการสังเคราะห์ลักษณะของรูปแบบการบริหารแบบ SBM จากข้อค้นพบงานวิจัย ของ Leithwood and Menzies , 1998 ; Carr, 1998) ที่พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีอย่างน้อย 4 รูปแบบ โดยสรุปลักษณะของรูปแบบทั้ง 4 ได้ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control) เป็นการบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาและเสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหารโรงเรียน โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการและมีอำนาจตัดสินใจสูงสุดในการบริหาร ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และเจ้าหน้าที่เขตการศึกษา เป็นกรรมการ โดยไม่ได้ระบุสัดส่วนจำนวนกรรมการ

2. รูปแบบการบริหารโดยครูเป็นหลัก (Professional Control) เป็นการบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการบริหารและมีอำนาจตัดสินใจในการบริหาร โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง เป็นกรรมการ มีสัดส่วนจำนวนกรรมการผู้แทนครูมากที่สุด

3. รูปแบบการบริหารโดยชุมชนเป็นหลัก (Community Control) เป็นการบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการบริหารและมีอำนาจตัดสินใจในการบริหาร โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และผู้แทนนักเรียน(เฉพาะชั้นมัธยมปลาย) โดยไม่ได้ระบุผู้ที่ทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ มีสัดส่วนจำนวนกรรมการผู้แทนผู้ปกครองและผู้แทนชุมชนมากที่สุด

4. รูปแบบการบริหารโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (Professional and Community) เป็นการบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการบริหาร และมีอำนาจตัดสินใจในการบริหาร โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ และผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน เป็นกรรมการ มีสัดส่วนจำนวนกรรมการผู้แทนครูและผู้แทนผู้ปกครอง/ชุมชน เท่า ๆ กัน

(การสังเคราะห์ลักษณะของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังแผนภาพที่ 2.3)

ลักษณะ	รูปแบบ	ผู้บริหารเป็นหลัก	ครูเป็นหลัก	ชุมชนเป็นหลัก	ครูและชุมชนเป็นหลัก
1. องค์ประกอบ คณะกรรมการ	-ผู้บริหารโรงเรียน -ผู้แทนครู -ผู้แทนผู้ปกครอง -ผู้แทนชุมชน -เจ้าหน้าที่เขตการศึกษา	-ผู้บริหารโรงเรียน -ผู้แทนครู -ผู้แทนผู้ปกครอง --- --- ---	-ผู้บริหารโรงเรียน -ผู้แทนครู -ผู้แทนผู้ปกครอง --- --- ---	-ผู้บริหารโรงเรียน -ผู้แทนครู -ผู้แทนผู้ปกครอง -ผู้แทนชุมชน -ผู้แทนนักเรียน(เฉพาะมัธยมปลาย)	-ผู้บริหารโรงเรียน -ผู้แทนครู -ผู้แทนผู้ปกครอง -ผู้แทนชุมชน --- ---
2. สัดส่วนจำนวนกรรมการ	-ไม่ได้ระบุ	จำนวนผู้แทนครูมากที่สุด	ผู้แทนผู้ปกครองและผู้แทนชุมชนมากที่สุด	ผู้แทนครูและผู้แทนผู้ปกครอง/ชุมชนเท่าๆกัน	
3. ประธานคณะกรรมการ โรงเรียน	-ผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน คณะกรรมการ	-ผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน คณะกรรมการ	-ไม่ได้ระบุ	-ผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน คณะกรรมการ	
4. บทบาทคณะกรรมการ	-คณะกรรมการเป็นกรรมการที่ปรึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน -คณะกรรมการเสนอความคิดเห็นต่อ ผู้บริหารโรงเรียน	-คณะกรรมการเป็นกรรมการบริหาร	-คณะกรรมการเป็นกรรมการบริหาร	-คณะกรรมการเป็นกรรมการบริหาร	
5. อำนาจการตัดสินใจ	ผู้บริหารโรงเรียน	-คณะกรรมการโดยเสียงข้างมาก 2 ใน 3 ของคณะกรรมการ -ผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจตัดสินใจได้	-คณะกรรมการโรงเรียน	-คณะกรรมการโรงเรียน	

แผนภาพที่ 2.3 แสดงการสังเคราะห์ลักษณะสำคัญของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ

สรุปลักษณะสำคัญของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1. รูปแบบการบริหารโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

(Administrative Control)

ลักษณะสำคัญของรูปแบบ คือ

- บริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา
เสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหาร

- คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธาน
คณะกรรมการและมีอำนาจตัดสินใจสูงสุด ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และเจ้าหน้าที่
เขตการศึกษา เป็นกรรมการ

- ไม่ระบุสัดส่วนจำนวนกรรมการ

2. รูปแบบการบริหารโดยครูเป็นหลัก(Professional Control)

ลักษณะสำคัญของรูปแบบ

- บริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการบริหาร
และมีอำนาจตัดสินใจในการบริหาร

- คณะกรรมการประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธาน
คณะกรรมการ ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง เป็นกรรมการ

- มีสัดส่วนจำนวนกรรมการผู้แทนครูมากที่สุด

3. รูปแบบการบริหารโดยชุมชนเป็นหลัก (Community Control)

ลักษณะสำคัญของรูปแบบ

- บริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการบริหาร
และมีอำนาจตัดสินใจในการบริหาร

- คณะกรรมการประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง 62
ผู้แทนชุมชน ผู้แทนนักเรียน(เฉพาะม.ปลาย) เป็นกรรมการ ไม่ระบุผู้ทำหน้าที่ประธานฯ

- มีสัดส่วนจำนวนกรรมการผู้แทนผู้ปกครองและผู้แทนชุมชนมากที่สุด

4. รูปแบบการบริหารโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (Professional and

Community Control)

ลักษณะสำคัญของรูปแบบ

- บริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการบริหารและมีอำนาจตัดสินใจในการบริหาร
- คณะกรรมการประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธาน คณะกรรมการ ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน เป็นกรรมการ
- มีสัดส่วนจำนวนกรรมการผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครองและผู้แทนชุมชนเท่า ๆ กัน

5. การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

5.1 แนวคิดการพัฒนารูปแบบ

ในการพัฒนารูปแบบการบริหาร หรือการสร้าง Model เพื่อนำมาใช้ทางการบริหาร มักเกิดจากการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบต่าง ๆ ในการนำไปใช้ในการบริหารจัดการเรื่องนั้น ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ เช่น ศิริชัย กาญจนวาสี (2547) ได้ดำเนินการพัฒนาการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้มีนักวิชาการที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบไว้ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2545) ได้กล่าวถึงการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบนั้นอาจกระทำได้ 2 ขั้นตอน คือ

1. การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐานโดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบที่มีผู้พัฒนาไว้แล้วในเรื่องเดียวกัน หรือเรื่องอื่น ๆ และผลการศึกษาหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ต่าง ๆ ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรนั้นหรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบในการพัฒนารูปแบบนี้จะต้องใช้หลักเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญและการศึกษาค้นคว้าซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยอาจจะคิดโครงสร้าง

ของรูปแบบขึ้นก่อนแล้วปรับปรุง โดยอาศัยข้อสังเกตจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือทำการศึกษาค้นคว้าประกอบย่อยหรือตัวแปรแต่ละตัวแล้ว คัดเลือกองค์ประกอบย่อย หรือตัวแปรที่สำคัญประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างของรูปแบบก็ได้ ผู้วิจัย ควรกำหนดหลักการในการพัฒนารูปแบบอย่างชัดเจน เช่น เป็นรูปแบบที่ไม่ซับซ้อนสามารถนำไป ปฏิบัติได้ง่าย

2. การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากได้พัฒนารูปแบบในขั้นต้นแล้ว จำเป็นต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้น ถึงแม้ว่าจะ พัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบของคนอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมาแล้ว หรือแม้กระทั่งได้รับการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง หรือทำการทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ (ในขั้นนี้บางครั้งจึงใช้คำว่า การทดสอบประสิทธิภาพ ของรูปแบบ)

รัตนะ บัวสนธ์ (2543) ได้นำเสนอแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ประกอบด้วยขั้นตอนในการพัฒนาดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสังเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ หรือการสังเคราะห์ เอกสาร และงานวิจัย เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับสภาพความต้องการผลิตภัณฑ์รวมทั้งลักษณะของ ผลิตภัณฑ์ที่ต้องการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นการนำความรู้หรือผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยให้มีลักษณะหรือรูปแบบตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในการ สร้างหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์นี้ อาจต้องใช้นักคิดที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการสร้าง ผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด เมื่อสร้างผลิตภัณฑ์เสร็จแล้วก็ต้องนำไปตรวจสอบความเหมาะสม และ ประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ผลิตภัณฑ์เป็นการนำผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปทดลองใช้กับ กลุ่มเป้าหมาย การดำเนินงานในขั้นตอนนี้จะมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการออกแบบแผนการทดลอง (Experimental design) ว่าจะใช้แบบ

แผนใดจึงจะเหมาะสมควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนได้ดี และทำให้การวิจัยเกิดความเที่ยงตรงภายใน (Internal validity) ได้มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลสรุป เป็นการประเมินผลการใช้ผลิตภัณฑ์ในภาพรวมทั้งหมด ซึ่งประเมินทั้งตัวผลิตภัณฑ์ กระบวนการใช้ผลิตภัณฑ์ ผลที่ได้รับจากการใช้ผลิตภัณฑ์ ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ผลที่ได้จากการประเมินจะนำไปสู่การตัดสินใจปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป

การทดสอบรูปแบบหรือการตรวจสอบรูปแบบมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมความเป็นไปได้ของรูปแบบในการปฏิบัติจริงหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยวิธีการตรวจสอบมีหลายวิธี เช่น วิธีการตรวจสอบเชิงปริมาณ และการตรวจสอบเชิงคุณลักษณะ ที่ซึ่งผลของการตรวจสอบนำไปสู่การปฏิเสธหรือยอมรับรูปแบบ และการนำไปสู่การสร้างการสร้งรูปแบบใหม่ หรือ การปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบเดิมและสร้างทฤษฎีต่อไป

จากการสังเคราะห์แนวคิดการตรวจสอบรูปแบบเชิงคุณลักษณะ (อุทุมพร จามรมาน (2541) ; รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์ (2548) สรุปได้ดังนี้

1. เป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรมและมีดุลพินิจที่ดี ทั้งนี้ มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้น จากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง โดยไม่ได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal - based model)

2. เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมินไม่อาจใช้เครื่องมือใดๆ วัดได้ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญที่มีองค์ความรู้เฉพาะสาขานั้น มาเป็นผู้วินิจฉัยจึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

3. เป็นรูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัย และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

5.2 แนวคิดการวิจัยโดยวิธีการประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่กับสภาพที่พึงประสงค์ หรือสภาพที่ต้องการจะเกิดขึ้นในอนาคต โดย Witkin (1984) (อ้างอิงใน สุวิมล

ว่องวานิช, 2548 หน้า 36) อธิบายว่า เป็นความแตกต่างหรือช่องว่าง (Gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอย่างอยู่/สภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (what is) กับสิ่งที่ควรจะเป็น/สภาพที่พึงปรารถนา (what should be)

นักประเมินทางการศึกษาหรือทางสังคมให้นิยามและความหมายของคำว่า ความต้องการจำเป็นไว้หลากหลาย แต่ที่ปรากฏชัดเจนสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ความต้องการจำเป็น คือ ความแตกต่าง (Discrepancy) และความต้องการจำเป็นคือ ประโยชน์ที่ได้รับ (benefits)

กลุ่มที่ 1 ความต้องการจำเป็นคือความแตกต่าง / ความขาดแคลน

การนิยามความต้องการจำเป็นในยุคนี้ ให้ความสำคัญกับการศึกษาผลต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่พึงประสงค์ การกำหนดความต้องการจำเป็นในยุคแรกนี้ แม้จะมีการนิยามความต้องการจำเป็นตามความแตกต่าง แต่นักวิชาการก็ยังมีมุมมองที่จำแนกได้เป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกนิยามความต้องการจำเป็นตามมิติของความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็น กลุ่มที่สอง นิยามความต้องการจำเป็นตามมิติของความแตกต่างระหว่างภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเช่นกัน แต่เพิ่มมิติของสภาพความเสียหายที่เกิดขึ้นตามมาหากความขาดแคลนที่เกิดขึ้นไม่ได้รับการตอบสนอง ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย ดังต่อไปนี้

1.1 มุมมองในมิติความแตกต่าง

Trimby (1979 อ้างอิงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2548 หน้า 36) ได้เปรียบเทียบโมเดลการประเมินความต้องการจำเป็นของนักวิชาการจำนวน 4 โมเดล ได้แก่ Kaufman's Model of Needs Assessment, Coiffing's Client Needs Assessment, Lee's Needs Assessment และ Harless's Front-End analysis ในแต่ละโมเดลมีการให้นิยามของความต้องการจำเป็นสอดคล้องกัน คือ นิยามความแตกต่าง (discrepancy) ยกเว้นโมเดลของ Harless ที่นิยมในรูปของปัญหา (problems) ที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้สภาพที่เป็นอยู่ไม่สมบูรณ์ไม่มีประสิทธิผล จำเป็นต้องหาทางแก้ไข

Kaufman และ English (1981 อ้างอิงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2548 หน้า 36) กล่าวว่าความต้องการจำเป็น เป็นความขัดแย้งระหว่างสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ในปัจจุบันและสิ่งที่ปรารถนาจะให้เกิดขึ้นหรือต้องการให้เกิดขึ้น

Witkin (1984 อ้างอิงใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2548 หน้า 36) ได้ให้นิยามของ ความต้องการจำเป็นไว้ว่าเป็น ความแตกต่างหรือช่องว่าง (Gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่/สภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (what is) กับสิ่งที่ควรจะเป็น/สภาพที่พึงปรารถนา (what should be)

1.2 มุมมองในมิติความแตกต่างและมิติความเสียหายที่เกิดขึ้น

Sciven และ Roth (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548 หน้า 36) กล่าวว่า needs หมายถึง ช่องว่างระหว่างความเป็นจริงกับความพึงพอใจ ถ้าเขียนประโยคว่า A needs X ก็หมายความว่า ถ้าไม่มี X แล้ว A จะอยู่ไม่ได้ หรือ ถ้าอยู่ได้ต้องอยู่ในสภาวะที่ไม่น่าพึงพอใจ แสดงว่า X มีอิทธิพลต่อ A ทำให้ A ได้รับประโยชน์ในทันที X จึงเป็นความต้องการจำเป็น ถ้าวิเคราะห์นิยามนี้จะเห็นว่า ความแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่พึงพอใจต้องมีมากถึงระดับที่ทำให้เกิดปัญหาตามมา ดังนั้น หากความแตกต่างใดยังไม่รุนแรงพอที่จะทำให้ประสบสภาวะที่ไม่น่าพอใจความแตกต่างนั้นก็ไม่ถึงขั้นที่จะเรียกความต้องการจำเป็น

Roth (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548 หน้า 37) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึงความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับสภาพที่เป็นจริง อธิบายเป็นประโยคสัญลักษณ์ดังนี้

$$NC = T - A$$

โดย Nc (needs candidates) หมายถึง ความต้องการจำเป็นที่เป็นไปได้ทั้งหมด

T (target state) หมายถึง เป้าหมายที่ต้องการบรรลุ และ A (actual state) หมายถึง สภาพที่เป็นจริง กาให้นิยามเป็น “ความแตกต่าง” Sciven และ Roth ได้นิยามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นที่มีลักษณะขยายไปจากนิยามเดิมว่า “สิ่งที่ถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นต้องเป็นไปตามเงื่อนไข 2 ประการ ได้แก่ (1) ถ้าได้ Nc คนหรือองค์กรจะได้ประโยชน์หรือ (2) ถ้าไม่ได้ Nc คนหรือองค์กรนั้นจะอยู่ในสภาพที่ไม่พึงพอใจ” หากวิเคราะห์นิยามของ Sciven และ Roth ซึ่งอธิบายด้วยประโยคสัญลักษณ์ว่า $N = T - A$ ก็จะเห็นว่านิยามนี้อิงโมเดลความแตกต่าง

แต่เมื่อดูคำอธิบายเสริมว่า สิ่งที่เกี่ยวข้องว่าเป็นความต้องการจำเป็นต้องมีคุณลักษณะ 2 ประการ คุณลักษณะประการแรก “อะไรก็ตามที่หากได้มาแล้วก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมาก สิ่งนั้นถือว่าเป็นความต้องการจำเป็น” และคุณลักษณะประการที่สอง “อะไรก็ตามที่หากไม่ได้รับแล้วจะก่อให้เกิดสภาวะที่ไม่พึงประสงค์สิ่งนั้นก็ถือว่าเป็นความต้องการจำเป็น” เช่นกัน นิยามที่เป็นส่วนขยายนี้ทำให้วิเคราะห์ได้ว่าความต้องการจำเป็นคือสิ่งนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา หรือสิ่งที่ทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้

กลุ่มที่ 2 ความต้องการจำเป็นคือประโยชน์ที่ได้รับ

Scriven (1991 อ้างอิงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2548 หน้า 40) แสดงความคิดเห็นว่านิยามของความต้องการจำเป็นที่ยอมรับกันส่วนใหญ่ คือ นิยามความแตกต่าง (Discrepancy definition) ไม่ค่อยเหมาะสม ปัญหาของนิยามนี้อยู่ที่ระดับที่พึงประสงค์ซึ่งมักจะเป็นอุดมคติเกินไป ไม่สามารถปฏิบัติได้ และในความคิดเห็นของแต่ละคน การกำหนดระดับที่ควรจะเป็นก็แตกต่างกัน Scriven ยกตัวอย่างประกอบการอธิบายว่าหากจะถามว่า “หลักสูตรในอุดมคติ” เห็นว่าความต้องการจำเป็นไม่จำเป็นต้องกำหนดสภาพที่ควรจะเป็น เช่น อากาศ น้ำ อาหาร เป็นต้น นิยามที่ Scriven เห็นว่าเหมาะสมกว่า คือ นิยามเชิงวินิจฉัย (diagnostic needs) เป็นการกำหนดความต้องการจำเป็นสำหรับอะไรก็ตามที่ทำให้เกิดความพอใจ (satisfaction) และระดับความพอใจนี้ก็ขึ้นอยู่กับบริบท (context dependent) ความต้องการจำเป็นของคนกลุ่มหนึ่งอาจไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นของคนอีกกลุ่มหนึ่งก็ได้ แต่ต้องหาวิธีเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุด

ความต้องการจำเป็นสามารถจำแนกเป็นสองประเภท คือ นิยามตามโมเดลความแตกต่าง (Discrepancy Model) เป็นการนิยามในลักษณะที่ “need” เป็นคำนามในภาษาอังกฤษ ซึ่งแปลว่า ความต้องการจำเป็น” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาวะของความขาดแคลนและทำให้เกิดปัญหา (problem) แต่โมเดลการแก้ปัญหาเป็นการนิยามในลักษณะที่ “need” เป็นคำกริยาในภาษาอังกฤษ แปลว่า “ต้องการ” หรือ มีความต้องการจำเป็น” ซึ่งเป็นแนวทางแก้ไข ปัญหา (solution) หรือสิ่งที่จำเป็นต้องทำให้เกิดเพื่อทำให้สภาวะที่ไม่น่าพอใจหมดไป

เทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองคู่

สุวิมล ว่องวาณิช, 2548 (หน้า 275 – 279 รูปแบบของการให้ตอบข้อมูลแบบตอบสนองคู่ (dual – response format) มักปรากฏในแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตราประมาณค่า โดยให้ระบุข้อมูลทั้งสองชุด คือ ระดับของสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็น รูปแบบนี้สร้างขึ้นโดยมีพื้นฐานแนวคิดของการนิยามความต้องการจำเป็นตามโมเดลความแตกต่าง (discrepancy model) วิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสามารถกระทำได้ดังต่อไปนี้

กลุ่มวิธีที่ใช้หลักประเมินความแตกต่าง

วิธีการที่ใช้หลักประเมินความแตกต่างพบว่า เป็นที่นิยมใช้กันมาก เป็นวิธีที่มีรากฐานมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นที่ใช้โมเดลความแตกต่าง ซึ่งมีการรวบรวมข้อมูลแบบการตอบสนองคู่จากมาตรวัดที่แสดงระดับความสำคัญ (I = Importance) ของข้อความนั้น เปรียบเสมือนค่าที่บอกระดับของ “What Should Be” และมาตรวัดที่แสดงระดับที่ข้อรายนั้นได้รับการตอบสนองหรือระดับสัมฤทธิ์ผล (D = Degree of Success) ที่เป็นอยู่ในขณะนั้น เปรียบเสมือนค่าที่บอกระดับของ “What Is” สูตรในการคำนวณระดับความต้องการจำเป็นแต่ละวิธีมีดังนี้

(1) วิธี Mean Difference Method (MDF) กำหนดโดยหาผลต่างของค่าเฉลี่ยของ I และค่าเฉลี่ยของ D บางคนเรียกวิธีนี้ว่า rank order of difference scores

$$\text{MDF} = I - D$$

แสดงการรับรู้เกี่ยวกับระดับความรู้ในวิชาต่าง ๆ จำนวน 3 วิชา คือ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ซึ่งปรากฏในแบบสอบถามสำหรับให้นิสิตนักศึกษาประเมินตนเอง ข้อมูลที่ปรากฏในช่องสภาพความเป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น เป็นความถี่ของผู้ตอบจำนวน 20 คน ผลการคำนวณหาค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่เป็นจริงได้เท่ากับ 2.50, 2.55 และ 3.15 สำหรับวิชา คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่ควรจะเป็นใน วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย มีค่าเท่ากับ 4.75, 4.85 และ 4.90 ตามลำดับผลต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นจริง (needs) มีค่าเท่ากับ 2.25, 2.30 และ 1.75

ตามลำดับ ดังนั้นความรู้ด้านภาษาอังกฤษถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญสูงที่สุด รองลงมา คือ ความรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาไทย โดยใช้ตารางประกอบแสดง คะแนนเฉลี่ย และผลต่างของค่าเฉลี่ยของนักเรียนในวิชาต่าง ๆ ดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 ตัวอย่างแสดงคะแนนเฉลี่ยและผลต่างของค่าเฉลี่ยของนักเรียนในวิชาต่าง ๆ

ข้อความ	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่ควรจะเป็น					Mean (IS)	Mean (Should)	ผลต่าง (needs)	ลำดับ
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1				
1. ความรู้วิชาคณิตศาสตร์		2	9	6	3	15	5				2.50	4.75	2.25	2
2. ความรู้วิชาภาษาอังกฤษ			12	7	1	17	3				2.55	4.85	2.30	1
3. ความรู้วิชาภาษาไทย	3	4	8	3	2	18	2				3.15	4.90	1.75	3

ที่มา : สุวิมล ว่องวาณิช, 2548

ในทางปฏิบัติ ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นอาจจะไม่ได้เรียงลำดับเหมือนกับข้อความที่เรียงอยู่เดิม นักประเมินความต้องการจำเป็นควรจัดเรียงข้อรายการใหม่ โดยเอาข้อรายการความรู้ด้านภาษาอังกฤษมาก่อนความรู้ด้านวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อให้เห็นภาพระดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นชัดเจนขึ้น ยังมีความต้องการจำเป็นหลายข้อ ยังจำเป็นต้องนำเสนอตารางที่มีการจัดเรียงข้อใหม่ (Sort) ตามขนาดของความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังปรากฏในตาราง 2.4

ตารางที่ 2.4 ตัวอย่างแสดงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ข้อความ	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่ควรจะเป็น					Mean (IS)	Mean (Should)	ผลต่าง (needs)	ลำดับ
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1				
1. ความรู้วิชาภาษาอังกฤษ			12	7	1	17	3				2.55	4.85	2.30	1
2. ความรู้วิชาคณิตศาสตร์		2	9	6	3	15	5				2.50	4.75	2.25	2
3. ความรู้วิชาภาษาไทย	3	4	8	3	2	18	2				3.15	4.90	1.75	3

ข้อดีของการใช้วิธีการจัดลำดับความสำคัญตามผลต่างของค่าเฉลี่ย คือ เป็นวิธีที่สามารถวิเคราะห์ได้ง่าย ไม่ต้องใช้สถิติวิเคราะห์ขั้นสูง สามารถวิเคราะห์ด้วยมือ และเป็นที่น่าสนใจ ข้อเสียของวิธีนี้ คือ บางครั้งความต้องการจำเป็นหลายข้อมีคะแนนความต้องการ (difference score) เท่ากัน ทำให้มีการตีความเป็นความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญเท่ากัน โดยไม่ได้ให้ความสนใจกับระดับสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นว่ามากหรือน้อย วิธีนี้จึงเป็นที่วิจารณ์กันว่าข้อรายการหลายข้ออาจมีระดับความคาดหวัง (expected หรือ what should be) สูงมาก แต่ผลการวิเคราะห์อาจปรากฏว่าไม่ใช่ความต้องการจำเป็นในระดับต้น ๆ ถ้าหากว่าข้อรายการนั้นมีระดับบรรลุความสำเร็จหรือสภาพที่เป็นจริง (What is) สูงด้วย ในขณะที่บางข้อรายการซึ่งไม่ได้เป็นข้อที่มีระดับความคาดหวังสูง (สำคัญน้อยกว่า) แต่ระดับสัมฤทธิ์ผลหรือสภาพที่เป็นจริงต่ำ อาจเป็นความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญสูงมาก ด้วยข้อจำกัดของวิธีนี้จึงทำให้นักวิชาการคิดหาวิธีอื่นที่เหมาะสมกว่ามาใช้แทนโดยใช้น้ำหนักความสำคัญให้กับระดับที่คาดหวังเป็นตัวถ่วงคะแนน เรียกว่า วิธี Priority Needs Index (PNI)

(2) วิธี Priority Needs Index (PNI) เป็นวิธีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นซึ่งพัฒนาขึ้นมาโดยใช้ค่าสถิติในรูปดัชนีที่สามารถบอกค่าต่ำสุดและสูงสุดได้ Lane, Crofton และ Hall 1983, อ้างใน Witkin, 1984) ได้สร้างดัชนีชื่อว่า Priority Needs Index (PNI) ซึ่งดัดแปลงมาจากวิธีการเรียงตำแหน่งความต้องการจำเป็นจากความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวังกับที่เป็นอยู่จริง (mean difference) โดยการถ่วงน้ำหนักของผลต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง I และ D ด้วยน้ำหนักความสำคัญของ I

$$PNI = (I - D) \times I$$

ตัวอย่างในตารางแสดงความต้องการจำเป็นของครูที่ต้องได้รับการพัฒนา ซึ่งสมมุติว่าจากการสำรวจพบว่ามีความต้องการจำเป็นโดยเร่งด่วนที่ครูต้องได้รับการพัฒนา 3 ประการ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ การประเมินผลตามสภาพจริง และการวิจัยในชั้นเรียน จากตัวอย่างนี้ หากใช้สูตร $MDF = I - D$ กำหนดขนาดของความต้องการจำเป็นของข้อมูลที่ปรากฏในตารางที่ 2.4 จะพบว่าค่า MDF ของข้อ 1,2,3 เท่ากับ 1.00, 0.50, 0.40 ตามลำดับ แสดงว่า ข้อ 1 การวิจัยในชั้นเรียนเป็นความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุด รองลงมา คือ การจัดการเรียนการ

สอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ และการประเมินผลตามสภาพจริง ตามลำดับ ในตัวอย่างนี้หากพิจารณา ระดับความคาดหวังที่ควรจะเป็นจะพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความรู้ด้านการ ทำวิจัยในชั้นเรียน (4.50) รองลงมา คือ ด้านการประเมินตามสภาพจริง (4.00) และการจัดการ เรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ (2.50) ภายใต้อำนาจข้อมูลชุดเดียวกันนี้ หากนักวิจัยต้องการให้ ความสำคัญกับระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดเป็นตัวถ่วงน้ำหนักในการกำหนดความ ต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร PNI จะปรากฏผลการประเมินความต้องการจำเป็นดังตัวอย่างใน ตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.5 ตัวอย่างความต้องการจำเป็นกำหนดโดยวิธี MDF

ข้อความ	ค่าเฉลี่ยของ สภาพที่ควรจะเป็น (I)	ค่าเฉลี่ยของสภาพ ที่เป็นจริง (D)	(I-D)	ลำดับ
1. การวิจัยในชั้นเรียน	4.50	3.50	1.00	1
2. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้	2.50	2.00	0.50	2
3. การประเมินผลตามสภาพจริง	4.00	3.60	0.04	3

ตัวอย่างที่ปรากฏในตารางที่ 2.5 ซึ่งเป็นข้อมูลเดียวกับข้อมูลในตารางที่ 2.4 จะพบว่าค่า PNI ของข้อ 1, 2, 3 เท่ากับ 4.50, 1.25, 1.60 ตามลำดับ หลังจากถ่วงน้ำหนักความสำคัญของ ความต้องการจำเป็นด้วยค่าน้ำหนักของสภาพที่ควรจะเป็น (ค่า I) แล้วพบว่าในกรณีตัวอย่างนี้ วิธี ที่ 2 (PNI) ให้ผลต่างจากวิธีที่ 1 (MDF) จะสังเกตเห็นว่าในบางข้อเช่น ข้อ 2 มีความแตกต่างของ สภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เป็นจริง ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.25 ในขณะที่ข้อ 3 ความแตกต่างดังกล่าว เท่ากับเท่ากับ 1.60 ถ้าใช้สูตรตามวิธีที่ 1 (MDF) ข้อ 2 จะเป็นความต้องการจำเป็นที่สำคัญ มากกว่าข้อ 3 โดยเฉลี่ยมีระดับความสำคัญของสภาพที่ควรจะเป็น (4.00) ซึ่งมีค่าสูงกว่าข้อ 2 (2.50) เมื่อนำค่าดังกล่าวมาคูณกับค่าความแตกต่างทำให้ข้อ 3 พบว่าเป็นความต้องการจำเป็นที่ สำคัญกว่าข้อ 2 โดยสรุปผลการประเมินความต้องการจำเป็นเมื่อถ่วงน้ำหนักด้วยค่าที่คาดหวัง (ค่า I) จะพบว่าความต้องการจำเป็นของครูค่าเปลี่ยนไป ความต้องการจำเป็นด้านการจัดการเรียน การสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้จะมีลำดับความสำคัญมากกว่าด้านการประเมินตามสภาพจริง อย่างไรก็ตาม การใช้สูตร PNI มิได้หมายความว่า จะให้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นต่าง กับสูตร MDF ทุกครั้ง ในบางครั้งไม่ว่าจะใช้วิธีการใด การวิเคราะห์ข้อมูลก็สามารถให้ผล สอดคล้องกันได้ ในเชิงลำดับที่ของความต้องการจำเป็น

ตารางที่ 2.6 ตัวอย่างความต้องการจำเป็นกำหนดโดยวิธี PNI

ข้อความ	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ ควรจะเป็น (I)	ค่าเฉลี่ยของ สภาพที่เป็นจริง (D)	(I-D)	ลำดับ
1. การวิจัยในชั้นเรียน	4.50	3.50	1.00	1
2. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ แหล่งเรียนรู้	2.50	2.00	0.50	2
3. การประเมินผลตามสภาพจริง	4.00	3.60	0.04	3

(3) วิธี priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม โดยนงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช เป็นวิธีการที่หาค่าผลต่างของ (I - D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไปและให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D)/D$$

ตารางที่ 2.7 ตัวอย่างความต้องการจำเป็นกำหนดโดยวิธี PNI_{modified}

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย ของสภาพ ที่ควรจะเป็น (I)	ค่าเฉลี่ย ของสภาพที่ เป็นจริง (D)	(I-D)	ลำดับ
1. การวิจัยในชั้นเรียน	4.50	3.50	1.00	1
2. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ แหล่งเรียนรู้	2.50	2.00	0.50	2
3. การประเมินผลตามสภาพจริง	4.00	3.60	0.04	3

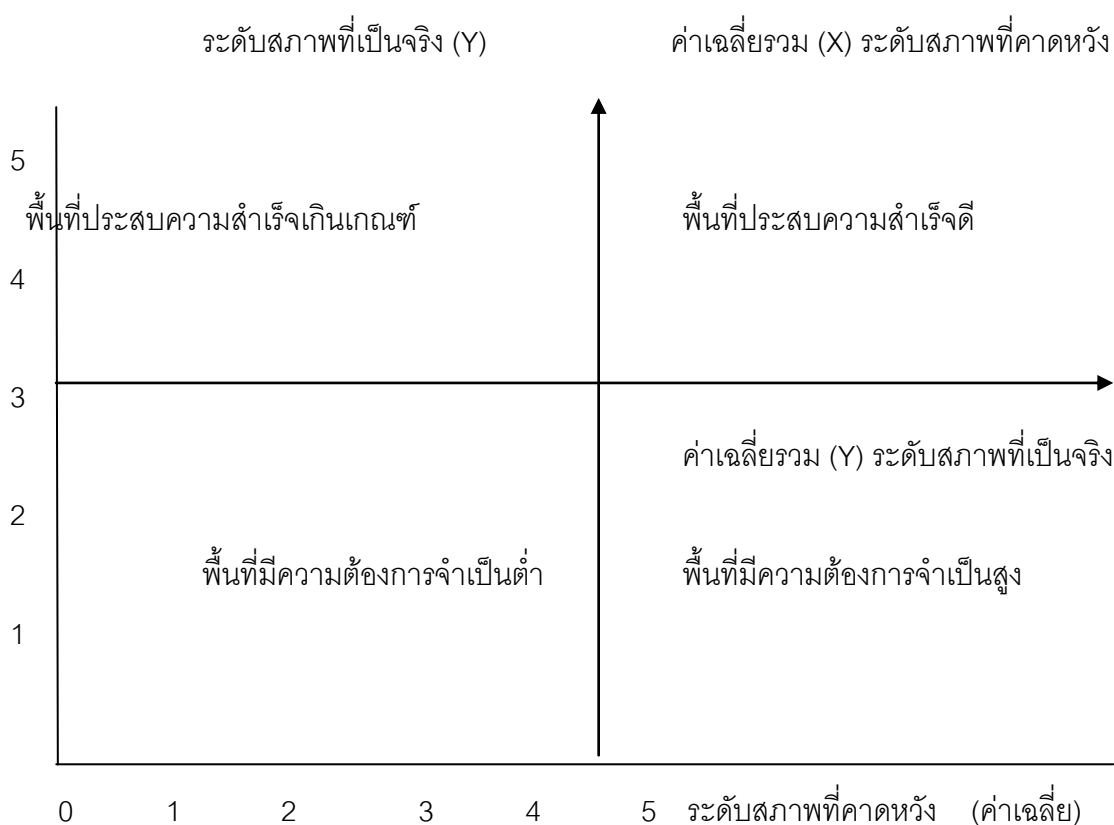
จากตัวอย่างในตารางที่ 2.7 จะพบว่าค่า PNI_{modified} ของข้อ 1, 2, 3 เท่ากับ 0.29, 0.25, .11 ตามลำดับ การใช้วิธีการนี้ในตัวอย่างให้ผลการจัดลำดับที่สอดคล้องกับการใช้วิธีที่ 1 ($MDF = I - D$) แต่ให้ผลต่างจากสูตรของวิธีที่ 2 ($PNI = (I-D) \times I$) เมื่อแปลความหมายของค่า PNI_{modified} ของความต้องการจำเป็นด้านการวิจัยในชั้นเรียน จะได้ว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าคิดเป็นร้อยละ 29 ในขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงด้านการประเมินผลตามสภาพจริงคิดเป็นร้อยละ 11 แสดงให้เห็นว่าครูมีความต้องการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียนมากกว่าด้านการประเมินตามสภาพจริง

สำหรับเกณฑ์การสอบถามความต้องการจำเป็นนั้น ประยุกต์ใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์แบบวิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม โดยนางลักษณะ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช เป็นวิธีการที่หาค่าผลต่างของ $(I - D)$ แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม

(4) การวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ที่เน้นการเสนอผลการดำเนินงานของหน่วยงานในส่วนที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนที่ควรได้รับการพัฒนา โดยการแบ่งตารางออกเป็น 4 ช่อง แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่มุ่งหวัง (หรือเรียกว่าเกณฑ์ที่ควรจะเป็น) และสภาพที่เกิดขึ้นจริง จุดที่ใช้ในการแบ่งอาจเป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนสูง - ต่ำที่กำหนด หรือเกณฑ์ที่ผู้ประเมินเห็นว่าเหมาะสมที่จะเป็นจุดตัด (cut-off score)

เกณฑ์การประเมินความต้องการจำเป็นแบบเมทริกซ์ (Matrix Analysis) Hershkowitz ได้เสนอสิ่งที่วิฤตโดยใช้ Matrix ขนาด 2x2 กำหนดแนวคิด เป้าหมายสำคัญในการยอมรับการเข้าถึงเป้าหมายของแต่ละกลุ่มที่ตอบสนองตามลำดับ การวิเคราะห์คำนวณค่าคะแนนเฉลี่ยที่สำคัญและคะแนนเฉลี่ยของการเข้าถึงในระดับคะแนนที่ถูกพิสูจน์บน แกน X และ Y บนกราฟที่แสดงซึ่งลักษณะของข้อมูลที่สำรวจความแตกต่างกันระหว่างสองสิ่งที่จะควรจะเหมือนกันโดยใช้แต่ละชั้นของหมวดหมู่ (Witkin 1984, หน้า 218-219)

สำหรับเกณฑ์การสอบถามความต้องการจำเป็นที่ประยุกต์ใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์แบบเมทริกซ์ (Matri Analysis) โดยคำนวณหาคะแนนเฉลี่ยรายข้อ และค่าเฉลี่ยภาพรวมรายด้านในการปฏิบัติจริง แล้วนำมาเขียนเป็นกราฟ ดังภาพ

แผนภาพที่ 2.4 แสดงกราฟวิเคราะห์แบบเมทริกซ์

โดยสามารถกำหนดระดับความต้องการจำเป็นออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. มีความต้องการจำเป็น แบ่งออกเป็น

1.1 มีความต้องการจำเป็นสูง หมายถึง ข้อคำถามนั้นมีค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่คาดหวังมากกว่าค่าเฉลี่ยรวม และมีค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่เป็นจริงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม

1.2 มีความต้องการจำเป็นต่ำ หมายถึง ข้อคำถามนั้นมีค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม

2. ประสพผลสำเร็จ แบ่งออกเป็น

2.1 ประสบความสำเร็จดี หมายถึง ข้อคำถามนั้นมีค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่คาดหวัง และสภาพที่เป็นจริงมากกว่าค่าเฉลี่ยรวม

2.2 ประสบความสำเร็จเกินเกณฑ์ หมายถึง ข้อคำถามนั้นมีค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่คาดหวังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม และมีค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่เป็นจริงสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม จะเห็นได้ว่าการกำหนดนิยามของความต้องการจำเป็นสามารถกำหนดได้หลายประเภทหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของผู้นำไปใช้

วิธี priority Needs Index (PNI) ผู้วิจัย ได้นำมาใช้เป็นวิธีทางการวิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล โดยการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนดีประจำตำบล เพื่อนำค่าความแตกต่างของสภาพปัจจุบัน กับสภาพที่พึงประสงค์หรือที่คาดหวังในอนาคต ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน โดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ คือ 1. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก 2. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก 3. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก และ 4. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก มากำหนดรูปแบบที่ต้องการ โดยวิธี PNI modified ค่าที่ได้เป็นความต้องการจำเป็น Priority Needs Index (PNI) ซึ่งหมายถึง ความแตกต่างหรือช่องว่างของสภาพที่คาดหวังในอนาคตและสภาพที่ตรงกับความเป็นจริงของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล อันแสดงถึงความต้องการของโรงเรียนผู้ใช้รูปแบบดังกล่าว โดยสามารถประเมินความต้องการจำเป็น โดยวิธี PNI modified แล้วเลือกเพียงค่า PNI ที่เป็นค่าระดับวิกฤติเพียง 1 ค่า เพื่อแสดงถึง ความต้องการเพียง 1 รูปแบบ ใน 4 รูปแบบที่นำมาใช้ กำหนดการตัดสินใจ ยกร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลโดยผู้วิจัย แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ และพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล ที่มีความเหมาะสมและนำไปใช้ได้ ต่อไป

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์ (2547) ได้วิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 จะกำหนดแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ ส่วนที่ 2 กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบและสาระสำคัญของแบบกระจายอำนาจ ประกอบด้วย มิติด้านหน้าที่การจัดการศึกษา และมิติด้านภารกิจการบริหารสถานศึกษา ส่วนที่ 3 ยุทธศาสตร์การดำเนินงานและเงื่อนไขความสำเร็จ

ศักดา สถาพรจนา (2549) ได้วิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปว่า รูปแบบที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ มีส่วนประกอบ 4 ส่วน คือ(1) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (2) ระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม (3) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ (4) เงื่อนไขของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

งานวิจัยต่างประเทศ

Chapel (1995) วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจในโรงเรียน โดยศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา” มีข้อค้นพบดังนี้ 1) ผู้ปกครองส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่าไม่ได้มีส่วนร่วม หรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สำคัญเกี่ยวกับโรงเรียนน้อยที่สุด เช่น การจัดทำแผนแม่บทของโรงเรียน และการคัดเลือกครู เป็นต้น 2) ผู้ปกครองส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่ามีส่วนร่วมในเรื่อง การหาทุนและขยายอาคารเรียนในระดับมาก 3) ผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในเรื่องการประเมินผลครูและผู้บริหารโรงเรียนมากที่สุด

Riaz (1992) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการกระจายอำนาจทางการศึกษาในประเทศปากีสถาน พบว่า รูปแบบการกระจายอำนาจมีคุณลักษณะของรูปแบบ คือ 1.การเข้ามาร่วมคิดร่วมทำ 2.โปรแกรมของชาติ 3. การวางแผนแบบ Bottom – up approach 4.การมอบอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการ

McCollor (1996) ทำการวิจัยการศึกษารายกรณีของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา 3 แห่ง ในเขตเมือง โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการโรงเรียน พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนมีความเห็นว่า คณะกรรมการโรงเรียนทำหน้าที่ให้คำปรึกษามากกว่าเป็นองค์การที่ตัดสินใจ รูปแบบคณะกรรมการโรงเรียนไม่เหมือนกับแบบจำลองตรงที่ไม่มีอำนาจตัดสินใจอย่างแท้จริงและไม่สามารถควบคุมงบประมาณได้ และมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ให้แต่ละโรงเรียนศึกษาวิธีการนำ SBM ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและวัดระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้เสียในแต่ละโรงเรียนด้วย

สรุปได้ว่า จากหลักการสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วรวมทั้ง ปัจจัยด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน (Hall :1992, International Association for Public Participation (IAP2) : 2005) พบว่า ประกอบด้วย การบริหารในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบัน การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ได้มีการปรับโครงสร้างการบริหารงาน โดยใช้รูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหาร โดยถือว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมถือเป็นเงื่อนไข สำคัญของความสำเร็จในการพัฒนาให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง และเชื่อมต่อประโยชน์สุขของผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพราะกระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษามีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาสถานศึกษายุคใหม่ที่ต้องการให้เกิดภาพรวมอันเป็นผลที่เกิดมาจากความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีส่วนร่วมในประโยชน์ และมีความเชื่อมั่นในความสำเร็จที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย ดังนี้

- 1) เป็นการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาสู่เป้าหมายการปฏิรูปการเรียนรู้
- 2) เป็นการเชื่อมโยงบุคลากรจากส่วนงานต่างๆ เข้าด้วยกัน ทั้งวิธีการทำงาน ประสพการณ์ให้มีโอกาสทำงานร่วมกัน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจกับผลงานที่มีประสิทธิภาพ
- 3) เป็นการสร้างความเชี่ยวชาญให้แก่สมาชิก โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน
- 4) เป็นการรวมทรัพยากรเข้าด้วยกัน เพื่อการบรรลุผล ซึ่งไม่ประสบความสำเร็จหากต่างคนต่างทำ

5) เป็นการแบ่งปันความคิดและปัญญา ทำให้ร่วมกันแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ร่วมกัน

6) ลดระยะเวลาการทำงาน และการใช้ทรัพยากรซ้ำซ้อน สามารถพัฒนาได้ก้าวหน้ารวดเร็ว ส่งผลต่อสังคมในวงที่กว้างขึ้น

จะเห็นได้ว่า ในการดำเนินงานของสถานศึกษาที่เน้นความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่น จะช่วยทำให้สถานศึกษามีความใกล้ชิดกับประชาชน ได้รับทราบความต้องการและปัญหาแท้จริง ลดความขัดแย้งและต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ ซึ่งเป็นบทบาทที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2553)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. การบริหาร (PIE Model : Newby, Stepich, Lehman & Russell : 2000) ประกอบด้วย การวางแผน (Planing) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Implementantion) และการประเมินผล (Evaluation)
2. คุณลักษณะของโรงเรียนดีประจำตำบล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. , 2553)
3. ภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. , 2553)
4. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในที่นี้ได้สังเคราะห์จากรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (Leithwood and Menzies , 1998 ; Carr, 1998) ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารโดยคณะกรรมการ โรงเรียน มี 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) รูปแบบการบริหารโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control) (2) รูปแบบการบริหารโดยครูเป็นหลัก (Professional Control) (3) รูปแบบการบริหารโดยชุมชนเป็นหลัก (Community Control) และ (4) รูปแบบการบริหารโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (Professional and Community Control)
5. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ ในการบริหารโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งเป็น

การสำรวจสภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบลและสภาพที่พึงประสงค์ แล้วนำมาประเมินค่าความแตกต่างโดยการหาค่าดัชนี PNI (Priority Needs Index : สุวิมล ว่องวานิช ,2550)

แผนภาพ กรอบแนวคิดในการวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม
สำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล ดังเสนอไว้ในบทที่ 1

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล และพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้วิธีวิจัยในรูปแบบวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล

ขั้นตอนที่ 2 ร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับ โรงเรียนดีประจำตำบล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล

โดยมีรายละเอียดการดำเนินการในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนดีประจำตำบลที่ผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 182 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ครั้งนี้ คือ โรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 123 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มจากประชากร โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan,1970) ซึ่งเป็นตารางกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากรเท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95%

1.2 ผู้ให้ข้อมูล คือ

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 123 คน
- 2) ครูในโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 123 คน
- 3) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบลจำนวน 123 คน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล 1 ฉบับ

1.4 การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.4.1 การสร้างเครื่องมือ ดำเนินการ ดังนี้

1) สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นคำถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ที่ได้มาจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล และ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ประเด็น การบริหาร (PIE Model : Newby, Stepich, Lehman & Russell : 2000) ด้านการวางแผนพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล การนำไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลตามภาพความสำเร็จ (สพฐ. , 2553) และรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้รูปแบบที่ สืบเคราะห์จากรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (Leithwood and Menzies , 1998 ; Carr, 1998) ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียน มี 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) รูปแบบการบริหารโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control) (2) รูปแบบการบริหารโดยครูเป็นหลัก (Professional Control) (3) รูปแบบการบริหารโดยชุมชนเป็นหลัก (Community Control) และ (4) รูปแบบการบริหารโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (Professional and Community /Balanced /Equal Control)

2) ออกแบบรูปแบบของแบบสอบถาม เป็น แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบลโดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548) ทุกข้อจะมีคำตอบแบบตอบสนองคู่ (Dual-response format) หรือ 2 สถานภาพ คือระดับของสภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล และระดับของสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล มีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกันสภาพปัจจุบันมากที่สุด และสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นมากที่สุด
- 4 หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกันสภาพปัจจุบันมาก และสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นมาก
- 3 หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกันสภาพปัจจุบันปานกลาง และสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นปานกลาง
- 2 หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกันสภาพปัจจุบันน้อย และสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นน้อย
- 1 หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกันสภาพปัจจุบันน้อยที่สุด และสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด

และกำหนดค่าการแปลความหมายค่าเฉลี่ย 5 ช่วง (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

1 .4.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการทำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ (ภาคผนวก ข)

1) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนความครอบคลุมของคำถามและความชัดเจนของการใช้ภาษา โดยการตรวจสอบพิจารณาตามแบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญนี้ มีมาตรประมาณค่า 3 ระดับ โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตัดสินว่าประเด็นต่างๆ ที่พิจารณามีความเหมาะสมไม่แน่ใจ หรือไม่เหมาะสม และใช้สูตรการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index: IOC ; สุวิมล ติรภานันท์ , 2550 ; พิสนุ พงศ์วี , 2550) ดังนี้

$$\text{โดยใช้สูตร } IOC = \frac{\sum R}{n}$$

$$\begin{aligned} \text{เมื่อ } \sum R &= \text{ผลรวมของคะแนนกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญ} \\ n &= \text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด} \end{aligned}$$

เกณฑ์การให้คะแนน

$$\begin{aligned} +1 &= \text{แน่ใจว่าประเด็นที่ตรวจสอบมีความเหมาะสม} \\ 0 &= \text{ไม่แน่ใจว่าประเด็นที่ตรวจสอบมีความเหมาะสม} \\ -1 &= \text{แน่ใจว่าประเด็นที่ตรวจสอบไม่มีความเหมาะสม} \end{aligned}$$

ค่า IOC ตั้งแต่ มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป จึงจะใช้ได้ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมโดยทุกข้อคำถาม มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 -1.00 (ภาคผนวก ค)

2) ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามการพิจารณาความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ โดยปรับสำนวนภาษาของข้อคำถามให้เหมาะสมและเป็นที่น่าสนใจของผู้ตอบ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับ โรงเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 5 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน ครู จำนวน 5 คน และ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 5 คน และหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้การประมาณค่าความเที่ยงตามสูตรของ Cronbach' Alpha ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.95

3) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์นำไปเก็บข้อมูล

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย จาก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรทั้ง 123 โรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัย และส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ ติดต่อบริษัทประสานงานขอความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการเก็บข้อมูลและขอความอนุเคราะห์ให้รวบรวมชุดแบบสอบถามในการนำส่งกลับมายังผู้วิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มาร่วมอบรมปฏิบัติการจัดทำ บันทึกความเข้าใจ (MOU) ในโครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้รับกลับคืน ทั้งสิ้น จำนวน 123 โรงเรียน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 110 โรงเรียน โดยผู้ตอบแบบสอบถาม 3 กลุ่ม รวม 330 คน คิดเป็นอัตราการตอบกลับคืน ร้อยละ 89.43

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้อำนวยการ ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล โดยมีความหมายตามที่กล่าวไว้ใน ข้อ 1.4.1

ขั้นตอนที่ 2 ร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล

โดยดำเนินการ ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบลโดยหาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล ทุกด้านในภาพรวม และรายชื่อ แล้วจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (set priority) ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNI: Priority Needs Index ; Witkin & Altschuld. 1995 ; สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

ค่าดัชนี PNI_{modified} ซึ่งมีสูตรการคำนวณ คือ

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D) / D$$

โดย I (Importance) หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดหรือ

สภาพที่ควรจะเป็นหรือสภาพที่พึงประสงค์

D (Degree of Success) หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

และจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก รูปแบบโดยครูเป็นหลัก รูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก และรูปแบบโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ตามอันดับของค่า PNI ที่มีค่ามากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 – 4

2.2 ยกร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล โดยผู้วิจัยเป็นผู้ยกร่างรูปแบบ ฯ

2.3 นำร่างรูปแบบ มาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ แล้วปรับปรุงร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล โดยพิจารณากำหนดรายการที่มีค่า PNI ลำดับที่ 1 คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามความต้องการจำเป็น แล้วสรุปรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล (ฉบับร่าง) เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบ ฯ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับโรงเรียนโรงเรียนดีประจำตำบล

โดยผู้วิจัยนำ ร่างรูปแบบ การบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับ โรงเรียนดีประจำตำบล (ฉบับร่างที่ 1) จากขั้นตอนที่ 2 ไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของรูปแบบ ฯ โดยดำเนินการประเมิน 2 รอบ

รอบที่ 1 ประเมินความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ รูปแบบ การบริหารแบบมี ส่วนร่วม สำหรับ โรงเรียนดีประจำตำบล โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมินด้วยตนเองเป็นรายบุคคล จำนวน 30 คน

รอบที่ 2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วย การสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน

การประเมิน รอบที่ 1 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยใช้ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิรายบุคคล

1) กำหนดหลักเกณฑ์ การคัดเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ในการประเมินเป็น รายบุคคล ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่ง ควรให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมกัน พิจารณา เพื่อลดความลำเอียงและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ , 2539 : 66)

การคัดเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ในการประเมินเป็นรายบุคคล จำนวน 30 คน โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักบริหารระดับนโยบายจากหน่วยงานที่กำกับโดยตรง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 2 นักวิชาการด้านบริหารการศึกษา จากสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 4 ผู้เกี่ยวข้องและผู้ที่ได้รับผลกระทบ จำนวน 14 คน ได้แก่ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 คน ครูข่ายผู้ปกครอง 2 คน ครู 5 คน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 คน และผู้ปกครอง 2 คน

2) จัดทำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ฯ

3) การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือความร่วมมือในการวิจัย จากคณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดส่งทางไปรษณีย์ และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยตนเอง โดยได้รับแบบประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิกลับคืน ครบถ้วน 30 ฉบับ

และตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบประเมิน

4). วิเคราะห์ข้อมูล การประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิรายบุคคล โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

การประเมิน รอบที่ 2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการดังนี้

1) ขออนุญาตดำเนินการจัดประชุมกลุ่ม (Focus group) โดยใช้อาคารและสถานที่ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารประชุมสุข อักษรอรุณ

2) ขอหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาประชุมกลุ่ม จำนวน 15 คน จากคณะครุศาสตร์

3) เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จาก 5 กลุ่ม ในรอบที่ 1 ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย ผู้ใช้รูปแบบ ผู้ที่ได้รับผลกระทบ และผู้ที่มีส่วนสนับสนุนโรงเรียน เป็นต้น คือ (1) กลุ่มผู้บริหารระดับกระทรวงและระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (2) กลุ่มนักวิชาการ (3) กลุ่มผู้ปฏิบัติ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนดีประจำตำบล (4) กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (5) กลุ่มเครือข่ายผู้ปกครอง จากนั้นจึงนำไปสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงรูปแบบต่อไป

เครื่องมือที่ใช้

ได้แก่ การประชุม Focus group และการดำเนินการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการบันทึกสรุปประเด็นและข้อเสนอแนะ
การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา(Content analysis)

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำ ตำบล

โดยดำเนินการดังนี้

- 1) วิเคราะห์/สังเคราะห์ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจากขั้นตอนที่ 3 จัดทำเป็นประเด็นการวิพากษ์รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล และสรุปความคิดเห็น
- 2) นำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลฉบับสมบูรณ์
- 3) จัดทำรายงานวิจัยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ
- 4) ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เสนอคณะกรรมการสอบ

วิทยานิพนธ์

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

แผนภาพที่ 2 แผนภูมิขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนดีประจำตำบล และพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนดีประจำตำบล

ตอนที่ 3 (ร่าง)รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

3.1 ผลการวิเคราะห์ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนดีประจำตำบล โดยการจัดเรียงอันดับความต้องการจำเป็น(ค่า PNI)จากการเปรียบเทียบหาค่าความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล

3.2 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก(ฉบับร่างที่ 1)

ตอนที่ 4 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ การบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก(ฉบับร่าง ที่ 2)

4.1 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลักจากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคล

4.2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล โดยครูและชุมชนเป็นหลัก จากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus group)

ตอนที่ 5 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล(ฉบับสมบูรณ์)

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามนำเสนอดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มผู้ตอบ สถานภาพ	ครู (n=110)		ผู้บริหารสถานศึกษา (n=110)		ประธาน คณะกรรมการ สถานศึกษา (n=110)		รวม (n= 330)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง								
1.1 ครู	110	100.00	--	--	--	--		
1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา	--	--	110	100.00	--	--		
1.3 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	--	--	--	--	110	100.00		
รวม							330	100.00
2. เพศ								
2.1 ชาย	41	37.27	78	70.91	110	100.00	229	69.39
2.2 หญิง	69	62.73	32	29.09	--	--	101	30.61
3. อายุ								
3.1 50 ปี ขึ้นไป	18	16.36	26	23.64	81	73.64	125	37.88
3.2 40 – 49 ปี	63	57.27	83	75.45	29	26.36	175	53.03
3.3 30 – 39 ปี	18	16.36	1	00.90	--	--	19	5.76
3.4 น้อยกว่า 30 ปี	11	10.00	--	--	--	--	11	3.33
4. วุฒิการศึกษาระดับ								
4.1 ปริญญาเอก	--	--	1	00.90	--	--	1	0.30
4.2 ปริญญาโท	56	50.91	98	89.09	--	--	154	46.67
4.3 ปริญญาตรี	54	49.09	11	10.00	32	29.09	97	29.39
4.4 ต่ำกว่าปริญญาตรี	--	--	--	--	78	70.91	78	23.64
5. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง								
ตำแหน่ง	--	--	--	--	108	98.18	108	32.73
5.1 น้อยกว่า 4 ปี	2	01.82	14	12.73	2	01.82	18	5.45
5.2 4-8 ปี	8	07.27	34	30.91	--	--	42	12.73
5.3 9-12 ปี	68	61.82	33	30.00	--	--	101	30.61
5.4 13-16 ปี	32	29.09	29	26.36	--	--	61	18.48
5.5 มากกว่า 16 ปี								

จากตารางที่ 4.1 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งหมด จำนวน 330 คน(ร้อยละ 100.00) และจำแนกกลุ่มผู้ตอบ แบบสอบถาม มี 3 กลุ่ม คือ ครูจำนวน 110 คน (ร้อยละ

33.33) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 110 คน (ร้อยละ 33.33) และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 110 คน (ร้อยละ 33.33) โดยแต่ละกลุ่มมีสถานภาพ ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครู 110 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 62.73) อายุระหว่าง 40-49 ปี (ร้อยละ 57.27) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 50.91) และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 13-16 ปี (ร้อยละ 61.82)

ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 110 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 70.91) อายุระหว่าง 40-49 ปี (ร้อยละ 75.45) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 89.09) และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งใกล้เคียงกัน 2 กลุ่ม คือ 9-12 ปี (ร้อยละ 30.91) และ 13-16 ปี (ร้อยละ 30.00)

ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษา 110 คน เป็นเพศชาย (ร้อยละ 100) ส่วนใหญ่มี อายุ 50 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 73.64) มีวุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 70.91) และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง น้อยกว่า 4 ปี (ร้อยละ 98.18)

เมื่อพิจารณาผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 330 คน จำแนกเป็นกลุ่มเพศ (ชาย - เพศหญิง) อายุ วุฒิการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง พบว่า เป็นเพศชาย 229 คน (ร้อยละ 69.39) และเป็นเพศหญิง 101 คน (ร้อยละ 30.61) เป็นผู้ที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป 125 คน (ร้อยละ 37.88) อายุ 40-49 ปี 175 คน (ร้อยละ 53.03) อายุ 30-39 ปี 19 คน (ร้อยละ 5.76) และอายุน้อยกว่า 30 ปี 11 คน (ร้อยละ 3.33)

จำแนกวุฒิการศึกษา พบว่า มีผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 1 คน (ร้อยละ 0.90) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท ซึ่งเป็นกลุ่มครู และกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา รวม 154 คน (ร้อยละ 46.67) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีทั้งครู ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา รวม 97 คน (ร้อยละ 29.39) และผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มี 78 คน (ร้อยละ 23.64) คือ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

จำแนกระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งพบว่า ผู้ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง น้อยกว่า 4 ปี มีเพียงผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งมีจำนวน 108 คน (ร้อยละ 98.18)

ผู้ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 4-8 ปี เป็นครู 2 คน (ร้อยละ01.82)
และเป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 คน (ร้อยละ01.82)

ผู้ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 9-12 ปี เป็นครู 8 คน(ร้อยละ07.27) และ
เป็นผู้บริหาร 34 คน (ร้อยละ 30.91)

ผู้ที่มี ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 13-16 ปี ส่วนใหญ่เป็นครู จำนวน 68 คน
(ร้อยละ 30.91) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 33 คน (ร้อยละ 30.00)

และผู้ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งมากกว่า 16 ปี ส่วนใหญ่เป็นครู จำนวน 32 คน (ร้อย
ละ 29.09) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 29 คน (ร้อยละ 26.36)

ตอนที่2สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนตีประจำตำบล

(แสดงในตารางที่4.2 - 4.5)

ตารางที่ 2. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน
ตำบลและการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์การบริหารแบบมีส่วนร่วม()
ด้านกาวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม	สภาพปัจจุบัน(D)			สภาพที่พึงประสงค์(I)			ค่า PNI	ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. การวางแผน (P)								
1.1 โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	3.95	0.66	มาก	4.61	0.52	มส.	.1670	4
1.2 โดยครูเป็นหลัก	3.14	0.56	ป/ก	4.34	0.54	มาก	.3821	3
1.3 โดยชุมชนเป็นหลัก	2.95	0.60	ป/ก	4.08	0.53	มาก	.3830	2
1.4 โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.75	0.64	ป/ก	4.10	0.55	มาก	.4909	1
2. การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (I)								
2.1 โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	3.98	0.69	มาก	4.26	0.66	มาก	.0703	4
2.2 โดยครูเป็นหลัก	2.44	0.49	น้อย	3.01	0.64	ป/ก	.4401	2
2.3 โดยชุมชนเป็นหลัก	2.52	0.48	ป/ก	3.27	0.65	ป/ก	.2976	3
2.4 โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.26	0.49	น้อย	3.46	0.61	ป/ก	.5309	1
3. การประเมินผล (E)								
3.1 โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	3.02	0.66	ป/ก	4.42	0.61	มาก	.4636	4
3.2. โดยครูเป็นหลัก	2.71	0.61	ป/ก	4.45	0.55	มาก	.6421	2
3.3. โดยชุมชนเป็นหลัก	1.44	0.56	น/ส	2.35	0.65	น้อย	.6203	3
3.4. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	1.44	0.61	น/ส	2.60	0.55	ป/ก	.8055	1

*หมายเหตุ ค่าที่ระบุในช่องแปลผล ม/ส หมายถึง มากที่สุด ,ป/ก หมายถึง ปานกลาง , น/ส หมายถึง น้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.2สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล ในภาพรวมจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกกลุ่มพบว่า

ด้านการวางแผนในภาพรวม

สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการวางแผน ในภาพรวม บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหาร

แบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลักซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) ส่วนอีก 3 รูปแบบ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่าดังนี้ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.14$) โดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.95$) และรูปแบบโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.75$)

สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการวางแผน ในภาพรวม บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ ซึ่งรูปแบบที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือรูปแบบผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) ส่วนอีก 3 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่าดังนี้ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.34$) โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.10$) และโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.08$)

ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติในภาพรวม

สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติในภาพรวม บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลักซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือรูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) อีก 3 รูปแบบมีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง และน้อยตามลำดับดังนี้ รูปแบบ โดยชุมชนเป็นหลัก อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.52$) โดยครูเป็นหลัก อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.44$) และโดยครูและชุมชนเป็นหลักอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.26$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติในภาพรวม บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ ซึ่งรูปแบบที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) ส่วนอีก 3 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.46$) โดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.27$) และโดยครูเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.01$)

ด้านการประเมินผลในภาพรวม

สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการประเมินผล ในภาพรวม บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$) ส่วนอีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ รูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก และรูปแบบโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 1.44$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการประเมินผลในภาพรวม บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ ซึ่งรูปแบบที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือรูปแบบโดยครูเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) รองลงมา คือรูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) ส่วนอีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางและน้อยตามลำดับดังนี้ รูปแบบ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.60$) และโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.35$)

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อหาค่า PNI และจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ในด้านการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล ในภาพรวม พบว่า

การวางแผนในภาพรวมความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

- ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.4909)
- ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.3830)
- ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.3821)
- ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI=.1670)

การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ในภาพรวม ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

- ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.5309)
- ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.4401)
- ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.2976)
- ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI=.0703)

การประเมินผล ในภาพรวม ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

- ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.8055)
- ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.6421)
- ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.6203)
- ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI=.4636)

ตารางที่ 4.3 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ (PNI)

1) ด้านการวางแผนเป็นรายข้อ

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการวางแผน	สภาพปัจจุบัน(D)		สภาพที่พึงประสงค์(I)		ค่า PNI ลำดับที่
	\bar{X}	S.D. แปลผล	\bar{X}	S.D. แปลผล	
การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จ ในพัฒนาโรงเรียนตามคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล 4 ประการ (P4)					

P1. ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูง								
1. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	3.99	0.66	มาก	4.56	0.60	ม/ส	.1428	4
2. โดยครูเป็นหลัก	3.84	0.59	มาก	4.62	0.64	ม/ส	.2031	3
3. โดยชุมชนเป็นหลัก	2.36	0.52	น้อย	3.46	0.50	ป/ก	.4661	2
4. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.24	0.68	น้อย	3.44	0.59	ป/ก	.5357	1
P2. ให้ความพร้อมด้านกายภาพ มีความสะอาด ร่มรื่นปลอดภัย								
1. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	4.05	0.67	มาก	4.58	0.54	ม/ส	.1308	4
2. โดยครูเป็นหลัก	3.51	0.48	มาก	4.43	0.68	มาก	.2621	3
3. โดยชุมชนเป็นหลัก	2.91	0.68	ป/ก	4.06	0.68	มาก	.3951	2
4. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.79	0.67	ป/ก	4.12	0.68	มาก	.4767	1
P3. ให้มีการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน								
1. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	3.71	0.65	มาก	4.62	0.48	ม/ส	.2452	4
2. โดยครูเป็นหลัก	2.98	0.66	ป/ก	3.82	0.56	มาก	.2818	3
3. โดยชุมชนเป็นหลัก	2.93	0.66	ป/ก	4.17	0.62	มาก	.4232	2
4. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.57	0.61	ป/ก	4.25	0.57	มาก	.6536	1
P4. ให้ความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน								
1. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	3.41	0.83	ป/ก	4.46	0.48	มาก	.3079	2
2. โดยครูเป็นหลัก	4.05	0.67	มาก	4.67	0.47	ม/ส	.1530	4
3. โดยชุมชนเป็นหลัก	3.59	0.85	มาก	4.65	0.47	ม/ส	.2952	3
4. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	3.39	0.82	ป/ก	4.61	0.48	ม/ส	.3598	1

จากตารางที่ 4.3สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการวางแผน เป็นรายชื่อ(P₁ - 4) จากความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกกลุ่ม พบว่า

สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการวางแผน เป็นรายชื่อP1.การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จ ในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูง บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่ง

รูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.84$) ส่วนอีก 2 รูปแบบ อยู่ในระดับ น้อย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่าดังนี้ โดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.36$) และรูปแบบ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.24$)

P2.การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี ความพร้อมทั้งด้านกายภาพ มีความสะอาด ร่มรื่น บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่ง รูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.51$) ส่วนอีก 2 รูปแบบ อยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่าดังนี้ โดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.91$) และรูปแบบ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.79$)

P3.การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัด ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี การพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) ส่วนอีก 3 รูปแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากกว่าไปหาน้อยกว่าดังนี้ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.98$)โดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.93$) และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.57$)

P4.การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัด ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี ความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมา รูปแบบ โดยชุมชนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) ส่วนอีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากกว่าไปหาน้อยกว่าตามลำดับ ดังนี้ รูปแบบ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.41$) โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.39$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล ด้านการวางแผน เป็นรายชื่อ P1.การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัด
 ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูง บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมา คือ รูปแบบผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) ส่วนอีก 2 รูปแบบ อยู่ในระดับ ปานกลางเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่าดังนี้ โดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.46$) และ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.44$)

P2.การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จ
 ในการพัฒนาโรงเรียนให้มี ความพร้อมทั้งด้านกายภาพ มีความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมา อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 รูปแบบ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.43$) โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.12$) และโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.06$)

P3.การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัด
 ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี การพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$)รองลงมา อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 รูปแบบ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.25$)โดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.17$) และรูปแบบโดยครูเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.82$)

P4.การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัด
 ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี ความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ โดยครูเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด อีก 2 รูปแบบ คือรูปแบบ โดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.65$) และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.61$) ส่วน รูปแบบ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$)

เมื่อ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการวางแผน เป็นรายชื่อ เพื่อหาค่า PNI และจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล ด้านการวางแผน เป็นรายชื่อ พบว่า

P1.การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนป ฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัด
ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูง ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

- ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.5357)
- ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.4641)
- ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.2031)
- ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI=.1428)

P2.การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนป ฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัด
ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี ความพร้อมทั้งด้านกายภาพ สะอาด ร่มรื่น ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

- ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.4767)
- ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.3951)
- ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.2621)
- ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI=.1308)

P3.การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนป ฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัด
ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี การพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

- ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.6536)
 ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.4232)
 ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.2818)
 ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI=.2452)

P4.การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัด
 ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี ความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน ความต้องการ
 จำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

- ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.3598)
 ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI=.3079)
 ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก(PNI=.2952)
 ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.1530)

ตารางที่ 4.4 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนประจำตำบล
 และกาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ
 เป็นรายชื่อ

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ(I)	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
I1. การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล								
1. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	4.13	0.66	มาก	4.75	0.47	ม/ส	.1501	3
2. โดยครูเป็นหลัก	2.38	0.49	น้อย	2.71	0.44	ป/ก	.1386	4
3. โดยชุมชนเป็นหลัก	1.80	0.49	น้อย	2.84	0.82	ป/ก	.5777	2
4. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.09	0.48	น้อย	3.01	0.55	ป/ก	.5837	1
I2. การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล								
5. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	4.64	0.49	ม/ส	4.07	0.70	มาก	-0.123	4

6.	โดยครูเป็นหลัก	2.37	0.48	น้อย	3.09	0.72	ป/ก	.3037	3
7.	โดยชุมชนเป็นหลัก	2.46	0.50	น้อย	3.26	0.68	ป/ก	.3252	2
8.	โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.40	0.49	น้อย	3.52	0.49	มาก	.4666	1

I 3 การทำบันทึกข้อตกลง(MOU)ในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล

9.	โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	4.51	0.50	ม/ส	4.75	0.71	ม/ส	.0532	4
10.	โดยครูเป็นหลัก	2.42	0.48	น้อย	3.15	0.50	ป/ก	.3016	2
11.	โดยชุมชนเป็นหลัก	3.36	0.49	ป/ก	4.36	0.49	มาก	.2976	3
12.	โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	3.09	0.48	ป/ก	4.08	0.72	มาก	.3203	1

I 4 การพัฒนาครูและบุคลากรในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล

13.	โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	3.81	0.78	มาก	3.88	0.73	มาก	.0183	4
14.	โดยครูเป็นหลัก	3.48	0.49	ป/ก	4.45	0.68	มาก	.2787	2
15.	โดยชุมชนเป็นหลัก	2.15	0.48	น้อย	2.72	0.62	ป/ก	.2651	3
16.	โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.01	0.49	น้อย	3.11	0.63	ป/ก	.5472	1

จากตารางที่ 4.4 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ เป็นรายชื่อ (I₁ - 4) จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกกลุ่ม พบว่า

สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ เป็นรายชื่อ คือ I 1.การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) ส่วนอีก 3 รูปแบบ อยู่ในระดับน้อย ทั้ง 3 รูปแบบ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.38$) โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.09$) และรูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 1.80$)

I 2.การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็น

หลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) ส่วนอีก 3 รูปแบบ อยู่ในระดับน้อย ทั้ง 3 รูปแบบ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ คือ รูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.46$) โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.40$) และรูปแบบโดยครูเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.37$)

I3. การทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) ส่วนอีก 3 รูปแบบ อยู่ในระดับปานกลาง 2 รูปแบบ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ คือ รูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.36$) และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.09$) อีก 1 รูปแบบ คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.42$)

I4. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลบริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.81$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) ส่วนอีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบ โดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.15$) และรูปแบบ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.01$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการนำไปสู่การปฏิบัติ เป็น

รายชื่อ คือ **I 1.** การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลบริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) ส่วนอีก 3 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 รูปแบบ เรียง

ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X}=3.01$) รูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X}=2.84$)และรูปแบบโดยครูเป็นหลัก ($\bar{X}=2.71$)

I 2.การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ($\bar{X}=4.07$) รองลงมา คือ รูปแบบ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$) ส่วนอีก 2 รูปแบบ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X}=3.26$) และรูปแบบโดยครูเป็นหลัก ($\bar{X}=3.09$)

I3. การทำบันทึกข้อตกลง(MOU)ในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.75$) รองลงมา อยู่ในระดับมาก 2 รูปแบบ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ คือ รูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X}=4.36$) และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X}=4.08$)อีก 1 รูปแบบ คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.15$)

I4. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$) ส่วนอีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X}=3.11$)และรูปแบบ โดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X}=2.72$)

เมื่อ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ เป็นรายชื่อ เพื่อหาค่า PNI และจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบลด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ เป็นรายชื่อ พบว่า

I 1. การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.5837)

ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.5777)

ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI=.1531)

ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.1530)

I 2. การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.4666)

ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.3252)

ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.3037)

ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI= -.123)

I 3. การทำบันทึกข้อตกลง(MOU)ในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.3203)

ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.3016)

ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.2976)

ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI= .0532)

I 4. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดี ประจำตำบล ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.5472)

ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.2787)

ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.2651)

ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI= .0183)

ตารางที่ 5 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้โปรดเติมภาพและ
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ โปรดเติม การประเมินผล โปรดเติม รายข้อ

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการประเมินผล(E)	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ภาพความสำเร็จระดับโรงเรียน								
(ES 1- ES 3)								
ES1.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมหรือ								
<u>วิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง</u>								
1.โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	3.87	0.90	มาก	4.52	0.52	ม/ส	.1679	4
2.โดยครูเป็นหลัก	3.21	0.41	มาก	3.98	0.65	มาก	.2393	3
3.โดยชุมชนเป็นหลัก	2.48	0.69	น้อย	3.86	0.49	มาก	.5564	2
4.โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.42	0.70	น้อย	4.07	0.73	มาก	.6818	1

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการประเมินผล(E)	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ES2.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข การรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา								
<u>ให้ปลอดภัยเสถียร</u>								
5. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	3.82	0.92	มาก	4.52	0.50	ม/ส	.1832	4
6. โดยครูเป็นหลัก	3.86	0.91	มาก	4.61	0.48	ม/ส	.1943	3
7. โดยชุมชนเป็นหลัก	2.82	0.73	ป/ก	3.87	0.49	มาก	.3723	2
8. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.96	0.57	ป/ก	4.14	0.47	มาก	.3986	1
ES3.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข การรายงานผลการปฏิบัติงาน								
<u>ช่วยร่วมมือกับชุมชน/ผู้ปกครอง โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง แล</u>								
<u>ปกครองส่วนท้องถิ่น</u>								
9. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	4.17	0.95	มาก	4.59	0.47	ม/ส	.1007	4
10. โดยครูเป็นหลัก	3.23	0.52	มาก	4.21	0.46	มาก	.3034	3

11. โดยชุมชนเป็นหลัก	3.25	0.67	มาก	4.40	0.47	มาก	.3538	2
12. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	3.04	0.66	มาก	4.41	0.49	มาก	.4506	1
ภาพความสำเร็จระดับครูและผู้บริหาร								
สถานศึกษา EM1 - EM2)								
EM1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข								
การรายงานผลการปฏิบัติงาน <u>ด้านคุณภาพ</u> ให้								
<u>มีคุณภาพและจำนวนเพียงพอ</u>								
13. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	4.01	0.49	มาก	4.69	0.44	ม/ส	.1695	4
14. โดยครูเป็นหลัก	3.72	0.75	มาก	4.50	0.49	มาก	.2096	3
15. โดยชุมชนเป็นหลัก	2.44	0.57	น้อย	3.30	0.78	มาก	.3524	2
16. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.48	0.53	น้อย	3.52	0.48	มาก	.4193	1

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการประเมินผล(E)	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
EM2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงาน								
ด้านการพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง								
17. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	4.29	0.58	มาก	4.66	0.50	ม/ส	.0862	4
18. โดยครูเป็นหลัก	3.64	0.65	มาก	4.60	0.49	ม/ส	.2637	3
19. โดยชุมชนเป็นหลัก	2.33	0.47	น้อย	3.49	0.50	มาก	.4978	2
20. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.46	0.49	น้อย	3.96	0.76	มาก	.6097	1
ภาพความสำเร็จระดับนักเรียน(EL7)								
EL1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข								
การรายงานผลการปฏิบัติงาน <u>ด้านพัฒนา</u>								
<u>นักเรียนให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ</u>								

21. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	4.48	0.56	มาก	4.52	0.53	ม/ส	.0089	4
22. โดยครูเป็นหลัก	4.64	0.66	ม/ส	4.76	0.46	ม/ส	.0258	3
23. โดยชุมชนเป็นหลัก	2.78	0.50	ป/ก	3.66	0.50	มาก	.3165	2
24. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.81	0.49	ป/ก	4.09	0.49	มาก	.4555	1
EL2.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร								
25. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	4.11	0.64	มาก	4.58	0.49	ม/ส	.1143	4
26. โดยครูเป็นหลัก	4.23	0.67	มาก	4.81	0.47	ม/ส	.1371	3
27. โดยชุมชนเป็นหลัก	2.60	0.77	ป/ก	3.69	0.74	มาก	.4192	2
28. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.53	0.76	ป/ก	4.19	0.49	มาก	.6561	1

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการประเมินผล (E)	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
EL3.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข การรายงานผลการปฏิบัติงานต่อนักเรียนให้มีคุณลักษณะเป็นสุภาพบุรุษและมีความภูมิใจในความเป็นไทย								
29. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	4.21	0.65	มาก	4.64	0.71	ม/ส	.1029	3
30. โดยครูเป็นหลัก	4.33	0.65	มาก	4.61	0.53	ม/ส	.0646	4
31. โดยชุมชนเป็นหลัก	2.43	0.53	น้อย	3.63	0.47	มาก	.4938	2
32. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.44	0.49	น้อย	4.12	0.48	มาก	.6885	1
EL4.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข รายงานผลการปฏิบัติงานต่อนักเรียนที่มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ								
33. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	3.85	0.95	มาก	4.58	0.55	ม/ส	.1896	3

34. โดยครูเป็นหลัก	3.91	0.49	มาก	4.58	0.48	ม/ส	.1713	4
35. โดยชุมชนเป็นหลัก	2.92	0.48	ป/ก	3.85	0.74	มาก	.3184	2
36. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	3.02	0.50	ป/ก	4.26	0.48	มาก	.4105	1
EL5.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุง แก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้าน การพัฒนาให้นักเรียน <i>ให้มีความสามารถด้าน การคิดวิเคราะห์ระดับสูง</i>								
37. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	3.85	0.96	มาก	4.52	0.63	ม/ส	.1740	4
38. โดยครูเป็นหลัก	3.81	0.49	มาก	4.87	0.49	ม/ส	.2782	2
39. โดยชุมชนเป็นหลัก	2.34	0.47	น้อย	2.95	0.50	ป/ก	.2606	3
40. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.45	0.49	น้อย	3.48	0.49	มาก	.4204	1

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการประเมินผล (E)	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
EL6.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข การรายงานผลการปฏิบัติงาน <i>ด้านพัฒนาการเรียน ให้มีคุณภาพพลาณามัยดี</i>								
41. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	4.47	0.74	มาก	4.81	0.49	ม/ส	.0760	3
42. โดยครูเป็นหลัก	4.38	0.47	มาก	4.69	0.49	ม/ส	.0707	4
43. โดยชุมชนเป็นหลัก	2.44	0.48	น้อย	3.19	0.74	มาก	.3073	2
44. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.52	0.49	น้อย	3.60	0.68	มาก	.4285	1

EL7. การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุง

แก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงาน

ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้มีความรู้และ

ทักษะภาษาอังกฤษอย่างดีหรือภาษาที่สอง

อื่นตามความสนใจหรือความถนัด

45. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	4.08	0.70	มาก	4.61	0.49	ม/ส	.1299	4
46. โดยครูเป็นหลัก	3.82	0.50	มาก	4.64	0.47	ม/ส	.2146	3
47. โดยชุมชนเป็นหลัก	2.16	0.50	น้อย	3.01	0.50	มาก	.3935	2
48. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.38	0.50	น้อย	3.62	0.64	มาก	.5210	1

จากตารางที่ 4.5 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการประเมินผล เป็นรายชื่อ ตามภาพความสำเร็จระดับโรงเรียน ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา และระดับนักเรียน จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกกลุ่ม พบว่า

สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล เป็นรายชื่อตามภาพ

ความสำเร็จ ระดับโรงเรียน มี 3 รายการ ($ES_1 - 3$) คือ ES 1. การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็งบริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) รองลงมา คือ รูปแบบ โดยครูเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) ส่วนอีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.48$) และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.42$)

ES 2. การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ปลอดภัยเสถียร บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) รองลงมา คือ รูปแบบผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) ส่วนอีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.96$) และโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.82$)

ES 3. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ มีความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง/คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) อีก 3 รูปแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 รูปแบบ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.25$) โดยครูเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.96$) และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.04$)

ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษามี 2 รายการ (EM₁₋₂) คือ

EM1. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและจำนวนเพียงพอ บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยครู เป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.48$) และรูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.44$)

EM 2. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมี

ส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยครูและ ชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.46$) และรูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.33$)

ระดับนักเรียน มี 7 รายการ(EL₁₋₇)คือ

EL 1. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยครู เป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยครูและ ชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.81$) และรูปแบบ โดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.78$)

EL 2. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา นักเรียนให้มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่ง รูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดย ชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.60$) และรูปแบบโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.53$)

EL3. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มีความรักและภูมิใจในความเป็นไทย บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลัก โดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ โดยครูเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยครูและ ชุมชน เป็นหลัก ($\bar{X} = 2.44$) และรูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.43$)

EL4. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มี ความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลัก โดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ โดยครูเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยครูและ ชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.02$) และรูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.92$)

EL5. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มี ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยครูและ ชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.45$) และรูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.34$)

EL6. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มี สุขภาพพลานามัยดี โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

คือ รูปแบบ โดยผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางและน้อย ตามลำดับ ดังนี้ รูปแบบโดยครูและ ชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.52$) และรูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.44$)

EL7. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มีความรู้ และทักษะอย่างที่ดีด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาที่สองอื่นตามความสนใจหรือความถนัด บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยครู เป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยครูและ ชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.38$) และรูปแบบ โดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 2.16$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล เป็นรายชื่อ

ตามภาพความสำเร็จ ระดับโรงเรียน 3 รายการ (ES_{1-3}) คือ ES 1. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมา คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 รูปแบบ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.07$) รูปแบบโดยครูเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.98$) และโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.86$)

ES 2. การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ปลอดภัยเสถียร บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลัก โดยชุมชนเป็นหลัก และ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่ง รูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมา คือ รูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ส่วนอีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดย ครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.14$) และโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.87$)

ES 3. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ มีความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง/คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลัก โดยชุมชนเป็นหลัก และ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่ง รูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) อีก 3 รูปแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 รูปแบบ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.41$) โดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.40$) และโดยครูเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.21$)

ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา มี 2 รายการ (EM₁₋₂) คือ

EM1. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและจำนวนเพียงพอ บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่ง รูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยครู เป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและปานกลางตามลำดับ ดังนี้ รูปแบบโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.52$) และรูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.30$)

EM 2. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลง บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่ง รูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยครู เป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและปานกลาง ตามลำดับ ดังนี้ รูปแบบโดยครูและ ชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.96$) และรูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.49$)

ระดับนักเรียนมี 7 รายการ (EL₁₋₇) คือ

EL 1. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยครู เป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.09$) และรูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.66$)

EL 2. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา นักเรียนให้มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่ง รูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.19$) และรูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.69$)

EL3. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มีความรักและภูมิใจในความเป็นไทย บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยครูและ ชุมชนเป็นหลัก($\bar{X} = 4.12$) และรูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก($\bar{X} = 3.63$)

EL4. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มี ความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลัก โดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากที่สุด เท่ากัน 2 รูปแบบ คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลัก และรูปแบบ โดยครู เป็นหลัก ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมา คือมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 รูปแบบ เรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยครูและ ชุมชนเป็นหลัก($\bar{X} = 4.26$) และ รูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก($\bar{X} = 3.85$)

EL5. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มี ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมี ส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครู เป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X} = 4.87$) รองลงมา คือ รูปแบบโดย ผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปหาน้อยกว่า ดังนี้ รูปแบบโดยครูและ ชุมชนเป็นหลัก($\bar{X} = 3.48$) และรูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก($\bar{X} = 2.95$)

EL6. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มี สุขภาพพลานามัยดี โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหาร แบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X} = 4.81$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากและปานกลาง ตามลำดับ ดังนี้ รูปแบบโดยครูและ ชุมชนเป็นหลัก($\bar{X} = 3.60$) และ รูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก($\bar{X} = 3.19$)

EL7. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มี ความรู้ และทักษะอย่างดีด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาที่สองอื่นตาม

ความสนใจหรือความถนัด บริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลักโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่ง รูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบ โดยครูเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมา คือ รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) อีก 2 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและปานกลางตามลำดับ ดังนี้ รูปแบบโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.62$) และรูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.01$)

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการประเมินผล เป็นรายชื่อ เพื่อหาค่า PNI และจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบลด้านการประเมินผล เป็นรายชื่อ พบว่า

การประเมินผลภาพความสำเร็จระดับโรงเรียน

3 รายการ(ES₁₋₃)

ES 1. การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=. 6818)

ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.5564)

ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.2398)

ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI=.1679)

ES 2. การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ ปลอดภัยเสถียร ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.3986)

ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.3723)

ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.1943)

ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI=.1832)

ES 3. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผล การปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ มีความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง/คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.4506)

ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.3538)

ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.3034)

ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI=.1007)

การประเมินผลภาพความสำเร็จระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา: EM₁₋₂

EM1. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและจำนวนเพียงพอ ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.4193)

ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.3524)

ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.2096)

ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI=.1695)

EM 2. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.6097)

ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.4978)

ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.2637)

ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI=.0862)

การประเมินผลภาพความสำเร็จระดับนักเรียน(EL₁₋₇)

EL 1. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่า ค่าเฉลี่ยของประเทศความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.4555)

ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.3165)

ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.0258)

ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI= .0089)

EL 2. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา
นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วน
ร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.6561)

ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.4192)

ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.1371)

ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI= .1143)

EL3. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน
ด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรักและภูมิใจในความเป็นไทยความต้องการจำเป็นในการบริหาร
แบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.6885)

ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.4938)

ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI=.1029)

ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI= .0646)

EL4. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา
นักเรียนให้มี ความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วน
ร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.4105)

ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.3184)

ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI=.1896)

ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI= .1713)

EL5. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา
นักเรียนให้มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมี
ส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

- ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.4204)
 ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.2782)
 ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.2606)
 ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI= .1740)

EL6. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน
ด้านการพัฒนานักเรียนให้มี สุขภาพพลานามัยดี ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมี
ส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

- ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.4285)
 ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.3073)
 ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI=.0760)
 ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI= .0707)

EL7. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน
ด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ และทักษะอย่างดีด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาที่สองอื่นตาม
ความสนใจหรือความถนัด ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ ดังนี้

- ลำดับที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI=.5210)
 ลำดับที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก (PNI=.3935)
 ลำดับที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก (PNI=.2146)
 ลำดับที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (PNI= .1299)

ตอนที่3(ร่าง) รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล

3.1 ผลการวิเคราะห์ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนตีประจำตำบล โดย
การจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น (ค่า PNI) จากการเปรียบเทียบหาค่าความแตกต่างระหว่าง
ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่ พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนตี

ประจำตำบล โดยวิธี priority Needs Index (PNI)ซึ่งผู้วิจัยสามารถกำหนดนิยามของความ ต้องการจำเป็นสามารถได้หลายประเภทหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของผู้นำไปใช้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2548) ในที่นี้ผู้วิจัยได้จัดเรียงค่า PNI เพื่อตัดสินใจเลือกรูปแบบที่กำหนดด้วย ค่า PNI ลำดับที่ 1 เพียงลำดับเดียว โดยพิจารณาจากตาราง 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล ในภาพรวมโดยการจัดเรียง อันดับความต้องการ จำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ จากค่า PNI ลำดับที่ 1 - 4

การบริหาร	รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม(ระบุตามค่า PNIลำดับที่ 1- 4)			
	โดย ผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลัก	โดย ครูเป็นหลัก	โดย ชุมชนเป็นหลัก	โดย ครูและชุมชน เป็นหลัก
การวางแผน (P ₁₋₄)	4 (PNI = 0.1670)	3 PNI= 0.3821	2 PNI=0.3830	1 (PNI =0.4909)
การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (I ₁₋₄)	4 (PNI = 0.0703)	2 (PNI=0.4401)	3 (PNI= 0.2976)	1 (PNI = 0.5309)
การประเมินผล (ES ₁₋₃ EM _{1,2} EL ₁₋₇)	4 (PNI = 0.4636)	2 (PNI= .6421)	3 (PNI= 0.6203)	1 *

จากตารางที่ 4.6 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบลด้านการวางแผน การนำ
แผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลในภาพรวม จัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการใช้
รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ จากค่า PNI ลำดับที่ 1-4 พบว่า

ด้านการวางแผน ค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.4909) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการ
บริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.3830) คือ มีความ
ต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3
(0.3821) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก
และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.1670) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมี
ส่วนร่วมโดยผู้บริหารเป็นหลัก

ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.5309) คือ มีความต้องการ
จำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2
(0.4401) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก
ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.2976) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่ว
ร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.0703) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้
รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารเป็นหลัก

ด้านการประเมินผล ค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.8055) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบ
การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.6421) คือ มีความ
ต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3
(0.6203) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็น
หลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.4636) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหาร
แบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารเป็นหลัก

และเมื่อพิจารณาค่า PNI ลำดับที่ 1 พบว่า การบริหารในโรงเรียนดีประจำตำบล ทั้งด้าน การ
วางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม
โดยครูและชุมชนเป็นหลัก

เมื่อพิจารณาค่า PNI ลำดับที่ 2 พบว่า มีทั้งรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูเป็นหลัก โดยที่ใน 2 รูปแบบนี้ พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก จะใช้มากกว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก กล่าวคือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก จะมีทั้งการนำไปสู่การปฏิบัติและการประเมินผล ในขณะที่รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก จะใช้ในเรื่องการวางแผน

ค่า PNI ลำดับที่ 3 พบว่า มีทั้งรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก และโดยครูเป็นหลัก โดยที่ใน 2 รูปแบบนี้ พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก จะใช้มากกว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก กล่าวคือ การวางแผนจะใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก ในขณะที่การนำไปสู่การปฏิบัติและการประเมินผล จะเป็นรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก

และเมื่อพิจารณาค่า PNI ลำดับที่ 4 พบว่า เป็นรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเทียบค่า PNI ระหว่างการวางแผน การนำไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล พบว่า มีเพียงการประเมินผล ที่มีค่า PNI มากกว่า 0.20 ส่วนการวางแผน และการนำไปสู่การปฏิบัติ มีค่า PNI ที่น้อยกว่า 0.20

สรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ที่มีค่า PNI ลำดับที่ 1 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI = .8055) การนำไปสู่การปฏิบัติโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI = .5309) และด้านการวางแผนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI = .4909)

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการวางแผนเป็นรายชื่อ ดังตารางที่ 4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 แสดงรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบลด้านการวางแผน เป็นรายชื่อ และการจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ จากค่า PNI ลำดับที่ 1 - 4

การบริหาร	รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม (ระบุนค่า PNI ลำดับที่ 1- 4)			
	โดย ผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลัก	โดย ครูเป็นหลัก	โดย ชุมชนเป็นหลัก	โดย ครูและชุมชน เป็นหลัก
การวางแผน P1- P4				
P 1. การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ในการพัฒนา โรงเรียนให้มีคุณภาพมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูง	4 PNI = 0.1428	3 PNI=0.2031	2 PNI= 0.4661	1 PNI = 0.5357
P2. การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ในการพัฒนา โรงเรียนให้มีความพร้อมทั้งด้าน กายภาพ สะอาดร่มรื่น ปลอดภัย	4 PNI = 0 .1308	3 (PNI = 0.2621	2 PNI = 0.3951	1 PNI =0.4767

P3. การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จ ในการพัฒนาโรงเรียนให้มีการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน	4 PNI = 0 .2452	3 PNI=0.2818	2 PNI =0.4232	1 PNI = 0.6536 *
P4. การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จ ในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน	2 (PNI = 0 .3079	4 PNI = 0 .1530	3 PNI = 0 .2952	1 PNI = 0 .3598

จากตารางที่ 4.7 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล ด้านการวางแผน เป็นรายชื่อ พบว่า

การวางแผน มี 4 รายการ (แทนด้วย P1 – P4) แต่ละรายการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงตามลำดับค่า PNI ลำดับที่ 1 – 4 ดังนี้

P1.การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูง
ค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.5357) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.4661) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.2031) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.1428) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

P2.การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมทั้งด้านกายภาพ สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย ค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.4767) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและ

ชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.3951) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.2621) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.1308) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

P3.การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน ค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.6536) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.4232) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.2818) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.2452) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

P4.การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน ค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.3598) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.3079) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.2852) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.1530) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก

เมื่อพิจารณา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบลในด้านการวางแผน เป็นรายชื่อ โดยสรุปจาก ค่า PNI ลำดับที่ 1 และเรียงลำดับตามค่า PNI ในลำดับที่ 1 จากมากว่าไปหาน้อยกว่า ตามลำดับดังนี้

- การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี การพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI = .6536)

- การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูง โดยครูและชุมชน เป็นหลัก(PNI = 0.5357)

- การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมทั้งด้านกายภาพ สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย โดยครูและชุมชน เป็นหลัก(PNI =0.4767)

- การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI = 0.3598)

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ เป็นรายชื่อ ดังตารางที่ 4.8 ดังนี้

ตารางที่4.8 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบลด้านการ นำแผนไปสู่การปฏิบัติ เป็นรายชื่อ และการจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ จากค่า PNI ลำดับที่ 1 - 4

การบริหาร	รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม (ระบุค่า PNI ลำดับที่ 1- 4)			
	โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	โดยครูเป็นหลัก	โดยชุมชนเป็นหลัก	โดยครูและชุมชนเป็นหลัก
การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ I 1 – I 4				
I1. การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล	3 PNI = 0 .1501	4 PNI = 0.1386	2 PNI = 0 .5777	1 PNI = 0.5837
I2. การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล	4 PNI = -0.123	3 PNI = 0 .3037	2 PNI = 0 .3252	1 PNI = 0 .4666

I 3. การทำบันทึกข้อตกลง (MOU)ในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล	4 PNI = 0 .0532	2 PNI = 0 .3016	3 PNI = 0 .2976	1 PNI = 0.3203
I4. การพัฒนาครูและบุคลากรในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล	4 PNI = 0..0183	2 PNI = 0..2787	3 PNI = 0.2651	1 PNI = 0.5472

จากตารางที่ 4.8 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติเป็นรายชื่อ พบว่า

การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ มี 4 รายการ (แทนด้วย I 1 – I 4) แต่ละรายการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงตามอันดับค่า PNI ลำดับที่ 1 – 4 ดังนี้

I1.การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล ค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.5837) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.5777) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.1501) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.1386) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก

I 2.การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล ค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.4666) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.3252) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.3037) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4

(-0.123) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

I 3. การทำบันทึกข้อตกลง(MOU) ในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล ค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.3203) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.3016) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.2976) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลักและค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.0532) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

I 4. การพัฒนาครูและบุคลากรในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล ค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.5472) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.2787) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.2651) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.0183) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

เมื่อพิจารณา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ในด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ เป็นรายชื่อ โดยสรุปจาก ค่า PNI ลำดับที่ 1 และเรียงลำดับตามค่า PNI ในลำดับที่ 1 จากมากไปหาน้อยกว่า ตามลำดับดังนี้

- การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก(PNI = 0.5837)
- การพัฒนาครูและบุคลากรในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก(PNI = 0.5472)
- การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก(PNI = 0.4666)
- การทำบันทึกข้อตกลง(MOU) ในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก(PNI = 0.3203)

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการประเมินผล เป็นรายชื่อ
ดังตารางที่ 4.9 ดังนี้

ตารางที่ 4.9 แสดงรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล
ด้านการประเมินผล เป็นรายชื่อ และการจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการ
การบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ จากค่า PNI ลำดับที่ 1 - 4

การบริหาร	รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม (ระบุค่า PNI ลำดับที่ 1- 4)			
	โดย ผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลัก	โดย ครูเป็นหลัก	โดย ชุมชนเป็นหลัก	โดย ครูและชุมชน เป็นหลัก
การประเมินผลตามภาพ ความสำเร็จ				
ระดับโรงเรียน (ES1 - ES3)	4	3	2	1
ES1. การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไขและการ รายงานผลการปฏิบัติงาน ด้าน การพัฒนาโรงเรียนให้มี วัฒนธรรมหรือวิถีชีวิต ประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง	PNI = 0 .1679	PNI = 0 .2398	PNI = 0 .5564	PNI = 0 .6818
ES2. การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการ รายงานผลการปฏิบัติงานด้าน การพัฒนาโรงเรียนให้ปลอดภัย เสถียร	PNI = 0 .1832	PNI = 0 .1943	PNI = 0.3723	PNI = 0 .3986

ES3. การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการ รายงานผลการปฏิบัติงานด้าน การพัฒนาโรงเรียนให้มีความ ร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง / คณะกรรมการสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน/โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4 PNI = 0 .1007	3 PNI = 0.3034	2 PNI = 0.3538	1 PNI = 0 .4506
--	--------------------	-------------------	-------------------	--------------------

ตารางที่4.9 (ต่อ)

การบริหาร	รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม (ระบุค่า PNIลำดับที่ 1- 4)			
	โดย ผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลัก	โดย ครูเป็นหลัก	โดย ชุมชนเป็นหลัก	โดย ครูและชุมชน เป็นหลัก
ระดับครูและผู้บริหาร สถานศึกษาEM1 – EM2				
EM1.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการ รายงานผลการปฏิบัติงาน ด้าน การพัฒนาครูให้มีคุณภาพและ จำนวนเพียง	4 PNI = 0.1695	3 PNI =0.2096	2 PNI = 0.3524	1 PNI = 0.4193
EM2.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการ รายงานผลการปฏิบัติงาน ด้าน การพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้ นำ การเปลี่ยนแปลง	4 PNI = 0 .0862	3 PNI =0.2637	2 PNI =0.4978	1 PNI = 0.6097

ระดับนักเรียนEL1 –EL7	4	3	2	1
EL1.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการ รายงานผลการปฏิบัติงานด้าน การพัฒนานักเรียนให้มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลักอยู่ในระดับสูงไม่ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ	PNI = 0.0089	PNI=0.0258	PNI = 0.3165	PNI = 0.4555
EL2.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการ รายงานผลการปฏิบัติงานด้าน การพัฒนานักเรียนให้มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม หลักสูตร	PNI = 0.1143)	PNI=0.1371	PNI = 0.4192	PNI = 0.6561

ตารางที่9 (ต่อ)

การบริหาร	รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม (ระบุค่า PNIลำดับที่ 1- 4)			
	โดยผู้บริหาร โรงเรียนเป็นหลัก	โดยครู เป็นหลัก	โดยชุมชน เป็นหลัก	โดยครูและ ชุมชนเป็นหลัก
EL3.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการ รายงานผลการปฏิบัติงานด้าน การพัฒนานักเรียนให้มีความรัก และความภูมิใจในความเป็น ไทย	3 PNI = 0.1029	4 PNI = 0.0646	2 PNI = 0.4938	1 PNI = 0.6885
EL4.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการ รายงานผลการปฏิบัติงานด้าน การพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ	3 PNI = 0.1896	4 PNI = 0.1713	2 PNI = 0.3184	1 PNI = 0.4105

EL5.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการ รายงานผลการปฏิบัติงานด้าน การพัฒนานักเรียนให้มี ความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ระดับสูง	4 PNI = 0.1740	2 PNI = 0.2782	3 PNI = 0.2606	1 PNI = 0.4204
EL6.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการ รายงานผลการปฏิบัติงานด้าน การพัฒนานักเรียนให้มีสุขภาพ พลานามัยดี	3 PNI = .0760	4 PNI = .0707	2 PNI = .3073	1 PNI = 0.4285

ตารางที่ 4. 9 (ต่อ)

การบริหาร	รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม (ระบุดำ PNI ลำดับที่ 1-4)			
	โดย ผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลัก	โดย ครูเป็นหลัก	โดย ชุมชนเป็นหลัก	โดย ครูและชุมชนเป็น หลัก
EL7การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการ รายงานผลการปฏิบัติงานด้าน การพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ และทักษะอย่างดีด้านภาษา อังกฤษหรือภาษาที่สองอื่น ตามความสนใจหรือความถนัด	4 PNI = 0.1299	3 PNI = 0.2146	2 PNI = 0.3935	1 PNI = 0.5210

จากตารางที่ 4.9 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการประเมินผล เป็นรายชื่อ พบว่า

การประเมินผล เป็นการประเมินผลตามภาพความสำเร็จ 3 ระดับ คือ ระดับโรงเรียน มี 3 รายการ (แทนด้วย ES1 – ES 3) ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา มี 2 รายการ (แทนด้วย EM 1 – EM 2) และระดับนักเรียนมี 7 รายการ แทนด้วย (EL 1 – EL 7)แต่ละรายการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงตามอันดับค่า PNI ลำดับที่ 1 – 4 ดังนี้

ระดับโรงเรียน ES 1 –ES 3

ES 1.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง

ค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.6818) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.5564) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.2398) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.1679) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

ES 2.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ปลอดภัยเสถียร

ค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.3986) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.3723) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.1943) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.1832) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

ES 3. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผล การปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ มีความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง/คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.4506) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.3538) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.3034) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.1007) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา EM 1 – EM 2

EM1. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและจำนวนเพียงพอ ที่มีค่า PNI ลำดับที่ 1(0.4193) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.3524) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.2096) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.1695) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

EM 2. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้ผ่านการเปลี่ยนแปลง ที่มีค่า PNIลำดับที่ 1(0.6097) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.4978) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.2637) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.0862) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

ระดับนักเรียน EL1 – EL7

EL 1. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่า

ค่าเฉลี่ยของประเทศ ที่มีค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.4555) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.3165) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.0258) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.0089) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

EL 2. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ที่มีค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.6561) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.4192) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.1371) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.1143) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

EL3. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มีความรักและภูมิใจในความเป็นไทย ที่มีค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.6885) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.4938) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.1029) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.0646) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูโรงเรียนเป็นหลัก

EL4. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ ที่มีค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.4105) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.3184) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.1896) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.1713) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูโรงเรียนเป็นหลัก

EL5. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนานักเรียนให้มี ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง ที่มีค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.4204) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.2782) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.2606) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย ชุมชนเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.1740) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

EL6. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนานักเรียนให้มี สุขภาพพลานามัยดี ที่มีค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.4285) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.3073) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.0760) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.0707) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูโรงเรียนเป็นหลัก

EL7. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนานักเรียนให้มี ความรู้ และทักษะอย่างดีด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาที่สองอื่นตาม ความสนใจหรือความถนัด ที่มีค่า PNI ลำดับที่ 1 (0.5210) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 2 (0.3935) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ค่า PNI ลำดับที่ 3 (0.2146) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก และค่า PNI ลำดับที่ 4 (0.1299) คือ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

เมื่อพิจารณา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล ด้านการประเมินผล เป็นรายชื่อ โดยสรุปจาก ค่า PNI ลำดับที่ 1 และเรียงลำดับตามค่า PNI ในลำดับที่ 1 จากมากว่าไปหาน้อยกว่า ตามลำดับดังนี้

การประเมินผลภาพความสำเร็จระดับโรงเรียน

1. การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงาน

ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง โดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI = 0 .6818)

2.การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ มีความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง/คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยครูและชุมชนเป็นหลักโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI = 0 .4506)

3.การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ปลอดภัยเสถียร โดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI = 0 .3986)

การประเมินผลภาพความสำเร็จ

ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา

1.การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง โดยครูและชุมชนเป็นหลัก(PNI = 0.6097)

2.การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและจำนวนเพียงพอโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI = 0.4193)

การประเมินผลภาพความสำเร็จระดับนักเรียน

1. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรักและภูมิใจในความเป็นไทย โดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI = 0.6885)
2. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI = 0.6561)
3. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนานักเรียนให้มี ความรู้ และทักษะอย่างที่ดีด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาที่สองอื่นตามความสนใจหรือความถนัดโดยครูและชุมชนเป็นหลัก(PNI =0.5210)
- 4.การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI = 0.4555)
5. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มีสุขภาพพลานามัยดีโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI = 0.4285)
6. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มี ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง โดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI = 0.4204)
7. การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา นักเรียนให้มี ความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก (PNI = 0.4105)

3.2 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก(ฉบับร่างที่ 1)

จากการดำเนินการวิจัย วิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีการบริหารสถานศึกษากฎหมาย นโยบายด้านการศึกษา และโครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนตีประจำตำบลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษา สภาพปัจจุบันและสภาพที่

พึงประสงค์ของ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนดีประจำตำบล รวมทั้งการดำเนินการใน ลักษณะกระบวนการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนการวิจัย และ ผู้วิจัยได้ข้อสรุป จากการวิเคราะห์ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล โดยวิธี PNI_{modified} มากำหนดประเด็น ในการนำเสนอร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลดังนี้

ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ

“รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล โดยครูและชุมชนเป็นหลัก”

ส่วนที่ 2 หลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ ของรูปแบบ ฯ

หลักการ

1. เป็นการเพิ่มโอกาสสำหรับนักเรียนในท้องถิ่นชนบท ให้เรียนใน “โรงเรียนที่มีคุณภาพ ใกล้บ้าน ในท้องถิ่นของตน”
2. เป็นการพัฒนาโรงเรียนให้ มีคุณลักษณะเป็นโรงเรียนดีประจำตำบลที่มี มาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพร้อมด้านกายภาพ สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย มี การพัฒนาอาชีพและรายได้ระหว่างเรียนและมีความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน
3. เป็นการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้เกิดภาพความสำเร็จระดับโรงเรียน ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา และระดับนักเรียน

แนวคิด

1. ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม
2. ความต้องการจำเป็นในการบริหารโดยใช้รูปแบบ การบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยคณะกรรมการ 4 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการบริหารโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก 2) รูปแบบการบริหารโดยครูเป็นหลัก 3) รูปแบบการบริหารโดยชุมชนเป็นหลัก และ 4) รูปแบบการบริหารโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ให้บรรลุผลตามคุณลักษณะและภาพ
ความสำเร็จในระดับสูง

ส่วนที่ 3 องค์ประกอบของรูปแบบ ฯ

3.1 การวางแผนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก มีองค์ประกอบย่อย

4 รายการ ได้แก่

3.1.1 การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และ
ตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี การพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียนโดยครู
และชุมชนเป็นหลัก

3.1.2 การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และ
ตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูง
โดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.1.3 การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และ
ตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี ความพร้อมทั้งด้านกายภาพ สะอาด ร่มรื่น
ปลอดภัย โดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.1.4 การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และ
ตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี ความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน โดยครู
และชุมชนเป็นหลัก

3.2 การนำแผนไปสู่การปฏิบัติโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.2.1 การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดี
ประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.2.2 การพัฒนาครูและบุคลากรในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดี
ประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.2.3 การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำ
ตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.2.1.4 การทำบันทึกข้อตกลง(MOU) ในการพัฒนาคุณลักษณะ
โรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.3 การประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.3.1 ภาพความสำเร็จระดับนักเรียน

3.3.1.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผล
การปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรักและภูมิใจในความเป็นไทย

3.3.1.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการ
รายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร

3.3.1.3 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการ
รายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ และทักษะอย่างดีด้านภาษาอังกฤษ
หรือภาษาที่สองอื่นตามความสนใจหรือความถนัด

3.3.1.4 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการ
รายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก
อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ

3.3.1.5 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการ
รายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีสุขภาพพลานามัยดี

3.3.1.6 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการ
รายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง

3.3.1.7 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการ
รายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ

3.3.2 ระดับโรงเรียน

3.3.2.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการ
รายงานผล การปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่าง
เข้มแข็งโดยครูและชุมชน เป็นหลัก

3.3.2.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ มีความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง/ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยครู และชุมชนเป็นหลักโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.3.2.3 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ปลอดภัยเสถียร โดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.3.3ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา

3.3.3.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.3.3.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและจำนวนเพียงพอโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

ส่วนที่ 4 การนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบลไปใช้

นำ ร่างรูปแบบเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ฯ ในขั้นตอนต่อไป

ตอนที่ 4 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล

4.1 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการประเมินรายบุคคล ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Coefficient Variation (CV%) ในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

รายการ	จำนวนผู้ประเมิน (n =30)					
	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	CV.%	\bar{X}	S.D.	CV.%
ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ “รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก”	4.43	0.59	13.32	4.36	.0.62	14.22
ส่วนที่ 2 หลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.56	0.62	13.59	4.33	0.60	13.85
ส่วนที่ 3 องค์ประกอบของรูปแบบ						
3.1 การวางแผนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.66	0.69	14.81	4.33	0.55	12.70
3.1.1การวางแผนพัฒนาโรงเรียนมีการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.36	0.55	12.61	4.46	0.54	12.10
3.1.2.การวางแผน พัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูงทั้งด้านวิชาการ กิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.63	0.80	17.27	4.66	0.69	14.81

3.1.3การวางแผนพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมด้านกายภาพมีความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.50	0.35	7.78	4.36	0.59	13.53
3.1.4 การวางแผนพัฒนาโรงเรียนให้มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.83	0.71	14.69	4.80	0.62	12.91

รายการ	จำนวนผู้ประเมิน (n =30)					
	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	CV.%	\bar{X}	S.D.	CV.%
3.2 การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.53	0.45	9.93	4.46	0.54	12.10
3.2.1 การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.46	0.54	12.11	4.32	0.77	17.82*
3.2.4 การพัฒนาครูและบุคลากรในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล	4.22	0.49	11.61	4.35	0.50	11.11
3.2.2 การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.66	0.69	14.81	4.53	0.71	15.67
3.2.3 การทำบันทึกข้อตกลง(MOU)ในการพัฒนาคุณลักษณะตรงเรียนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.36	0.55	12.61	4.13	0.35	8.47
3.3 การประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.60	0.59	12.82	4.46	0.62	13.90
เป็นการประเมินภาพความสำเร็จ มี 3 ระดับ คือ ระดับโรงเรียนระดับครูและผู้บริหาร และระดับนักเรียน	4.50	0.55	12.22	4.40	0.50	11.36

3.3.2 ระดับโรงเรียน ประกอบด้วย						
3.3.1.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็งโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.13	0.35	8.47	4.35	0.66	15.17*
3.3.1.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ปลอดภัยเสถียรโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.17	0.45	10.82	4.13	0.35	8.47

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

รายการ	จำนวนผู้ประเมิน (n=30)					
	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	CV.%	\bar{X}	S.D.	CV.%
3.3.1.3 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้มีความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน/โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.83	0.71	14.69	4.53	0.71	15.67*
3.3.2 ระดับครูและผู้บริหาร ประกอบด้วย						
3.3.2.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาครูมีคุณภาพและจำนวนเพียงพอโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.80	0.62	12.91	4.33	0.55	12.70
3.3.2.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.70	0.71	15.10*	4.53	0.77	16.99*
3.3.3 ระดับนักเรียน ประกอบด้วย						
3.3.3.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลักอยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.17	0.45	10.82	4.06	0.25	6.15

3.3.3.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร	4.66	0.69	14.81	4.53	0.71	15.67*	
โดยครูและชุมชนเป็นหลัก			จำนวนผู้ประเมิน (n=30)				
3.3.3.3 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการ	2.06	0.49	23.78*	2.33	0.45	19.31*	
		\bar{X}	S.D.	CV.%	\bar{X}	S.D.	CV.%
พัฒนา นักเรียนใช้ความรู้และคุณสมบัตินี้ได้ไม่ครบถ้วน เป็นที่ยอมรับโดยชุมชนระดับจังหวัดด้านการพัฒนานักเรียนให้มี	4.46	0.54	12.10	4.17	0.45	10.79	
ความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพโดยครูและชุมชนเป็นหลัก							

3..3.3.5 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูงโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.36	0.55	12.61	4.13	0.35	8.47
3..3.3.6 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีสุขภาพพลานามัยดีโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	4.76	0.35	7.35	4.73	0.45	9.51
3..3.3.7 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ และทักษะอย่างดีด้านภาษาอังกฤษ หรือภาษาที่สองอื่น ตามความสนใจหรือความถนัดโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	1.86	0.45	24.19*	1.93	0.55	28.49*
ส่วนที่ 4 เจ็อนไขและข้อจำกัดในการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลไปใช้	4.60	0.59	12.82	4.63	0.41	8.85
4.1 การชี้แจงประชาสัมพันธ์การใช้รูปแบบ ฯ	4.36	0.55	12.61	4.13	0.35	8.47
4.2 การนำเสนอสารสนเทศต่อหน่วยงานระดับนโยบาย	4.17	0.45	10.82	4.13	0.35	8.47
4.3 การส่งเสริมสนับสนุนและจูงใจองค์กรเอกชนภายนอกให้เข้ามามีส่วนร่วมโดยภาครัฐ	4.33	0.55	12.70	4.17	0.45	10.79

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

จากตารางที่ 4.10. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ รายบุคคล พบว่า

ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.43$), ($\bar{x}=4.36$) ค่า C.V. อยู่ในระดับดี เท่ากับ 13.32 และ 14.22 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 หลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.56$, ($\bar{x}=4.33$)ค่า C.V. อยู่ในระดับดี เท่ากับ 14.81 และ 12.70 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ทุกรายการ

องค์ประกอบย่อยด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติค่า C.V. อยู่ในระดับปรับปรุง 2 รายการ คือ การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก และการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (CV เท่ากับ 17.82 และ15.67 ตามลำดับ)

องค์ประกอบย่อยด้านการประเมินผลภาพความสำเร็จระดับโรงเรียน ค่า

C.V. อยู่ในระดับปรับปรุง 2 รายการ คือ การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็งโดยครูและชุมชนเป็นหลัก และการใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ มีความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง/คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยครูและชุมชนเป็นหลักโดยครูและชุมชนเป็นหลัก(CV เท่ากับ 15.17 และ15.67 ตามลำดับ)

องค์ประกอบย่อยด้านการประเมินผลภาพความสำเร็จระดับครูและ

ผู้บริหารสถานศึกษา ค่า C.V. อยู่ในระดับปรับปรุง 1 รายการ คือ การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ทั้งในส่วนตัวเหมาะสมและความเป็นไปได้ (CV เท่ากับ 15.10 และ 16.99 ตามลำดับ)

องค์ประกอบย่อยด้านการประเมินผลภาพความสำเร็จระดับนักเรียน ค่า

C.V. อยู่ในระดับปรับปรุง 3 รายการ คือ การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนานักเรียนให้มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร โดยครูและชุมชนเป็นหลัก เฉพาะในส่วนตัวความเป็นไปได้ C V เท่ากับ 15.67 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรักและภูมิใจในความเป็นไทยโดยครูและชุมชนเป็นหลักทั้งในส่วนตัวเหมาะสมและความเป็นไปได้ (CV เท่ากับ 23.78 และ 19.31 ตามลำดับ) และการใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ และทักษะอย่างดีด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาที่สองอื่นตามความสนใจหรือความถนัด โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ทั้งในส่วนตัวเหมาะสมและความเป็นไปได้(CV เท่ากับ 24.19 และ 28.49 ตามลำดับ)

ส่วนที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้และเงื่อนไขความสำเร็จการใช้รูปแบบ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.50$), ($\bar{x}=4.53$) ค่า C.V. อยู่ในระดับดี ในส่วนของความเหมาะสม เท่ากับ 12.82 และ ในส่วนความเป็นไปได้ อยู่ในระดับดีมาก เท่ากับ 8.85

สรุปผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก(ฉบับร่าง) จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิรายบุคคล ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 .ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล โดยครูและชุมชนเป็นหลัก(ฉบับร่าง) โดยผู้ทรงคุณวุฒิรายบุคคล

รูปแบบ (ฉบับร่าง)ที่นำเสนอ	ผลการประเมิน
----------------------------	--------------

ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ “รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล โดยครูและชุมชนเป็นหลัก”	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
ส่วนที่ 2 หลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
ส่วนที่ 3 องค์ประกอบของการบริหาร (PIE)	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.1 การวางแผนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.1.1 การวางแผน พัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูง ทั้งด้านวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดนตรี กีฬา ศิลปะ และ เทคโนโลยี โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.1.2 การวางแผนพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมด้านกายภาพ มีความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.1.3 การวางแผนพัฒนาโรงเรียนมีการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.1.4 การวางแผนพัฒนาโรงเรียนให้มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.2 การนำแผนไปสู่การปฏิบัติโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.2.1 การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนตีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.2.2 การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนตี ประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.2.3 การทำบันทึกข้อตกลง(MOU)ในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.2.4 การพัฒนาครูและบุคลากรในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนตีประจำตำบล	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

รูปแบบ (ฉบับร่าง)ที่นำเสนอ	ผลการประเมิน
----------------------------	--------------

3.3 การประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
เป็นการประเมินภาพความสำเร็จ มี 3 ระดับ คือระดับโรงเรียน ระดับครูและผู้บริหาร และระดับนักเรียน	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.3.2 ระดับโรงเรียน ประกอบด้วย	
3.3.1.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็งโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.3.1.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ปลอดภัยเสพติดโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.3.1.3 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้มีความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน/โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.3.2 ระดับครูและผู้บริหาร ประกอบด้วย	
3.3.2.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาครูมีคุณภาพและจำนวนเพียงพอโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.3.2.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

รูปแบบ (ฉบับร่าง)ที่นำเสนอ	ผลการประเมิน
3.3.3 ระดับนักเรียน ประกอบด้วย	
3.3.3.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้ มีผลสัมฤทธิ์	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)

ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	
3.3.3.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.3.3.3 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรัก และความภูมิใจในความเป็นไทย โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสมน้อย / เป็นไปได้น้อย (ตัดออก)
3.3.3.4 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และ การรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และ ทักษะพื้นฐานด้านอาชีพโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.3.3.5 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และ การรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถ ด้านกรคิดวิเคราะห์ระดับสูงโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.3.3.6 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และ การรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีสุขภาพ พลานามัยดีโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
3.3.3.7 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และ การรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ และ ทักษะอย่างดีด้านภาษาอังกฤษ หรือภาษาที่สองอื่น ตามความสนใจ หรือความถนัดโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เหมาะสมน้อย / เป็นไปได้น้อย (ตัดออก)
ส่วนที่ 4 เงื่อนไขและข้อจำกัดในการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบลไปใช้	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
4.1 การชี้แจงประชาสัมพันธ์การใช้รูปแบบ ฯ	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
4.2 การนำเสนอสารสนเทศต่อหน่วยงานระดับนโยบาย	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)
4.3 การส่งเสริมสนับสนุนและจูงใจองค์กรเอกชนภายนอกให้ เข้ามามีส่วนร่วมโดยภาครัฐ	เหมาะสม/เป็นไปได้มาก (คงไว้)

4.2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม
สำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการจัดประชุมกลุ่ม (Focus
group) สรุปความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 สรุปความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเด็นนำเสนอ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
<p>ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ “รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล โดยครูและชุมชนเป็นหลัก”</p>	<p>ส่วนใหญ่ เห็นว่าเหมาะสมและเป็นไปได้มาก และอภิปรายดังนี้</p> <p>-รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม <u>โดยครูและชุมชนเป็นหลัก</u> จากที่มี 4 รูปแบบ คือรูปแบบโดยผู้บริหารเป็นหลักครูเป็นหลัก ชุมชนเป็นหลัก และครูและชุมชนเป็นหลัก มีความเหมาะสมเพราะได้มาจากข้อค้นพบโดยผู้วิจัยใช้การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหาร เปรียบเทียบความแตกต่าง ของ 2 สภาพ แล้วเลือกรูปแบบที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด แต่ถ้าเป็นการนำไปใช้จริงโดยใช้ชื่อนี้ก็ต้องมีการชี้แจงความหมาย ประชาสัมพันธ์ และอาจจะทำให้ต้องไปปรับแก้เรื่องจำนวน กรรมการสถานศึกษา เพราะรูปแบบนี้ต่างจากที่เป็นอยู่ในเรื่อง สัดส่วนคณะกรรมการกรรมการ จึงควรใช้คำกลาง ๆ ว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม”<u>ทั้งระบบ</u>”</p> <p>-ชื่อรูปแบบคำว่าโดยครูและชุมชนเป็นหลัก เห็นด้วย เพราะคุณภาพโรงเรียนควรเป็นเรื่องของชุมชนกับครู ชุมชนต้องสนับสนุน และรับผิดชอบการจัดการศึกษา แต่ ต้องนิยามคำว่าชุมชน หมายถึงอะไรที่ทำกันอยู่เป็นการร่วมมือแบบนโยบายของ 2 กระทรวง</p>

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ประเด็นเสนอ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
ชื่อรูปแบบ (ต่อ)	และสำนักงานประมาณบอกว่า อปท. ไม่มีหน้าที่หลักด้านการจัด

	<p>การศึกษา ในการร่วมทุกวันนี้จึงเป็นการสนับสนุนงบประมาณ ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ถ้าหมายถึงชุมชนที่มีตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามานั่งบริหาร คงต้องเป็นเรื่องของกฎหมาย</p> <p>-ในทางปฏิบัติจริงทุกวันนี้ และก็คงทราบกันดีโดยไม่ได้มีงานวิจัยสนับสนุน ว่า ผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้บริหารหลักอยู่แล้ว อะไร ๆ ก็ต้องผ่านผู้บริหาร เพราะนำนโยบายไปปฏิบัติ แต่ผมชอบ หลักคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ให้คุณมีบทบาทรับรู้ ปัญหาต่าง ๆ ของการบริหารและรับผิดชอบร่วมกับผู้บริหาร ในฐานะที่เขาบริหาร ไม่ใช่รับคำสั่ง เพราะทำให้ทำงานด้วยกันได้ง่ายขึ้น ครูก็ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพราะเขาอยู่กับเด็ก มีอะไรก็ครูนี่แหละที่เป็นคนช่วยประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือจากชุมชนผู้ปกครอง ถ้าเป็นการวางแผนร่วมกันเลย ก็จะมีดี ดังนั้น เห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ถ้าเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม แต่ชื่อรูปแบบการบริหารโดยครูและชุมชนเป็นหลัก คงเป็นเรื่องใหม่ ที่จะนำไปเรียกใช้ ถ้ามีการชี้แจงกันและใช้จริง ๆ ก็เหมาะสมมาก และมีความเป็นไปได้มาก</p> <p>-ที่ปฏิบัติกันอยู่เป็นเรื่องที่ได้ถูกเชิญไปประชุมกับทางโรงเรียนเวลามีงานกิจกรรมสำคัญ ๆ มากกว่าการประชุมทุกอย่าง ถ้าให้บทบาทหน้าที่ชัดเจนว่าผู้ปกครองเป็นกรรมการบริหารหลัก ๆ ด้วยก็คงจะทำให้มีส่วนช่วยกันพัฒนาคุณภาพโรงเรียนจริง ๆ ชุมชนชาวบ้านคงสนใจการบริหารของโรงเรียนมากขึ้น ก็เห็นด้วยว่าชื่อรูปแบบเหมาะสม แต่ความเป็นไปได้คงเป็นเรื่องของโรงเรียนจะนำไปใช้และชี้แจงให้เข้าใจ</p>
--	---

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ประเด็นเสนอ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
ชื่อรูปแบบ(ต่อ)	-เห็นว่าเหมาะสมเพราะชื่อ บอกได้เลยว่าครูมีบทบาทร่วมกับชุมชน

<p>ส่วนที่ 2 หลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์ของ รูปแบบ</p>	<p>และเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหาร แต่ต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เข้าใจว่าการมีส่วนร่วมบริหาร หมายถึงทั้งวางแผน ปฏิบัติ และ ประเมิน</p> <p>-เห็นว่าเหมาะสม ในฐานะเครือข่ายผู้ปกครอง หรือผู้ปกครอง ชุมชนก็ มักจะรับรู้ปัญหา แต่ไม่มีโอกาสร่วมตัดสินใจหรือร่วมบริหารอะไร นอกจากให้ความร่วมมือมาประชุมรับทราบ</p> <p>มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ :</p> <p>- เป็นการเพิ่มโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับนักเรียนใน ท้องถิ่นชนบทและส่งเสริมความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมจากชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำไปสู่ความเข้มแข็งของโรงเรียนและ รองรับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมและ เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ</p> <p>-เพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการจัดการศึกษา ชัดเจนขึ้น แต่ต้องไปแก้กฎหมายเพราะไม่มีงบประมาณหลักด้าน การศึกษาเพราะสำนักงบประมาณบอกว่าไม่ใช่ภารกิจหลักของ อบต./ อบต.</p> <p>-หลักการมีส่วนร่วมเป็นหลักการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามาช่วยแก้ปัญหา ช่วยแก้ปัญหา เปลี่ยนบทบาทจาก เดิมที่คิดว่าแค่บริจาคด้วย</p>
---	--

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ประเด็นเสนอ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
-------------	--------------------------

<p>ส่วนที่ 3 องค์ประกอบของรูปแบบ เป็นองค์ประกอบของการบริหาร (PIE) ประกอบด้วย การวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การประเมินผล โดยครูและชุมชนเป็นหลัก</p>	<p>- ในส่วนนี้ คำว่าองค์ประกอบ น่าจะเรียกว่า มิติทางการบริหาร เพราะทั้งหมดนี้เรียกว่าองค์ประกอบของรูปแบบ ตั้งแต่ ส่วนที่ 1 คือ ชื่อรูปแบบ – ส่วนที่ 4</p>
<p>3.1 การวางแผนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก</p>	<p>- พิจารณาทุกรายการในส่วนนี้ ไปพร้อม ๆ กัน ในเอกสาร ส่วนนี้ เห็นว่าเหมาะสม/เป็นไปได้</p>
<p>3.1.1. การวางแผน พัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูง ทั้งด้านวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี โดยครูและชุมชนเป็นหลัก</p>	<p>- การบริหาร นี้ หมายถึง กระบวนการบริหาร</p>
<p>3.1.2 การวางแผนพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมด้านกายภาพ มีความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย โดยครูและชุมชน เป็นหลัก</p>	<p>- การบริหารนี้ เหมาะสม เพราะถ้ามีการวางแผนปฏิบัติ และประเมินแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชน</p>
<p>3.1.3 การวางแผนพัฒนาโรงเรียนมีการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก</p>	<p>- หรืออาจเป็นครูและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และประเมินผลแผน</p>
<p>3.1.4 การวางแผนพัฒนาโรงเรียนให้มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก</p>	

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

<p>ประเด็นเสนอ</p>	<p>ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ</p>
---------------------------	--

3.2 การนำแผนไปสู่การปฏิบัติโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ :
3.2.1 การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	
3.2.2 การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดี ประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	
3.2.3 การทำบันทึกข้อตกลง(MOU)ในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	
3.2.4 การพัฒนาครูและบุคลากรในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล	
3.3 การประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	เห็นว่าองค์ประกอบส่วนนี้ชัดเจน มีทั้ง
เป็นการประเมินภาพความสำเร็จ มี 3 ระดับ คือ ระดับโรงเรียน ระดับครูและผู้บริหาร และระดับนักเรียน	การบริหารและการพัฒนาคุณภาพ
3.3.2 ระดับโรงเรียน ประกอบด้วย	โรงเรียน มีตัวชี้วัดความสำเร็จชัดเจน
3.3.1.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็งโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	แต่ประเด็นย่อย ๆ เรื่อง คุณภาพเด็ก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะเป็นไปได้ค่อนข้างยากในทางปฏิบัติที่ในตำบล
3.3.1.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ปลอดภัยเสถียรโดยครูและชุมชนเป็นหลัก	จะมีผลสัมฤทธิ์สูงระดับประเทศ ถ้าบริหารตามกรอบนี้ได้ จะดีมาก

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ประเด็นเสนอ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
3.3.1.3 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุง	- เห็นว่าเหมาะสมทุกรายการ

<p>แก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียน ให้มีความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน/ โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยครูและชุมชนเป็นหลัก</p>	<p>- คิดว่ากรอบแนวทางการบริหารดีมาก แต่เรื่องผลสัมฤทธิ์ก็ระดับสูง ภาษาอังกฤษระดับดี น่าจะรวมไปอยู่ในเรื่องผลสัมฤทธิ์ด้วยกัน</p>
3.3.2 ระดับครูและผู้บริหาร ประกอบด้วย	
<p>3.3.2.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาครูมีคุณภาพและจำนวนเพียงพอโดยครูและชุมชนเป็นหลัก</p>	
<p>3.3.2.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยครูและชุมชนเป็นหลัก</p>	
3.3.3 ระดับนักเรียน ประกอบด้วย	
<p>3.3.3.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลักอยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศโดยครูและชุมชนเป็นหลัก</p>	
<p>3.3.3.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรโดยครูและชุมชนเป็นหลัก</p>	
<p>3.3.3.3 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย โดยครูและชุมชนเป็นหลัก</p>	<p>เห็นด้วยกับผลการประเมินรอบแรกว่า ตัดออก เพราะอยู่ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้ว</p>
<p>3.3.3.4 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพโดยครูและชุมชนเป็นหลัก</p>	

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ประเด็นเสนอ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
--------------------	---------------------------------

<p>3..3.3.5 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา นักเรียนให้มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูงโดยครูและชุมชนเป็นหลัก</p>	
<p>3..3.3.6 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา นักเรียนให้มีสุขภาพพลานามัยดีโดยครูและชุมชนเป็นหลัก</p>	
<p>3..3.3.7 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา นักเรียนให้มีความรู้ และทักษะอย่างดีด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาที่สองอื่น ตามความสนใจหรือความถนัดโดยครูและชุมชนเป็นหลัก</p>	
<p>ส่วนที่ 4 เจ็อนไซและข้อจำกัดในการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลไปใช้</p>	<p>เห็นว่าเหมาะสมในการให้โรงเรียนประจำตำบลใช้</p>
<p>4.1 การชี้แจงประชาสัมพันธ์การใช้รูปแบบ ฯ</p>	<p>-เจ็อนไซที่จะนำไปใช้คือควรจะ</p>
<p>4.2 การนำเสนอสารสนเทศต่อหน่วยงานระดับนโยบาย</p>	<p>นิยามว่า</p>
<p>4.3 การส่งเสริมสนับสนุนและจูงใจองค์กรเอกชนภายนอกให้เข้ามามีส่วนร่วมโดยภาครัฐ</p>	<p>"ครูและชุมชนเป็นหลัก" คือ ครูและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการนำแผนไปปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการประเมินผล</p>
	<p>-ควรจะปรับแก้กฎหมายและจริงจังกับการให้องค์กรภายนอกเข้ามา ร่วมจัดการศึกษา เพราะถ้าขอบริจาคอย่างเดียว ก็ไม่ใช่การบริหารแบบมีส่วนร่วม</p> <p>-เจ็อนไซ คือ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์</p>

นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปความเห็นเพิ่มเติมโดยรวมว่า ผู้วิจัย สามารถนำความคิดเห็นไปวิเคราะห์เพิ่มเติมได้ทั้งชื่อรูปแบบอาจใช้ชื่อนี้ แต่ต้องประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ จึงจะเหมาะสมและเป็นไปได้มากขึ้น โดยผู้บริหารโรงเรียนยังคงมีบทบาทในการบริหารอย่างมาก แต่เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สรุปผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมกลุ่ม เห็นว่า ควรใช้ชื่อรูปแบบว่า “รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลักที่เน้นการประเมินผลภาพความสำเร็จระดับนักเรียน” เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในโรงเรียนดีประจำตำบล โดยมีเงื่อนไขและข้อจำกัด เรื่อง ข้อกฎหมาย ว่าด้วย คณะกรรมการ สัดส่วนกรรมการ ส่วนเงื่อนไขความสำเร็จ คือ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ นโยบายชัดเจน ผู้บริหารต้องปรับบทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ตอนที่ 5 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากข้อค้นพบ การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งประเมินรายบุคคล และการประชุมกลุ่ม (Focus group) พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล มีองค์ประกอบ 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ

“รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล โดยครูและชุมชนเป็นหลัก ที่เน้นการประเมินผลภาพความสำเร็จระดับนักเรียน”

ส่วนที่ 2 หลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ ของรูปแบบ ฯ

ส่วนที่ 3 องค์ประกอบของรูปแบบ ฯ

การบริหาร ประกอบด้วย การวางแผนการนำไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลักมีองค์ประกอบย่อย ดังนี้

3.1 การวางแผนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก มีองค์ประกอบย่อย

4 รายการ ได้แก่

3.1.1 การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี การพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.1.2 การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูง โดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.1.3 การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี ความพร้อมทั้งด้านกายภาพ สะอาด ร่มรื่นปลอดภัย โดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.1.4 การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี ความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน โดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.2 การนำแผนไปสู่การปฏิบัติโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.2.1 การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.2.2 การพัฒนาครูและบุคลากรในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.2.3 การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.2.1.4 การทำบันทึกข้อตกลง(MOU) ในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.3 การ ประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ที่เน้นการประเมินผลภาพความสำเร็จระดับนักเรียน ดังนี้

3.3.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรักและภูมิใจในความเป็นไทย

3.3.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผล
การปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร

3.3.3 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผล
การปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ และทักษะอย่างดีด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาที่
สองอื่นตามความสนใจหรือความถนัด

3.3.4 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผล
การปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ใน
ระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ

3.3.5 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผล
การปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีสุขภาพพลานามัยดี

3.3.6 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผล
การปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง

3.3.7 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผล
การปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ

**ส่วนที่ 4 การนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำ
ตำบลไปใช้** ประกอบด้วย 1) การชี้แจงประชาสัมพันธ์การใช้รูปแบบ ๒) การนำเสนอสารสนเทศต่อ
หน่วยงานระดับนโยบาย 3) การส่งเสริมสนับสนุนและจูงใจองค์กรเอกชนภายนอกให้เข้ามามีส่วนร่วมโดย
ภาครัฐ

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนา รูปแบบการบริหาร แบบมีส่วนร่วมสำหรับ โรงเรียน ดีประจำตำบล มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพ ปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนดีประจำตำบล และพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ตามคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ

ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล

ตอนที่ 2 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนดีประจำตำบล

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล ในภาพรวมพบว่า แต่ละด้านมีการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ ทั้งในสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในระดับที่แตกต่างกัน ดังนี้

ด้านการวางแผน มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก แต่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด /โดยครูเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางแต่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ มาก/โดยชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางแต่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก /โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางแต่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก / โดยครูเป็นหลัก สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับน้อย แต่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง / โดยชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง / โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยแต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการประเมินผล มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง แต่ สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก / โดยครูเป็นหลัก สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก / โดยชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยที่สุด แต่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย / โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยที่สุด แต่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

ทำให้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 รูปแบบเพื่อหาค่า PNI และจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ ในด้านการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล ในภาพรวม พบว่าสามารถจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม จากค่า PNI ลำดับที่ 1,2,3 และ 4 ได้ดังนี้

การวางแผน

1. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก
2. โดยชุมชนเป็นหลัก
3. โดยครูเป็นหลัก
4. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

1. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก
2. โดยครูเป็นหลัก
3. โดยชุมชนเป็นหลัก
4. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

การประเมินผล

1. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก
2. โดยครูเป็นหลัก
3. โดยชุมชนเป็นหลัก
4. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

สำหรับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนตีประจำตำบล ด้านการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล เป็นรายชื่อ สรุปได้ ดังนี้

ก. ด้านการวางแผนพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนตีประจำตำบล 4 ประการพบว่า

1. การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัด
ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูงโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับ มากสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด/ โดยครูเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด/โดยชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับ น้อยสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง / โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

2. การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัด
ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี ความพร้อมทั้งด้านกายภาพ มีความสะอาด ร่มรื่น โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด/ โดยครูเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด/โดยชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับ ปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก/ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

3. การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัด
ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี การพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับ มาก สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด/โดยครูเป็นหลัก สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลางสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ มาก /โดยชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับ ปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก / โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

4. การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัด
ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี ความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน โดยผู้บริหาร

โรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับ ปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก/โดยครูเป็นหลัก สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมากสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด / โดยชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด/ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ทำให้การ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 รูปแบบ เพื่อหาค่า PNI แล้วจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ ในด้านการวางแผนเป็นรายชื่อ พบว่าสามารถจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม จากค่า PNI ลำดับที่ 1,2,3 และ 4 ได้ดังนี้

การพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลประการ ที่ 1-3 คือการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนป ฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียน (1) ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูง (2) ให้มีความพร้อมทั้งด้านกายภาพ สะอาด ร่มรื่น และ(3) ให้มีการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน มีความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมใน 4 รูปแบบ เรียงลำดับได้เหมือนกัน ดังนี้

1. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก
2. โดยชุมชนเป็นหลัก
3. โดยครูเป็นหลัก
4. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

ส่วนประการที่ 4 คือการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนป ฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี ความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน มีความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมใน 4 รูปแบบเรียงลำดับได้ ดังนี้

- 1.โดยครูและชุมชนเป็นหลัก
2. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก
3. โดยชุมชนเป็นหลัก
4. โดยครูเป็นหลัก

ข. ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ เป็นรายชื่อ มี 4 รายการ

พบว่า

1. การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล

โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับ มาก แต่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด/โดยครูเป็นหลัก สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับน้อยแต่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง / โดยชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยแต่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง / โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย แต่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

2. การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล

โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับ มากที่สุด แต่ สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก /โดยครูเป็นหลัก สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับน้อยแต่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง / โดยชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย แต่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง / โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับ น้อย แต่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

3. การทำบันทึกข้อตกลง(MOU)ในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำ

ตำบล โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด สภาพที่พึงประสงค์ก็อยู่ในระดับมากที่สุด /โดยครูเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยแต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง / โดยชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง แต่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก / โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

4. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดี

ประจำตำบล โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ ก็อยู่ในระดับมาก / โดยครูเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก / โดยชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย แต่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง / โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากปานกลาง

ทำให้การ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน กับสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 รูปแบบ เพื่อหาค่า PNI แล้วจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นใน

การใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ ในด้านการนำไปสู่การปฏิบัติ เป็นรายชื่อ พบว่า ทั้งการกำหนดผู้รับผิดชอบ การจัดสรรงบประมาณ การทำบันทึกข้อตกลง (MOU) และ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มี ความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ จากค่า PNI ลำดับที่ 1,2,3 และ 4 ได้เหมือนกัน ดังนี้

1. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก
2. โดยชุมชนเป็นหลัก
3. โดยครูเป็นหลัก
- และ 4. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

ค. ด้านการประเมินผล ตามภาพความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล 3 ระดับ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล สรุปได้ ดังนี้

1. ระดับโรงเรียน มี 3 รายการคือ

1.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก แต่ สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด/ โดยครูเป็นหลักสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางแต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก/ โดยชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยแต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก/ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยแต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

1.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ปลอดภัยเสถียรโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด/ โดยครูเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางแต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด / โดยชุมชนเป็นหลักสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก/ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

1.3 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผล การปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ มีความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง/คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด / โดยครูเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก / โดยชุมชน

เป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก / โดยครู และชุมชนเป็นหลักสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

2. ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา มี 2 รายการ คือ

2.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและจำนวนเพียงพอ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด / โดยครูเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ก็อยู่ในระดับมาก / โดยชุมชนเป็นหลักสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง / โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

2.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด / โดยครูเป็นหลักสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด / โดยชุมชนเป็นหลักสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง / โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

3. ระดับนักเรียน มี 7 รายการ คือ

3.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก แต่ สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด / โดยครูเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุดสภาพที่พึงประสงค์ก็อยู่ในระดับมากที่สุดด้วย/ โดยชุมชนเป็นหลักสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก/ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางแต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

3.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

3.7 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มี ความรู้ และทักษะอย่างดีด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาที่สองอื่นตามความสนใจหรือความถนัด โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากแต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด / โดยครูเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากแต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด / โดยชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยแต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง / โดยครูและชุมชนเป็นหลัก สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

ทำให้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 รูปแบบ เพื่อหาค่า PNI แล้วจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ ในด้านการประเมินผล เป็นรายชื่อ พบว่าการประเมินผลภาพความสำเร็จ ทุกรายการ มีความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมรูปแบบโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

เมื่อจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นของการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม จากค่า PNI ลำดับที่ 1,2,3 และ 4 พบว่า จัดเรียงลำดับรูปแบบทั้ง 4 รูปแบบ ได้ 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 การประเมินผลภาพความสำเร็จระดับโรงเรียน ทั้ง 3 รายการ คือ การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียน (1) ให้ มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง (2) ให้ปลอดภัยเสถียร และ(3) ให้มีความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง/คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง การประเมินผลภาพความสำเร็จระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา 1 รายการ คือ การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและจำนวนเพียงพอ มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ จากค่า PNI ลำดับที่ 1,2,3 และ 4 ได้เหมือนกัน ดังนี้ 1.โดยครูและชุมชนเป็นหลัก 2. โดยชุมชนเป็นหลัก 3. โดยครูเป็นหลัก และ 4.โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

ชุดที่ 2 มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับ จากค่า PNI ลำดับที่ 1,2,3 และ 4 เป็นดังนี้ ลำดับที่ 1 โดยครูและชุมชนเป็นหลัก

2. โดยครูเป็นหลัก 3. โดยชุมชนเป็นหลัก 4. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก ได้แก่ การประเมินผลภาพความสำเร็จระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา 1 รายการ คือ การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง และระดับนักเรียน 4 รายการ คือ การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนานักเรียน (1) ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (2) ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร (3) ให้มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง และ (4) ให้มีความรู้ และทักษะอย่างดีด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาที่สองอื่นตามความสนใจหรือความถนัด

ชุดที่ 3 มีความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเรียงลำดับ จากค่า PNI ลำดับที่ 1,2,3 และ 4 เป็นดังนี้ ลำดับที่ 1 โดยครูและชุมชนเป็นหลัก 2. โดยชุมชนเป็นหลัก 3. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก 4. โดยครูเป็นหลัก ได้แก่ การประเมินผลระดับนักเรียน อีก 3 รายการ คือ การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียน (1) ให้มีความรักและภูมิใจในความเป็นไทย (2) ให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ และ(3) ให้มีสุขภาพพลานามัยดี

2.รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ นำมาสรุปกำหนด รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล โดยรูปแบบที่ได้เป็นรูปแบบฉบับสมบูรณ์ มีองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ

“รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล โดยครูและชุมชนเป็นหลักที่เน้นการประเมินผลภาพความสำเร็จระดับนักเรียน”

ส่วนที่ 2 หลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ ของรูปแบบ ฯ

หลักการ

1. เป็นการเพิ่มโอกาสสำหรับนักเรียนในท้องถิ่นชนบท ให้เรียนใน “โรงเรียน ที่มีคุณภาพ ใกล้บ้าน ในท้องถิ่นของตน”
2. เป็นการพัฒนาโรงเรียนให้ มีคุณลักษณะเป็นโรงเรียนดีประจำตำบลที่มีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพร้อมด้านกายภาพ สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย มีการพัฒนาอาชีพและรายได้ระหว่างเรียนและมีความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน
3. เป็นการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้เกิดภาพความสำเร็จระดับโรงเรียน ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา และระดับนักเรียน

แนวคิด

1. ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม
2. ความต้องการจำเป็นในการบริหารโดยใช้รูปแบบ การบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยคณะกรรมการ 4 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการบริหารโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก 2) รูปแบบการบริหารโดยครูเป็นหลัก 3) รูปแบบการบริหารโดยชุมชนเป็นหลัก และ 4) รูปแบบการบริหารโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ให้บรรลุผลตามคุณลักษณะและภาพความสำเร็จในระดับสูง

ส่วนที่ 3 องค์ประกอบของรูปแบบ ฯ

การบริหาร ประกอบด้วย การวางแผนการนำไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล โดยครูและชุมชนเป็นหลัก มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้

3.1 การวางแผนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก มีองค์ประกอบย่อย

4 รายการ ได้แก่

3.1.1 การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี การพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.1.2 การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูง โดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.1.3 การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี ความพร้อมทั้งด้านกายภาพ สะอาด ร่มรื่นปลอดภัย โดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.1.4 การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฎิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มี ความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน โดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.2 การนำแผนไปสู่การปฏิบัติโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.2.1 การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.2.2 การพัฒนาครูและบุคลากรในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.2.3 การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.2.1.4 การทำบันทึกข้อตกลง(MOU) ในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

3.3 การประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ที่เน้นการประเมินผลภาพความสำเร็จระดับนักเรียน ดังนี้

3.3.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาให้นักเรียนให้มีความรักและภูมิใจในความเป็นไทย

3.3.2 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร

3.3.3 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนานักเรียนให้มี ความรู้ และทักษะอย่างดีด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาที่สองอื่นตามความสนใจหรือความถนัด

3.3.4 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ

3.3.5 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีสุขภาพพลานามัยดี

3.3.6 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง

3.3.7 การใช้ข้อมูลสารสนเทศการปรับปรุงแก้ไขและการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ

ส่วนที่ 4 การนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบลไปใช้ ประกอบด้วย 1) การชี้แจงประชาสัมพันธ์การใช้รูปแบบ ๒) การนำเสนอสารสนเทศต่อหน่วยงานระดับนโยบาย 3) การส่งเสริมสนับสนุนและจูงใจองค์กรเอกชนภายนอกให้เข้ามามีส่วนร่วมโดยภาครัฐ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล ด้านการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล ในภาพรวม แต่ละด้านมีการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ ทั้งในสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มีระดับที่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยวิธี PNI_{modified} ทำให้เห็นความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ ที่เรียงลำดับตามค่า PNI ที่ปรากฏ ต่างกัน

กล่าวคือการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนตีประจำตำบล ประการที่ 1-3 ได้แก่ การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียน (1) ให้

มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูง (2) ให้มีความพร้อมทั้งด้านกายภาพ สะอาด ร่มรื่น และ(3) ให้มีการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน มีความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยครูและชุมชนเป็นหลัก เป็นลำดับที่ 1 และโดยชุมชนเป็นหลักเป็นลำดับที่ 2 ส่วนการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน มีความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก เป็นลำดับที่ 1 เหมือนกัน แต่ลำดับที่ 2 มีความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก จะเห็นได้ว่า การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน ที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทหลัก เนื่องจาก ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำและนับว่าสำคัญที่สุดเป็นอันดับแรก ที่จะทำให้เกิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมและเกิดบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตย (อุทัย บุญประเสริฐ, 2546) นอกจากนี้ ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงาน เพราะการจะนำวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ นั้น มิใช่ว่าจะใช้ได้ทุกสถานการณ์ บางครั้งนำไปใช้กับองค์กรหนึ่งแล้วเกิดความสำเร็จ แต่เมื่อนำไปใช้กับอีกองค์กรหนึ่งอาจไม่ประสบผลสำเร็จก็ได้ ทั้งนี้ปัจจัยแห่งความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขหลายประการ เช่น เวลา สถานที่ ภาวะผู้นำ สถานการณ์ วิธีชีวิตของคนแต่ละคนแต่ละสังคม เป็นต้น ถือได้ว่าการบริหาร ให้มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน เป็นสถานการณ์ที่จำเป็นต้องให้ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทหลัก เพราะในปัจจุบันที่เป็นจริงผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทเป็นทั้งผู้บริหารและกรรมการเลขานุการในคณะกรรมการสถานศึกษา(กฎกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546) ซึ่งมีหน้าที่ เสริมสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น (ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543)

นอกจากนี้ยังพบว่า การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล นอกจากจะมีความต้องการจำเป็นในการบริหารโดยครูและชุมชนเป็นหลักแล้ว ยังมีความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก เป็นลำดับที่ 2 เนื่องจากครูจะมีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติ ในขณะที่เดียวกันหากพิจารณาครูในฐานะเป็นกรรมการสถานศึกษา ครูก็ยังคงมีบทบาทในการตัดสินใจกำหนดผู้รับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน มีบทบาทในการตัดสินใจเรื่องการจัดสรรงบประมาณ รวมทั้งการพัฒนาตนเองของครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และการตัดสินใจร่วมกับผู้บริหาร รวมทั้งครู ในฐานะเป็นผู้มีบทบาทหลักในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพราะครูเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับ

เด็กมากที่สุด (อุทัย บุญประเสริฐ, 2546) ดังนั้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรปรับบทบาทจากการมอบหมายและกำหนดให้ครูเป็นผู้ปฏิบัติ เป็นการเปิดโอกาสให้ครูมีบทบาทในการบริหารและร่วมตัดสินใจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Cohen & Uphoff (1980) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล

จากผลการวิจัยที่พบ มีประเด็น อภิปรายดังนี้

2.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบลคือ รูปแบบโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ เพื่อให้โรงเรียนที่เข้ารับการพัฒนาตามโครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนตีประจำตำบลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนตีระดับตำบล จะเห็นได้ว่าเป็นการพัฒนาแบบตามหลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาและ หลักการมีส่วนร่วม ซึ่งได้นำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จากข้อค้นพบในงานวิจัยเรื่องแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียน ของ Leithwood and Menzies (1998) ที่พบว่า มีรูปแบบ อย่างน้อย 4 รูปแบบคือ (1) รูปแบบการบริหารโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control) (2) รูปแบบการบริหารโดยครูเป็นหลัก (Professional Control) (3) รูปแบบการบริหารโดยชุมชนเป็นหลัก (Community Control) และ (4) รูปแบบการบริหารโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (Professional and Community) โดยมีลักษณะสำคัญของรูปแบบ คือ การบริหารโดยคณะกรรมการ แต่แต่ละรูปแบบจะมีข้อแตกต่าง บางประการที่ทำให้ เป็นตัวแปรในการกำหนดรูปแบบ ตามความต้องการหรือความคาดหวังในขนาดของผู้ใช้ โดยที่ .รูปแบบการบริหารโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control) มีลักษณะสำคัญของรูปแบบ คือการบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาเสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหาร คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการและมีอำนาจตัดสินใจสูงสุด ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และเจ้าหน้าที่เขตการศึกษา เป็นกรรมการ แต่ไม่ระบุสัดส่วนจำนวนกรรมการ ส่วนรูปแบบการบริหารโดยครูเป็นหลัก (Professional Control) เป็นรูปแบบที่บริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนที่มีบทบาทเป็นคณะกรรมการบริหารและมีอำนาจตัดสินใจในการบริหาร

คณะกรรมการประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง เป็นกรรมการและมีสัดส่วนจำนวนกรรมการผู้แทนครูมากที่สุด รูปแบบการบริหารโดยชุมชนเป็นหลัก (Community Control) เป็นรูปแบบการบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการบริหารและมีอำนาจตัดสินใจในการบริหารคณะกรรมการประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน ผู้แทนนักเรียน(เฉพาะม.ปลาย) เป็นกรรมการและไม่ระบุผู้ทำหน้าที่ประธานและมีสัดส่วนจำนวนกรรมการผู้แทนผู้ปกครองและผู้แทนชุมชนมากที่สุด และ รูปแบบการบริหารโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (Professional and Community Control) เป็นรูปแบบที่บริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการบริหารและมีอำนาจตัดสินใจในการบริหารคณะกรรมการประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน เป็นกรรมการมีสัดส่วนจำนวนกรรมการผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครองและผู้แทนชุมชนเท่า ๆ กัน

ทั้งนี้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก เป็นรูปแบบที่ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินเห็นว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้มาก ในขณะที่รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก จะอยู่ในอันดับของความจำเป็นอันดับที่ 4 เป็นอันดับสุดท้าย อาจพิจารณาได้ว่า ความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมคือเป็นการบริหารโดยคณะกรรมการ ซึ่งทุกรูปแบบประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรมการอีกทั้ง มีถึง 3 รูปแบบที่ผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ ประกอบกับการกำหนดรูปแบบโดยวิธี PNI_{modified} โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันที่เป็นจริงผู้บริหารจะเป็นผู้ที่มีบทบาทหลักและมีอำนาจในการตัดสินใจในการบริหาร กับค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวังหรือสภาพที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้ใช้ก็ยังคงมีความต้องการจำเป็นในการบริหารโดยผู้บริหารเป็นหลัก ทำให้ค่าเฉลี่ยของทั้ง 2 สภาพ จะมีค่าไม่แตกต่างกันมาก หรือมีช่องว่างไม่กว้างเกินไป หรือมีค่าต่ำมาก ๆ ตามวิธีการวิเคราะห์ Priority Needs Index (PNI) (นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช,2548) ในขณะที่ตามความเป็นจริงโอกาสการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของชุมชน ผู้ปกครอง มีน้อยมาก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,2551 ; ประเวศ วะสี,2553) และหลักการประชาธิปไตยในชุมชนที่ให้ชุมชนรับรู้การบริหารชุมชน รับรู้ข่าวสาร และร่วมรับผิดชอบสังคมมีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน ทำให้สภาพที่พึงประสงค์หรือสภาพที่คาดหวังในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนมีมากกว่าที่เป็นจริง นอกจากนี้ ยังพบว่า รูปแบบโดยครูเป็นหลัก จะมีค่า PNI ลำดับที่ 2 เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งหมายความว่า เป็นรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก เป็นรูปแบบที่มีความต้องการจำเป็น เป็นลำดับที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอน และหลักการบริหารฐาน

โรงเรียนหรือรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ให้ความสำคัญแก่ครูมากที่สุดในฐานะครู เป็นผู้ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด และเป็นผู้ประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน/ผู้ปกครองได้ดีที่สุด (อุทัย บุญประเสริฐ, 2546) อีกทั้งครูเป็นผู้มีบทบาทในการปฏิบัติและประเมินผู้เรียน ซึ่งครูจะเป็นผู้ที่จัดการเรียนการสอนและจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

นอกจากนี้ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครู และชุมชนเป็นหลัก ยังสอดคล้องกับข้อค้นพบ ของคณิต ยวงสุวรรณ(2547) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 โดยรูปแบบที่ศึกษา 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารเป็นหลัก รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก และรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก พบว่า รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษา คือรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2551-2561) ที่ได้กำหนดไว้ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของสถานศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ (1) การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ (2) ร่วมระดมทรัพยากรบุคคลและงบประมาณเข้ามามีใช้ในการบริหารจัดการศึกษาตามความจำเป็นและความเหมาะสม (3) ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับติดตาม สนับสนุนการจัดการศึกษา (4) ให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษา(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ,2553)

2.2 เนื่องจากรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 รูปแบบ มีลักษณะที่สำคัญของรูปแบบบางประการที่เหมือนกัน คือ เป็นการบริหารโดยคณะกรรมการ และคณะกรรมการประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน แต่ในส่วนที่แตกต่างกันคือ บทบาทของคณะกรรมการ สัดส่วนคณะกรรมการ และผู้ที่ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการ กล่าวคือ รูปแบบที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก คณะกรรมการจะมีบทบาทเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของผู้บริหารโรงเรียน โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนจะทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ อำนาจ ตัดสินใจสูงสุด ยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน อีก 3 รูปแบบ คณะกรรมการ

เป็นคณะกรรมการบริหารและมีอำนาจตัดสินใจสูงสุดและยังพิจารณาได้อีก 2 ประเด็น ประเด็นแรก คือ ลักษณะสำคัญในเรื่องประธานคณะกรรมการบริหาร ที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน มี 3 รูปแบบ คือ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นหลัก และโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ส่วนรูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก นั้น ไม่ได้ระบุผู้ที่ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการ ซึ่งอาจมาจากการเลือกตั้งจากคณะกรรมการในภายหลัง เช่นเดียวกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยคณะกรรมการสถานศึกษาของประเทศไทย ที่มีการเลือกประธานคณะกรรมการในภายหลัง โดยให้กรรมการที่มาจากกรเลือกตั้ง ได้แก่ กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครองผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนา และผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษา(กรรมการและเลขานุการ) เลือกผู้ทรงคุณวุฒิก่อน (1คน สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กและ6 คนสำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่) จากนั้นให้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษา (กฎกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546)ประเด็นต่อมา รูปแบบโดยครูและชุมชนเป็นหลักนั้น มีลักษณะที่มีความสมดุที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับอีก 3 รูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ (Leithwood K., & Menzies T. (1998).คือ สัดส่วนผู้แทนในคณะกรรมการบริหาร มีผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน เท่า ๆ กัน และรูปแบบโดยครูและชุมชนเป็นหลัก จะมีผลสมดุ 2 รูปแบบอยู่ด้วยกัน คือ รูปแบบโดยครูเป็นหลัก และรูปแบบโดยชุมชนเป็นหลัก

สำหรับการบริหารโรงเรียนในประเทศไทย สภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่หรือที่ปฏิบัติอยู่ ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารเป็นหลักอยู่แล้วแต่เป็นในฐานะบุคคลไม่ใช่ในฐานะองค์คณะบุคคลที่เป็นคณะกรรมการบริหาร ประกอบกับทุกรูปแบบมีองค์ประกอบของคณะกรรมการที่มีผู้บริหารโรงเรียนอยู่ด้วยซึ่งใน 4 รูปแบบ ดังกล่าว มี 3 รูปแบบที่ผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก เป็นหลัก และรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ยกเว้นรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการ

เมื่อพิจารณารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมตาม ความต้องการจำเป็นในการใช้ เป็นอันดับแรก อาจเป็นเพราะว่า นอกจากทุกรูปแบบจะมีลักษณะสำคัญที่เหมือนกันอยู่หลายประการ แต่จะพบว่า ในเรื่องของสัดส่วนกรรมการมีความแตกต่างกันที่สำคัญ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก มีผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน จำนวนเท่า ๆ กัน ทำให้การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล มีความต้องการที่จะให้ครูและชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด

และมีสัดส่วนของคณะกรรมการที่อำนาจตัดสินใจในการบริหารที่มีความสมดุลของเสียงข้างมาก (Leithwood K., & Menzies T. (1998). ดังนั้น จึงควร 1. นำเสนอหน่วยงานระดับนโยบายในการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม "โดยครูและชุมชนเป็นหลัก" ไปใช้ 2. ควรจะปรับแก้กฎหมายเฉพาะในเรื่องของคณะกรรมการสถานศึกษา ในประเด็นสัดส่วนผู้แทนในคณะกรรมการ และผู้ที่ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการ 3. ควรสนับสนุนให้องค์กรภายนอกเข้ามาร่วมจัดการศึกษา ในระดับบริหารและตัดสินใจ สำหรับสถานศึกษา ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการนำไปปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการประเมินผล เนื่องจากข้อค้นพบนี้ เป็นการศึกษาในรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมี 3 รูปแบบ ที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน นับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมาก จึงควรที่จะมีการศึกษาวิจัยภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2.3 หลักการของ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก จะเป็นรูปแบบของการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล เนื่องจากเป็นหลักการบริหารที่ พัฒนามาจาก หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ซึ่งเป็นหลักการที่เกี่ยวข้องกับหลักการให้ประชาชนและสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อมุ่งให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ สนองต่อต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด โดยหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเองและหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (อุทัย บุญประเสริฐ , 2546) อีกทั้ง หลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาโดยตรง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป และหลักการมีส่วนร่วมได้ กำหนดให้การบริหารสถานศึกษายึดหลักการให้สังคมและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยบริหารในรูปแบบ องค์ คณะบุคคล เรียกว่าคณะกรรมการสถานศึกษา ตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีตัวแทน 6

กลุ่ม ได้แก่ ผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทน องค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมี ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขาธิการ มีบทบาทหน้าที่กำหนดนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ให้คำปรึกษา แนะนำ และสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น รายงานผลการจัดการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่ได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง

จะเห็นได้ว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลักเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมเป็นไปได้อันเนื่องมาจากการนำไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนตาม โครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนดีประจำตำบล ประจำปีงบประมาณ 2553 สถานศึกษาจึงควรใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมเพื่อดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และเพื่อให้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลักได้ถูกนำไปใช้อย่างเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน จึงควรศึกษาความต้องการจำเป็นของโรงเรียนดีประจำตำบล รุ่นที่ 2 และ 3 ในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.. หน่วยงานระดับนโยบายควรใช้สารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ในการจัดการศึกษา โดยสนับสนุนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษาเข้ามา มีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น และจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับของความเป็นเจ้าของ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2 . กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีนโยบายเชิงรุกให้สถานศึกษามีความเข้าใจในหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการในสถานศึกษา และส่งเสริมแนวคิดในเรื่องของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และส่งเสริมบทบาทของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

ทั้งในระดับการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนและผู้เรียน ตามแผนที่กำหนดไว้

3 . สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีบทบาทหลักในการประสานนโยบายและส่งเสริมสนับสนุนการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1 . สถานศึกษาที่ได้รับคัดเลือกให้เข้ารับการพัฒนาตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 สามารถเป็นโรงเรียนนำร่องในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก และอาจศึกษาแนวทางการใช้ร่วมกับโรงเรียนดีประจำตำบลรุ่นต่อไป และโรงเรียนใกล้เคียง

2 . สถานศึกษาที่ได้รับคัดเลือกให้เข้ารับการพัฒนาตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 ควรดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะของโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนดีต้นแบบระดับตำบล อย่างต่อเนื่อง

3 . สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรสนับสนุนโรงเรียนในการเผยแพร่การปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เป็นกรณีตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

4. สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาวិชาการ สาขาวิชาบริหารการศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1 . ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

2 . ควรมีการวิจัยภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน

3. ควรศึกษาความต้องการจำเป็นของ โรงเรียนดีประจำตำบล รุ่นที่ 2 และ 3 ใน การใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เข็มเพชร แก่นสา. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด . วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , สำนักงาน . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2541.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน.แนวทางการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล :โรงเรียน
มหิดลวิทยานุสรณ์ ,2550
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน , สำนักงาน . แนวปฏิบัติงานการจัดการศึกษาของ
สถานศึกษานิติบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา . สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ .ศ.2549. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ, มปป.
- จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม. การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับ
ประเทศไทย . วิทยานิพนธ์ครุศาสตร ดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
ครุศาสตร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,,2545
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม
ร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑล . วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร
มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ติน ปรัชญพฤทธิ. ภาวะผู้นำและการให้มีส่วนร่วม. ในเอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์
ในองค์การ หน่วยที่ 11. พิมพ์ครั้งที่ 18. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ,
2543.
- ธีระ รุญเจริญ .ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา .
กรุงเทพฯ : แอล.ที.เพรส, 2550
- ประจวบ สื่อประสาธ. การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการโรงเรียน
ขยายโอกาสในเขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ,
2542.

- เมตต์ เมตต์การุณจิต. **การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษา
ประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
2541.
- รัตน์ บัณฑิต. **การประเมินโครงการ : วิทยาลัยประเมิน.** ต้นอ้อแถมมี. กรุงเทพฯ ฯ, 2540.
- รุ่ง แก้วแดง. **โรงเรียนนิติบุคคล.** กรุงเทพฯ ฯ, 2541.
- รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์. **การพัฒนารูปแบบการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้น
พื้นฐานของประเทศไทย .** วิทยานิพนธ์ครุศาสตร ศึกษบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา). ครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- วิจิตร ศรีธำม. **ปรัชญาและพัฒนาการการบริหาร.** หลักและระบบการบริหารการศึกษา หน่วย
ที่ 1-5 ,นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,2523.
- วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์. **รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ตามแนวทาง
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรศึกษบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). ครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547
- ศักดิ์ สถาพรจนา. **การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตร ศึกษบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). ครุศาสตร์.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. **รายงานวิจัยโครงการวิจัยรูปแบบของระบบบริหารจัดการ
การศึกษาแบบบูรณาการสำหรับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา .** สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2548.
- ศึกษาธิการ,กระทรวง. **คู่มือการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.** กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546 ก.
- สมยศ นาวิการ.**พฤติกรรมองค์การ.** กรุงเทพฯ : บรรณกิจ 1991, 2545.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง .**สภาพปัจจุบันและความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการนักเรียนของ
ผู้บริหารและอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา .** กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544
- สมาน อัครภูมิ. **การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด.** วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษบัณฑิต , สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2537.

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ . “หน่วยที่ 7 ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา ” ใน ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา . สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2537.

สามัญศึกษา ,กรม. การศึกษาการดำเนินงานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน
แกนนำ สังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา .จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2545

อภิญา กังสนารักษ์. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์การที่มีประสิทธิผล ระดับ
คณะของสถาบันอุดมศึกษา . ปรินญานิพนธ์การศึกษาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต.
ครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2544.

อุทัย บุญประเสริฐ. การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. ศูนย์ตำราและ
เอกสารทางวิชาการ. ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

อุทุมพร จามรมาน. โม่เดล.วารสารวิชาการ 1-2 ,2541.

ภาษาอังกฤษ

Anthony,W.P. Participative Managemnt. Manila Philippines: Addison Wesley Publishing
Company, 1978.

Arnstein, S.R. “Ladder of citizen participation”.Journal of American institute of
Planners.35(July 1969) : 216-224.

Bertalanffy, L.V. Educational Administration and the Behavioral Sciences: A system
Perspective. Boston: Allyn and Bacon. 1973.

Brown ,W.B. and Moberg, D.J. Organization Theory and Management: A Macro
Approach. New York: John Wiley and Sons. 1980.

Cohen, J.M., and Uphoff, N.T. Rural development participation: Concept and measures
For Project design implementation and evaluation. Rural Development
Committee Center for International Studies, Cornell University., 1977

Drucker, P.F. 1979. Management : Tasks, responsibility, practices. London : Pan books.

Griffiths, D.E. Administrative Theory.New York: Mc Graw-Hill.1959.

- Hersey, P., and Blanchard, K.H. 1982. **Management of organization behavior : Utilizing human resources**. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Hersey, P., Blanchard, K.H. and Johnson D E **Management of organizational begavior: utilizing human resources**. Upper Saddle River, NJ. : Prentice-Hall, 1996
- House, Robert J.A **Path- Goal Theory of Leadership Effectiveness**. Administrative Science Quarterly 16. (September 1971).p 321-329.
- Kast.F.E., and Rossenzweig, J.E. **Organization and management : A systems and contingency approach**. 3rd ed. New York: McGraw-Hill, 1985.
- Keeves,John P. "**Models and Model Building**". In Keeves, John P.(editor). Educational Research, Methodology, and Measurement : An International Handbook. U.K: Pergamon Press, 1988.
- Kenneth Leithwood and Teresa Menzies.(1998). **Forms and Effects of School – Based Management A Review**. Edducational Policy,May 1998 ; vol. 12,3 :pp. 325-346.
- Koontz, H. and Wehrich, H. 1990. **Essentials of management**. 5th ed. New York: McGraw-Hill.
- Newby, T. J., Stepich, D. A., Lehman, J. D., & Russell, J. D. (2000). **Educational Technology for Teaching and Learning (2nd ed.)** Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice-Hall.
- Owens,R.**Organizational Behavior in Schools**. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall Inc., 2001.
- Putti,Joseph. M. **Management : A Functional Approach**. Singapore: McGraw-Hall, 1987
- Robbins, S.P. and Coulter,M. 1996. **Manement**. 5th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Shoderbeck, P.P., et al. **Management System: Conceptual Consideration**. Boston, UA: Richard. D Irwin. 1990
- Tosi, H.L., and Carroll, S.J. **Management**. 2nd ed. New York: John Wiley and Sons, 1982.

ภาคผนวก ก

เครื่องมือวิจัย

1. แบบสอบถาม
2. แบบรายงานการตรวจเครื่องมือวิจัย
3. แบบประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
4. แบบสรุปประเด็นการประชุมกลุ่ม(Focus group)

แบบรายงานผลการตรวจสอบเครื่องมือ

คำชี้แจง 1. แบบรายงานผลการตรวจสอบเครื่องมือ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบรายงานผลความเหมาะสมเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบรายงานผลความตรงเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล

ตอนที่ 1 โปรดตรวจสอบความเหมาะสมเกี่ยวกับรายการข้อความเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความเหมาะสมหรือระดับความสอดคล้องของรายการข้อความในแต่ละข้อ

ข้อ	รายการข้อความเกี่ยวกับสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม	ระดับความเหมาะสม			ปรับปรุงข้อความ
		เหมาะสม	ไม่แน่ใจ	ไม่เหมาะสม	
1	สถานภาพ ☐ ครู ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา ☐ ประธานกรรมการสถานศึกษา				
2	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง				
3	อายุ ☐ น้อยกว่า 30 ปี ☐ 30 - 39 ปี ☐ 40 - 49 ปี ☐ 50 ปี ขึ้นไป				
4	ระดับการศึกษา ☐ ปริญญาเอก ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาตรี ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....				
5	ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน ☐ น้อยกว่า 4 ปี ☐ 4-8 ปี ☐ 9-13 ปี ☐ 14-18 ปี ☐ มากกว่า 18 ปี				

ตอนที่ 2 โปรดพิจารณาว่าข้อความของแต่ละองค์ประกอบ มีความหมายครอบคลุม วัดได้ตรงกับความหมาย
ของแต่ละองค์ประกอบหรือไม่ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่าน ดังนี้

- + 1 หมายความว่า วัดได้ตรงกับความหมาย
- 0 หมายความว่า ไม่แน่ใจ
- 1 หมายความว่า วัดได้ไม่ตรงกับความหมาย

ข้อคิดเห็นของท่าน ผู้วิจัยจะนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับจุดประสงค์หรือนิยามตัวแปร
ที่ศึกษา IOC (Index of Item objective congruence) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้
แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล
ที่มีคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทั้ง สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์

แผนภาพ การนิยามศัพท์ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล

<p>รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียน ตามแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของ Leithwood and Menzies (1998) และ Carr (1998) ซึ่งมี 4 รูปแบบ คือ (1) รูปแบบการบริหารโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control) (2) รูปแบบการบริหารโดยครูเป็นหลัก (Professional Control) (3) รูปแบบการบริหารโดยชุมชนเป็นหลัก (Community Control) และ(4) รูปแบบการบริหารโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (Professional and Community Control)</p>				<p>โรงเรียนตีประจำตำบล หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนาให้เป็นโรงเรียนดีต้นแบบระดับตำบลที่มีคุณลักษณะและภาพความสำเร็จตามที่โครงการกำหนด</p>	
<p>1.รูปแบบการบริหารโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control) หมายถึง การบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาและเสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหารโรงเรียน โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการและมีอำนาจตัดสินใจสูงสุดในการบริหาร ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และเจ้าหน้าที่เขตการศึกษา เป็นกรรมการ โดยไม่ได้ระบุสัดส่วนจำนวนกรรมการ</p>	<p>2. รูปแบบการบริหารโดยครูเป็นหลัก (Professional Control) หมายถึง การบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการบริหาร และมีอำนาจตัดสินใจในการบริหาร โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนกรรมการ ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครองเป็นกรรมการ มีสัดส่วนจำนวนกรรมการผู้แทนครูมากที่สุด</p>	<p>3.รูปแบบการบริหารโดยชุมชนเป็นหลัก (Community Control) หมายถึง การบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทเป็นคณะกรรมการ โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และผู้แทนนักเรียน(เฉพาะชั้นมัธยมปลาย) โดยไม่ได้ระบุผู้ที่ทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ มีสัดส่วนจำนวนกรรมการผู้แทนผู้ปกครองและผู้แทนชุมชนมากที่สุด</p>	<p>4. . รูปแบบการบริหารโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (Professional and Community Control) หมายถึง การบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียน มีบทบาทเป็นคณะกรรมการบริหาร และมีอำนาจตัดสินใจในการบริหาร โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน เป็นกรรมการ มีสัดส่วนจำนวนกรรมการผู้แทนครูและผู้แทนผู้ปกครอง/ชุมชน เท่า ๆ กัน</p>	<p>คุณลักษณะโรงเรียนตีประจำตำบล หมายถึง คุณลักษณะ 4 ประการ คือ (1) มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูงทั้งด้านวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นครี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี (2) มีความพร้อมด้านกายภาพ มีความสะอาด ร่มรื่นปลอดภัย (3) มีการพัฒนาอาชีพ และมีรายได้ ระหว่างเรียน (4) มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน</p>	<p>ภาพความสำเร็จของโรงเรียนตีประจำตำบล หมายถึง ภาพความสำเร็จ 3 ระดับ คือ (1) ระดับโรงเรียน (2) ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา และ (3) ระดับนักเรียน 3.1 ระดับโรงเรียน หมายถึง (1) มี วัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง (2)ปลอดภัยเสถียร (3) มีความร่วมมือกับชุมชน/ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3.2 ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง (1) ครูมีคุณภาพและจำนวนเพียงพอ (2) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3.3 ระดับนักเรียน หมายถึง (1) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (2) มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร (3) มีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย (4) มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ (5) มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง (6) มีสุขภาพพลานามัยดี (7) มีความรู้ และทักษะภาษาอังกฤษอย่างดี หรือภาษาที่สอง อื่น ตามความสนใจหรือความถนัด</p>
<p>การบริหาร หมายถึง การวางแผน (Planing) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation) ด้านคุณลักษณะและภาพความสำเร็จของโรงเรียนตีประจำตำบล</p>					
<p>การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณลักษณะของโรงเรียนตีประจำตำบล ที่พร้อมนำไปปฏิบัติ</p>		<p>การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) หมายถึง การกำหนดผู้รับผิดชอบการจัดสรรงบประมาณ การทำบันทึก ข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา</p>		<p>การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานตามภาพความสำเร็จของโรงเรียนตีประจำตำบล</p>	

นิยามศัพท์ในการวิจัย	ข้อที่	สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
			1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
การวางแผน (P)	1-16					
	1	การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูงทั้งด้านวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก				
	2	การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูงทั้งด้านวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี โดยครูเป็นหลัก				
	3	การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูงทั้งด้านวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี โดยชุมชนเป็นหลัก				
	4	การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูงทั้งด้านวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี โดยครูและชุมชนเป็นหลัก				
	5	การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมด้านกายภาพ มีความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก				
	6	การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมด้านกายภาพ มีความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย โดยครูเป็นหลัก				
	7	การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมด้านกายภาพ มีความสะอาด ร่มรื่นปลอดภัยโดยชุมชนเป็นหลัก				
	8	การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมด้านกายภาพ มีความสะอาด ร่มรื่นปลอดภัย โดยครูและชุมชนเป็นหลัก				

นิยามศัพท์ในการวิจัย	ข้อที่	สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
			1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
การวางแผน (P)	(ต่อ)					
	9	การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนให้มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นฐานด้านอาชีพและการมีรายได้ระหว่างเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก				
	10	การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียน ให้มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นฐานด้านอาชีพและการมีรายได้ระหว่างเรียน โดยครูเป็นหลัก				
	11	การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียน ให้มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นฐานด้านอาชีพและการมีรายได้ระหว่างเรียน โดยชุมชนเป็นหลัก				
	12	การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียน ให้มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นฐานด้านอาชีพและการมีรายได้ระหว่างเรียน โดยครูและชุมชนเป็นหลัก				
	13	การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จให้มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและการบริการชุมชน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก				
	14	การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จให้มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและการบริการชุมชน โดยครูเป็นหลัก				
	15	การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จให้มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและการบริการชุมชน โดยชุมชนเป็นหลัก				
	16	การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จให้มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและการบริการชุมชน โดยครูและชุมชนเป็นหลัก				
	17	การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก				
	18	การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูเป็นหลัก				
	19	การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบลโดยชุมชนเป็นหลัก				
	20	การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนดีประจำตำบล โดยครูและชุมชนเป็นหลัก				

นิยามศัพท์ในการวิจัย	ข้อที่	สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
			1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ(I)	(17 – 32)					
	21	การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนตีประจำตำบลโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก				
	22	การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนตีประจำตำบล โดยครูเป็นหลัก				
	23	การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนตีประจำตำบล โดยชุมชนเป็นหลัก				
	24	การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนตีประจำตำบล โดยครูและชุมชนเป็นหลัก				
	25	การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ(MOU)กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนตีประจำตำบล โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก				
	26	การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ(MOU)กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนตีประจำตำบล โดยครูเป็นหลัก				
	27	การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ(MOU)กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนตีประจำตำบล โดยชุมชนเป็นหลัก				
	28	การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ(MOU)กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนตีประจำตำบล โดยครูและชุมชนเป็นหลัก				
	29	การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก				
	30	การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยครูเป็นหลัก				
	31	การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยชุมชนเป็นหลัก				
	32	การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยครูและชุมชนเป็นหลัก				

นิยามศัพท์ในการวิจัย	ข้อที่	สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนประจำตำบล	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
			1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
การประเมินผล (E)	(ข้อ 33 -80)					
	33	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง โดยผู้บริหารเป็นหลัก				
	34	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง โดยครูเป็นหลัก				
	35	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง โดยชุมชนเป็นหลัก				
	36	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง โดยครูและชุมชนเป็นหลัก				
	37	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ปลอดภัยเสถียร โดยผู้บริหารเป็นหลัก				
	38	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ปลอดภัยเสถียร โดยครูเป็นหลัก				
	39	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ปลอดภัยเสถียร โดยชุมชนเป็นหลัก				
	40	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโรงเรียนให้ปลอดภัยเสถียร โดยครูและชุมชนเป็นหลัก				
	41	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านความร่วมมือกับชุมชน/ ผู้ปกครอง โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยผู้บริหารเป็นหลัก				
	42	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านความร่วมมือกับชุมชน/ ผู้ปกครอง โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยครูเป็นหลัก				

นิยามศัพท์ในการวิจัย	ข้อที่	สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
			1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
การประเมินผล(E)	(ต่อ)					
	43	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงาน ผลการปฏิบัติงานด้านความร่วมมือกับชุมชน/ ผู้ปกครอง โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย ชุมชนเป็นหลัก				
	44	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงาน ผลการปฏิบัติงานด้านความร่วมมือกับชุมชน/ ผู้ปกครอง โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย ครูและชุมชนเป็นหลัก				
	45	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและจำนวน เพียงพอ โดยผู้บริหารเป็นหลัก				
	46	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและจำนวน เพียงพอ โดยครูเป็นหลัก				
	47	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและจำนวน เพียงพอ โดยชุมชนเป็นหลัก				
	48	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและจำนวน เพียงพอ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก				
	49	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้จัดการ เปลี่ยนแปลง โดยผู้บริหารเป็นหลัก				
	50	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้จัดการ เปลี่ยนแปลง โดยครูเป็นหลัก				
	51	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้จัดการ เปลี่ยนแปลง โดยชุมชนเป็นหลัก				
52	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้จัดการ เปลี่ยนแปลง โดยครูและชุมชนเป็นหลัก					

นิยามศัพท์ในการวิจัย	ข้อที่	สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
			1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
การประเมินผล(E)	(ต่อ)					
	53	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้าน <i>การพัฒนาให้นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยผู้บริหารเป็นหลัก</i>				
	54	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้าน <i>การพัฒนาให้นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยครูเป็นหลัก</i>				
	55	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้าน <i>การพัฒนาให้นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยชุมชนเป็นหลัก</i>				
	56	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้าน <i>การพัฒนาให้นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก</i>				
	57	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้าน <i>การพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรโดยผู้บริหารเป็นหลัก</i>				
	58	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้าน <i>การพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร โดยครูเป็นหลัก</i>				
	59	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้าน <i>การพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร โดยชุมชนเป็นหลัก</i>				
	60	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้าน <i>การพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร โดยครูและชุมชนเป็นหลัก</i>				

นิยามศัพท์ในการวิจัย	ข้อที่	สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
			1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
การประเมินผล (E)	(ต่อ)					
	61	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะเป็นผู้ที่มีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย โดยผู้บริหารเป็นหลัก				
	62	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะเป็นผู้ที่มีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย โดยครูเป็นหลัก				
	63	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะเป็นผู้ที่มีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย โดยชุมชนเป็นหลัก				
	64	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะเป็นผู้ที่มีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย โดยครูและชุมชนเป็นหลัก				
	65	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ โดยผู้บริหารเป็นหลัก				
	66	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ โดยครูเป็นหลัก				
	67	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ โดยชุมชนเป็นหลัก				
	68	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก				
	69	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง โดยผู้บริหารเป็นหลัก				
70	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง โดยครูเป็นหลัก					

นิยามศัพท์ในการวิจัย	ข้อ ที่	สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
			1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
การประเมินผล(E)	(ต่อ)					
	71	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง โดยชุมชนเป็นหลัก				
	72	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง โดยครูและชุมชนเป็นหลัก				
	73	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้ มีสุขภาพพลานามัยดี โดยผู้บริหารเป็นหลัก				
	74	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้ มีสุขภาพพลานามัยดี โดยครูเป็นหลัก				
	75	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้ มีสุขภาพพลานามัยดี โดยชุมชนเป็นหลัก				
	76	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียนให้ มีสุขภาพพลานามัยดี โดยครูและชุมชนเป็นหลัก				
	77	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียน ให้มีความรู้ และทักษะภาษาอังกฤษอย่างดี หรือภาษาที่สองอื่นตามความสนใจหรือความถนัด โดยผู้บริหารเป็นหลัก				
	78	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียน ให้มีความรู้ และทักษะภาษาอังกฤษอย่างดี หรือภาษาที่สองอื่นตามความสนใจหรือความถนัด โดยครูเป็นหลัก				
	79	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียน ให้มีความรู้ และทักษะภาษาอังกฤษอย่างดี หรือภาษาที่สองอื่นตามความสนใจหรือความถนัด โดยชุมชนเป็นหลัก				
80	การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล การปฏิบัติงานด้านการพัฒนานักเรียน ให้มีความรู้ และทักษะภาษาอังกฤษอย่างดี หรือภาษาที่สองอื่นตามความสนใจหรือความถนัด โดยครูและชุมชนเป็นหลัก					

การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับ
โรงเรียนดีประจำตำบล

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย ตามหลักสูตรดุริยางค์บัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล
2. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล นี้ จะนำไปปรับปรุงพัฒนาโดยจัดประชุมกลุ่ม(Focus group) อีกครั้งหนึ่งตามวิธีดำเนินการวิจัยโดยไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่อย่างใด
3. ผู้ทรงคุณวุฒิโปรดประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล และให้ข้อเสนอแนะ ตามแบบประเมินที่แนบมาพร้อมนี้

โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุดและมีความเป็นไปได้มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมากและมีความเป็นไปได้มาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลางและมีความเป็นไปได้ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยและมีความเป็นไปได้น้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุดและมีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นในการประเมินทั้งด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และหรือบันทึกข้อเสนอแนะหรือรายการที่ควรปรับปรุง ลงใน ช่องว่างข้อเสนอแนะ/ควรปรับปรุง ตรงตามความคิดเห็นของท่าน

รายการ	ระดับความคิดเห็นในการประเมิน										ข้อเสนอแนะ/ ควรปรับปรุง	
	มีความเหมาะสม					มีความเป็นไปได้						
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		
3.3.3 ระดับนักเรียน ประกอบด้วย												
3.3.3.1 การใช้ ข้อมูลสารสนเทศ การ ปรับปรุงแก้ไข และการ รายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนานักเรียนให้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลักอยู่ในระดับสูง ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก												
3.3.3.2 การใช้ ข้อมูลสารสนเทศ การ ปรับปรุงแก้ไข และการ รายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนานักเรียนให้มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม หลักสูตรโดยครูและชุมชน เป็นหลัก												
3.3.3.3 การใช้ข้อมูล สารสนเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผลการ ปฏิบัติงานด้านการพัฒนา นักเรียนให้มีความรักและ ความภูมิใจในความเป็นไทย โดยครูและชุมชนเป็นหลัก												

รายการ	ระดับความคิดเห็นในการประเมิน	ข้อเสนอแนะ/ ควรปรับปรุง
--------	------------------------------	----------------------------

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. นายไกร เกษทัน ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล (สพฐ.)
3. ดร. อนุกุล มโนชัย นักวิชาการศึกษา สำนักรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ
4. นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยงสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
5. ดร.สุเทพ ชิตยวงษ์ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
6. ดร.สมเดช สีแสง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
7. ดร.ปัญญา แก้วเหล็ก ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
8. นายวิพล นาคพันธุ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา
9. ดร.สุริยะ ชมศรีเมฆรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2
10. นายมณฑล ไตรรัตนสิงห์กุล ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน สพป.ฉะเชิงเทรา เขต 1
11. นายวิทยา พัฒนเมธาดา ผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล สพป. เชียงใหม่
12. นายสุทธิชัย เข้มคง ผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล สพป.สุโขทัย เขต 1
13. นายอรุณ สุขรุ่ง ผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล สพป. สมุทรปราการ เขต 2
14. นายเชิดศักดิ์ ผักแคเล็ก กรรมการสถานศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล สพป.สมุทรปราการ เขต 2
15. นางสาวอารีย์ ไชยานะ ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
16. นางจิรัฐิกา สมณา ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
17. นายสมชาย รัตนธรรม ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
18. นางนิภาวรรณ ยอดคำลือ ครูผู้สอน โรงเรียนดีประจำตำบล
19. นายศักดิ์สิทธิ์ เดชะปัญญา ครูผู้สอน โรงเรียนดีประจำตำบล
20. นายพนา ยะวา ครูผู้สอน โรงเรียนดีประจำตำบล
21. นางแสงจันทร์ เขียมจินดา ผู้แทนผู้ปกครอง
22. นายธงชัย เย็นประเสริฐ นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
23. นายวรรณยศ เอกภูระปราณี ผู้บริหารสถานประกอบการในชุมชน/ท้องถิ่น
24. นายเกรียงไกร ชมเกร็ดแก้ว ประธานเครือข่ายผู้ปกครอง จังหวัดนครปฐม
25. ดร. ภัทรพล จำปารัตน์ นายองค์การบริหารส่วนตำบลบางแก้ว

นักวิชาการ สาขาการบริหารการศึกษา

26. รองศาสตราจารย์ ดร. อมรชัย ตันติเมธอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยสยาม
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุไรรัตน์ สูดรุ่ง อาจารย์ผู้สอนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
28. ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
29. ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์ อาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
30. ดร.ฉักรร นียมมาภา อาจารย์ผู้สอน ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย